

**OCENA STANU
SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNEGO
POWIATU GLIWICKIEGO
W 2019 ROKU**

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Gliwicach

Luty 2020

---

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Spis treści

1	Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywnościowo – żywnościowych	2
2	Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych	27
3	Ocena w zakresie szczepień ochronnych	55
4	Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia	59
5	Ocena stanu sanitarno – higienicznego w zakładach pracy	64
6	Ocena stanu sanitarnego w zakresie higieny komunalnej	68
7	Ocena stanu sanitarnego w zakładach nauczania i wychowania	128
8	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	140

Zdrowie – zdefiniowane przez Światową Organizację Zdrowia jako stan pełnego dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego niewątpliwie jest dla człowieka najwyższą wartością. Dlatego też nasza przyszłość zależy od troski, jaką będziemy otaczać człowieka i jego prawo do bezpieczeństwa i zachowania zdrowia zarówno w życiu prywatnym jak i zawodowym.

**Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów
żywnościowo – żywnościowych na terenie
Powiatu gliwickiego za 2019 r.**

Państwowa Inspekcja Sanitarna (dalej: PIS) jako wyspecjalizowana instytucja wykonuje zadania z zakresu zdrowia publicznego, poprzez sprawowanie kontroli i nadzoru nad warunkami higieny w różnych dziedzinach życia. W 2019 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywności i Przedmiotów Użytku (dalej: HŻŻiPU) Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej (dalej: PSSE) w Gliwicach realizowała zadania w ramach nadzoru bieżącego mając na względzie bezpieczeństwo żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego.

\Głównym celem polityki Unii Europejskiej (dalej: UE) w dziedzinie bezpieczeństwa żywności jest zapewnienie jak najlepszej ochrony zdrowia ludzkiego i interesów konsumentów oraz jednocześnie zagwarantowanie niezakłóconego działania jednolitego rynku. Bezpieczeństwo artykułów spożywczych i produktów żywnościowych sprzedawanych w krajach UE może być zagwarantowane poprzez spełnienie szeregu wymogów, które nakładane są na przedsiębiorców poprzez akty prawne, nad egzekwowaniem których czuwają pracownicy Inspekcji Sanitarnej. Polityka bezpieczeństwa żywności opiera się na zintegrowanym podejściu „**od producenta do konsumenta**”, która obejmuje bezpieczeństwo żywności, zdrowie i dobrostan zwierząt oraz zdrowie roślin jak również gwarantuje możliwość śledzenia pochodzenia żywności od momentu jej wyprodukowania, aż do chwili gdy pojawi się na stole konsumenta. Zakłada przestrzeganie norm zarówno w odniesieniu do żywności wyprodukowanej na terenie UE, jak i do żywności importowanej. Podstawowymi aktami prawnymi określającymi wymogi zdrowotne żywności oraz wymagania dotyczące przestrzegania zasad higieny są: ustawa z 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia, która reguluje zagadnienia urzędowej kontroli żywności, a także rozporządzenie (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych.

Zagrożenia dla żywności występują już na poziomie **produkcji podstawowej** produktów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, w tym celu podstawowym działaniem służb kontrolnych jest intensyfikacja ich wspólnych działań kontrolnych i szkoleniowych mających na względzie właściwą ochronę zdrowia publicznego. Istotną rolę również odgrywa świadomość przedsiębiorców ponieważ, muszą przestrzegać właściwe wspólnotowe i krajowe przepisy prawne odnoszące się do kontroli zagrożeń w produkcji podstawowej i powiązanych działań.

W celu ułatwienia kontaktów z podmiotami opracowano informację skierowaną do producentów sektora spożywczego - w zakresie produkcji podstawowej produktów pochodzenia roślinnego oraz dostaw bezpośrednich środków spożywczych, którą umieszczono na stronie internetowej PSSE w Gliwicach. W ww. informacji pouczono ww. podmioty działające na rynku spożywczym o konieczności złożenia **wniosku o wpis do rejestru zakładów** podlegających urzędowej kontroli organów PIS.

Na terenie pod nadzorem PSSE w Gliwicach znajdują się gospodarstwa rolne zajmujące się produkcją pierwotną pochodzenia roślinnego i sprzedażą bezpośrednią. W 2019 r. w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli ujętych było **68** gospodarstw rolnych.

W „Planie działania PSSE w Gliwicach na 2019 r.” dotyczącym produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach porozumienia w sprawie współdziałania PIS, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa przeprowadzono działania kontrolne w zakresie bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego. W związku z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego (dalej: GIS) w sprawie porozumienia dotyczącego współdziałania organów urzędowej kontroli w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, przeprowadzono **4** wspólne kontrole z przedstawicielami Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (dalej: PIORIN) w **4** gospodarstwach rolnych. Podczas kontroli pobrano **1** próbkę truskawki, **1** próbkę pora oraz **1** próbkę marchewki, **1** próbkę pomidorów do badań laboratoryjnych w kierunku metali szkodliwych dla zdrowia. Z otrzymanych sprawozdań z badań laboratoryjnych ww. próbek wynika, że w przypadku 1 próbki truskawek stwierdzono zawartość kadmu w ilości $0,068 \pm 0,016$ mg/kg. Akta sprawy przekazano do wykorzystania PIORIN zgodnie z kompetencjami. Pozostałych próbek nie kwestionowano w badanym zakresie.

Ponadto przeprowadzono **3** kontrole w gospodarstwie rolnym bez udziału innych organów urzędowej kontroli w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności, podczas której pobrano **2** próbki ziarna żyta, które zbadano w kierunku oznaczenia mikotoksyn oraz skażeń promieniotwórczych, 1 próbkę karpia oraz 1 próbkę paszy zielonej na oznaczenie skażeń promieniotwórczych. Przedmiotowych próbek nie zakwestionowano.

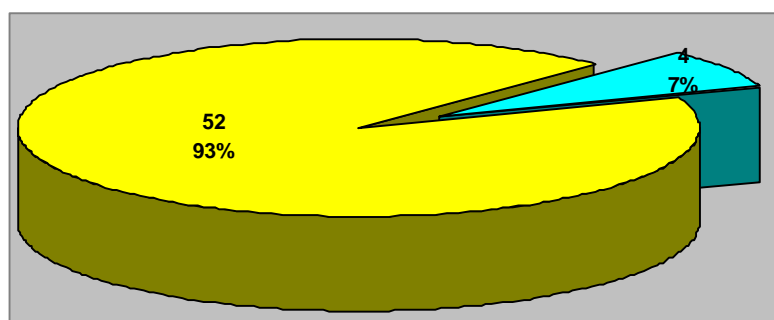
W ramach zapewnienia bezpieczeństwa żywności na poziomie wspólnotowym funkcjonuje **System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach** (dalej: RASFF), który został opracowany i wdrożony aby zapobiegać przedostawaniu się niebezpiecznej żywności i przedmiotów do kontaktu z żywnością do konsumenta. Produkcja i obrót środków spożywczych składa się często z wielu procesów odbywających się w różnych miejscach na świecie, w których

udział bierze duża liczba podmiotów począwszy **od produkcji pierwotnej (rolnej)**, a skończywszy na różnych kanałach dystrybucji, do których dostęp ma konsument ostateczny. System RASFF działa w sposób skoordynowany i zintegrowany, gdyż swoim działaniem obejmuje drogę „**od pola do stołu**”. System zapewnia wczesne przewidywanie zagrożeń i niezwłoczne podejmowanie odpowiednich działań zaradczych. W ramach systemu RASFF w 2019 r. ogółem otrzymano **56** powiadomień, w tym **43** alarmowych i **13** informacyjnych. Dotyczyły one w **52** przypadkach niebezpiecznych produktów żywnościowych oraz **4** materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Spośród otrzymanych powiadomień **39** dotyczyło produktów pochodzenia krajowego, **12** z UE i **5** z „krajów trzecich”. W związku z otrzymaniem ww. powiadomień systemu RASFF w 2019 r. przeprowadzono łącznie **28** kontroli interwencyjnych oraz **102** działania kontrolne innego typu. Ponadto obecność w obrocie niebezpiecznych produktów wymienionych w powiadomieniach RASFF sprawdzana była również podczas pełnienia bieżącego nadzoru. Ponadto otrzymano **2** powiadomienia w ramach systemu RAPEX dotyczących produktów kosmetycznych uznanych za stwarzające zagrożenie dla zdrowia ludzkiego.

Tabela nr 1 Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie artykułów

	Suma powiadomień	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość powiadomień RASFF	56	52	4

Ilość powiadomień systemu RASFF - Żywność / Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością

■ Żywność ■ Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością

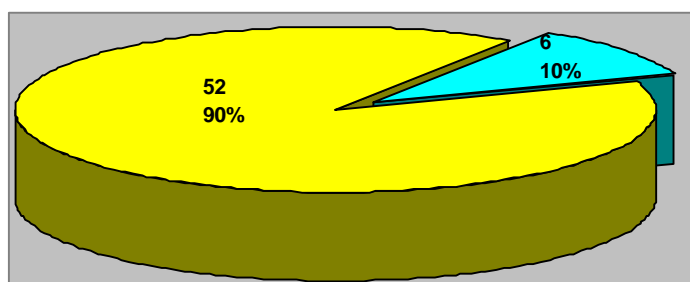
W roku 2019 z **52** powiadomień RASFF dotyczących żywności, **6** dotyczyło suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Najczęściej powiadomienia alarmowe

i informacyjne dotyczyły wykrycia obecności nieautoryzowanych substancji czynnych w suplementach diety będących w obrocie między innymi w obiektach zlokalizowanych na obszarze działania PSSE w Gliwicach. Kontrole sanitarne interwencyjne przeprowadzano zgodnie z załączanymi do powiadomień listami dystrybucji oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

Tabela nr 2 Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie artykułów

	Żywność	Suplementy diety i żywność specjalnego przeznaczenia żywieniowego
Ilość powiadomień RASFF	52	6

Ilość powiadomień systemu RASFF - Żywność /Suplementy diety i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego

■ Żywność ■ Suplementy diety i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego

Sekcja HŻŻiPU w 2019 roku w ramach urzędowej kontroli żywności sprawowała nadzór nad **4961** obiektami żywieniowo-żywnościowymi, obiektami prowadzącymi produkcję i obrót materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością, produktami kosmetycznymi, z czego **1186** usytuowanych jest na terenie powiatu gliwickiego

Na terenie powiatu gliwickiego przeprowadzono **551 kontroli** sanitarnych, w wyniku, których Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny (dalej: PPIS) w Gliwicach wydał **28** decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień technicznych a osoby odpowiedzialne za nieprawidłowy stan sanitarny ukarano **62** mandatami na łączną kwotę **11.100 zł**. Natomiast w zakładach nowo otwartych lub po zmianie zakresu działalności zgłaszającym się podmiotom wydano **78** decyzji zatwierdzających zakład.

Tabela nr 3 Wyniki działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie Powiatu gliwickiego w 2019 r.

Lp.	Grupa obiektów	Ilość zakładów wg/ewidencji	Ilość kontroli	Decyzje terminowe	Mandaty	
					Ilość	Suma
1	Zakłady wytwórcze	148	80	9	6	1300
2	Zakłady żywienia zbiorowego	378	182	9	16	3150
3	Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami	660	289	10	40	6650
RAZEM		1186	551	28	62	11100

Ponadto w ramach nadzoru na terenie powiatu gliwickiego pobrano do badań **51** próbek środków spożywczych, które badane były w kierunku parametrów mikrobiologicznych, organoleptycznych, obecności zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych, zawartości substancji farmakologicznie czynnych w suplementach diety. Próby zbadano w zintegrowanym laboratorium woj. śląskiego oraz w innych akredytowanych laboratoriach na terenie całego kraju.

W zakładach do najczęściej występujących nieprawidłowości w zakresie stanu techniczno – sanitarnego należy:

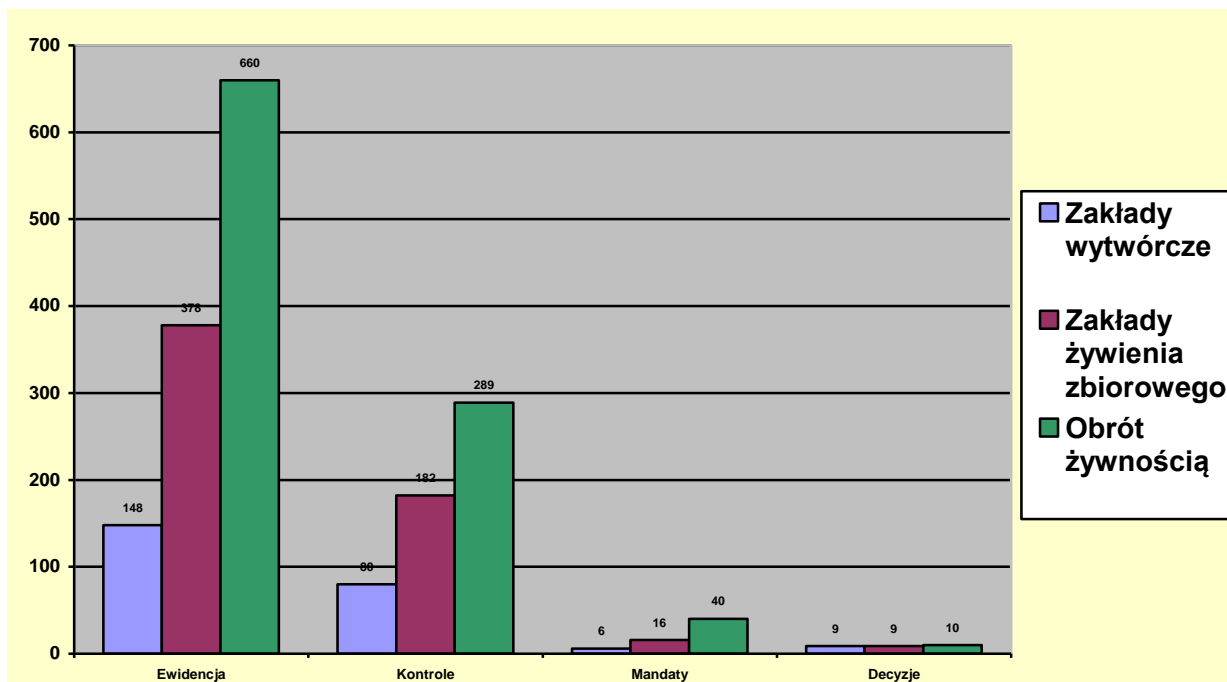
- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń zakładu: podłóg, ścian, sufitów, drzwi,
- zniszczony sprzęt, urządzenia i inne składniki wyposażenia, które stykają się z żywnością.

Do głównych uchybień i nieprawidłowości w zakresie higieny produkcji i dystrybucji w tej grupie obiektów należy:

- nie zachowanie czystości w pomieszczeniach zakładu,
- nieprawidłowe warunki magazynowania, pakowania, transportu.

Wyniki działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie powiatu gliwickiego w 2019 r.

Do głównych uchybień w zakresie zarządzania zakładem, kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności należą:

- nieprawidłowe procedury i ich realizacja w zakresie GHP i GMP HACCP,
- brak prowadzonych badań właścicielskich.

Miejsca obrotu żywnością, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, produktów kosmetycznych

W 2019 r. na terenie powiatu gliwickiego zlokalizowanych jest **660** obiektów obrotu żywnością, w których przeprowadzono **289** kontroli podczas, których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przestrzegania prawa żywnościowego w związku z powyższym osoby odpowiedzialne za stan sanitarny ukarano mandataми karnymi w ilości **40** na łączną kwotę **6650 zł.** oraz wydano **10** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Sklepy spożywcze, markety, kioski, magazyny hurtowe i inne obiekty obrotu żywnością to grupa zakładów najbardziej zróżnicowana pod względem wielkości, zakresu prowadzonej działalności, a także różnorodności asortymentu produktów wprowadzanych do obrotu. Najliczniejszą grupę obiektów obrotu środkami spożywczymi stanowią sklepy. Wśród nich tylko niewielką część stanowią sklepy wielko powierzchniowe. Zdecydowaną większość stanowią sklepy małe,

o ograniczonej powierzchni, wprowadzające do obrotu szeroki asortyment środków spożywczych, często również artykuły przemysłowe i chemii gospodarczej.

Na terenie powiatu znajdują się sieci handlowe typu: **Biedronka, LIDL, Intermarche, Netto, Tesco, Carrefour, Delikatesy Centrum, Stokrotka, DINO-market, ALDI, Żabka**, posiadające wystarczającą ilość pomieszczeń, wyposażone w odpowiednią ilość urządzeń i sprzętu, zapewniającego prawidłowe warunki do przechowywania i sprzedaży żywności.

W 2019 r. w sieci sklepów „**Żabka Polska**” **Żabka Galaxy**” oraz „**Freshmarket**” odnotowano kolejną zwiększoną ilość przeprowadzanych ponadplanowych kontroli tj. **45** w związku z częstą zmianą ajenta w tych samych obiektach nawet do 2, 3 razy w roku. Ogółem przeprowadzano **84** kontrole w tym **12** kontroli w związku ze zgłaszanymi interwencjami na pogarszający się stan sanitarny w zakładach. Ponadto stwierdzono szereg nieprawidłowości dotyczących stanu technicznego w wyniku czego wydano **16** decyzji terminowych, nałożono 9 mandatów karnych na kwotę **1050 zł.** za uchybienia sanitarne oraz oferowanie do sprzedaży środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej.

Na terenie działania PSSE w Gliwicach oprócz Urzędu Celnego i terminalu kontenerowego, na których odbywają się kontrole graniczne funkcjonuje firma AGROBAKAL z Pyskowic bardzo duży importer owoców suszonych, w syropie, kandyzowanych oraz, orzechów i ziaren, a także firma POLMARKLUS, która zajmuje się zaopatrzeniem i kompleksową obsługą zakładów cukierniczych, piekarskich, lodziarni, gastronomii, a także w niewielkim stopniu importem artykułów spożywczych.

W 2019 r. w firmie AGROBAKAL z Pyskowic spośród przeprowadzonych łącznie **512** kontroli granicznych aż **68** dotyczyło produktów importowanych przez ww. firmę. Sprowadzono głównie rodzynki, wiórki kokosowe oraz suszone: śliwki, morele, brzoskwinie, figi, żurawinę. W 2019 r. pobrano do badań w kierunku zanieczyszczenia mikotoksynami 1 asortyment tj. figi suszone, w których nie stwierdzono przekroczeń badanych parametrów.

Natomiast dla firmy POLMARKUS wystawiono **12** świadectw jakości zdrowotnej skontrolowanych środków spożywczych.

Ponadto na terenie Knurowa znajduje się duży importer materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością KRYWAŁD-KATEX Sp. z o.o. W 2019 r. wystawiono **33** świadectwa jakości zdrowotnej na ww. produkty.

Pomimo stwierdzanych nieprawidłowości na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano poprawę stanu sanitarno-technicznego w placówkach handlowych między innymi dzięki systematycznym

i konsekwentnym kontrolom prowadzonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Niektóre zakłady, szczególnie małe, mieszczące się w budynkach mieszkalnych lub w domach jednorodzinnych na wsi, pozbawione są możliwości rozbudowy i modernizacji, która jest niezbędna z uwagi na konieczność wdrażania systemów GHP, GMP oraz HACCP. Jednak dzięki coraz większej świadomości przedsiębiorców w zakresie obowiązujących wymagań stan sanitarny ulega systematycznej poprawie. W sklepach przeprowadzane były modernizacje przez co poprawiono ich funkcjonalność. Wyposażone zostały w nowoczesne urządzenia chłodnicze z automatyczną regulacją temperatury, co poprawiło warunki przechowywania środków spożywczych łatwopsujących się i umożliwiło ich właściwą segregację. Corocznie zwiększa się liczba obiektów wyposażonych w klimatyzację.

Zakłady Wytwórcze

W 2019 r. na terenie powiatu gliwickiego zlokalizowanych jest **148** zakładów wytwórczych w których, przeprowadzono **80** kontroli sanitarnych. W wyniku stwierdzenia uchybień dotyczących stanu sanitarnego nałożono **6** mandatów karnych na kwotę **1300** zł. oraz wydano **9** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli.

Na obszarze pod nadzorem PPIS w Gliwicach znajdują się głównie małe i średnie zakłady wytwórcze. Najliczniejszą grupę wśród zakładów produkujących żywność stanowią piekarnie i ciastkarnie. Pod względem wielkości w większości są to zakłady małe, w których produkcja jest częściowo zmechanizowana przy dużym udziale pracy ręcznej. Produkowane wyroby piekarnicze i ciastkarskie przeznaczone są głównie na zaopatrzenie rynku lokalnego.

W piekarniach i ciastkarniach stan sanitarno-higieniczny w dalszym ciągu nie jest w pełni zadawalający. Znaczna część zakładów działa od wielu lat i mieści się w starych budynkach, w zwartych zabudowach, bez możliwości rozbudowy i poprawy funkcjonalności. Systematycznie podejmowane są jednak działania mające na celu poprawę warunków sanitarno-technicznych poprzez modernizacje, polegające m.in. na poprawie funkcjonalności, wymianie urządzeń, wyposażenia i sprzętu produkcyjnego. Mandaty karne nałożone w zakładach produkcyjnych dotyczyły głównie piekarni i ciastkarni, w których stwierdzono brak dbałości o bieżącą czystość. Nadal istotnym problemem w tej grupie obiektów są trudności we wdrażaniu systemów bezpieczeństwa żywności opartych na zasadach systemu HACCP (analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli), wymaganych w przepisach prawa żywnościowego.

Do wiodących zakładów wytwórczych na terenie powiatu należy zakład garmażeryjny w Kleszczowie. W zakładzie prowadzona jest działalność w zakresie produkcji i sprzedaży wyrobów garmażeryjnych mrożonych i chłodzonych z udziałem mięsa, wędlin oraz warzyw, produkcji pieczywa pszennego i pszenno – żytniego i lodów. W zakładzie w 2019 roku przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną planowaną kompleksową. W zakładzie systematycznie dokonuje się wymiany zużytego sprzętu i urządzeń posiadających atesty do kontaktu z żywnością oraz instaluje się nowy zautomatyzowany ograniczający nakład pracy ludzkiej np. automaty do produkcji pierogów. Ponadto zakład wyposażono w nowoczesny sprzęt do drukowania etykiet z programem uwzględniającym prawidłowe znakowanie żywności z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i krajowego. Nadal obserwuje się systematyczny spadek dziennej produkcji wyrobów garmażeryjnych. Ponadto wypieka się ok. 200 kg pieczywa stanowiącego półprodukt do wyrobu pizzy i zapiekanek. W zakładzie przestrzegane były zasady produkcyjne na podstawie opracowanych instrukcji Dobrej Praktyki Higienicznej i Produkcyjnej w tym identyfikowalności surowców do każdej partii wyrobu gotowego nadal jednak system HACCP jest w trakcie wdrażania. Zmniejszono ilość zatrudnionych pracowników produkcyjnych i zlikwidowano pracę w systemie zmianowym. Właściciel dysponuje 6 środkami transportu żywności wyposażonymi w agregaty chłodnicze i trzema niechłodzonymi.

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego i otwartego

Na terenie powiatu gliwickiego zlokalizowanych jest **378** zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego, w których przeprowadzono **182** kontrole sanitarne.

W 2019 r. w ww. zakładach nałożono **16** mandatów karnych na kwotę **3150 zł** oraz wydano **9** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących wykonanie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli.

W 2019 r. nadzorem w ramach urzędowej kontroli żywności objęte były bloki żywienia w szkołach, przedszkolach i szpitalach, w których prowadzona jest działalność w zakresie produkcji posiłków przygotowywanych od surowca do gotowej potrawy lub wydawania posiłków dostarczanych w ramach tzw. usług „cateringowych” przez firmy zewnętrzne. Nadal obserwuje się wzrost zapotrzebowania na usługi w zakresie dostaw gotowych posiłków tzw. usługi cateringowe w istniejących stołówkach usytuowanych na terenie szkół, przedszkoli oraz w nowopowstałych placówkach. Powyższe dotyczy przede wszystkim placówek oświatowych w których, był brak możliwości poprawy stanu technicznego, a dotychczasowe pomieszczenia spełniały wymagania określone przepisami prawa żywnościowego do prowadzenia działalności jako wydawalnie

posiłków. W przypadku nowopowstałych bloków żywienia łatwiejszym rozwiązaniem dla właściciela jest wprowadzenie tzw. cateringu, gdyż wiąże się to z posiadaniem mniejszego zaplecza kuchennego.

W placówkach oświatowych posiłki sprawdzono pod kątem wytycznych rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Posiłki powinny zapewniać przebywającym w nim dzieciom wyżywienie zgodne z wymaganiami dla danej grupy wiekowej wynikającymi z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej opracowanych przez Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie.

W 2019 roku w dokonano oceny ilościowej i jakościowej 15 jadłospisów pobranych w placówkach oświatowych usytuowanych na terenie Powiatu gliwickiego miasta Gliwice, co zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Grupa placówek oświatowych	Ilość analizowanych jadłospisów
Stołówki szkolne	4
w tym wydawalnie szkolne	1
Stołówki przedszkolne	11
w tym wydawalnie przedszkolne	2
RAZEM	15

Do oceny żywienia w placówkach oświatowych wykorzystano 3 listy pytań wspomagających ocenę żywienia w jednostkach systemu oświaty pod kątem rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. tj.:

1. Lista wspomagająca ocenę żywienia w szkole (obiad szkolny),
2. Lista wspomagająca ocenę żywienia w przedszkolu,
3. Lista wspomagająca ocenę żywienia całodziennego.

W 2019 r. dokonano oceny jadłospisów w **11** przedszkolach z czego w **9** placówkach posiłki były przygotowywane na miejscu, a w **2** dostarczane przez firmę cateringową oraz w **4** szkołach z czego w **3** placówkach posiłki były przygotowywane na miejscu, a w **1** dostarczane przez firmę cateringową. Stwierdzono, że najczęstszymi błędami popełnianymi w planowaniu jadłospisów

w placówkach przedszkolnych, zarówno tych prowadzących własne żywienie jak i korzystających z firm zewnętrznych jest brak dwóch porcji mleka lub produktów mlecznych na dzień. Często jest to za mała porcja mleka, niejednokrotnie tylko dodatek śmietany do zupy. Niedostateczna ilość produktów mlecznych i mleka może skutkować niedoborem wapnia w organizmie. Jedna szklanka mleka zawiera około 290 mg wapnia, natomiast zapotrzebowanie dzienne u dziecka w wieku przedszkolnym i szkolnym wynosi od 800-1200 mg wapnia na dzień. Jadłospis w przedszkolu powinien zapewnić 75 % zapotrzebowania na wapń.

Reasumując, z roku na rok obserwuje się stopniową poprawę jakości posiłków w placówkach oświatowych. Wynika to z większej świadomości osób realizujących żywienie w przedmiotowych obiektach. Nieprawidłowości w placówkach oświatowych częściej dotyczyły wydawalni posiłków aniżeli stołówek szkolnych i przedszkolnych i stanowiły pojedyncze błędy wykazywane w jednym dniu ocenianego jadłospisu. Na przestrzeni ocenianej dekady nie stanowiły znaczącej nieprawidłowości dla oceny całego jadłospisu.

Nadzór nad obrotem grzybami

W PSSE w Gliwicach w Sekcji HŻŻiPU **dwóch pracowników** posiada uprawnienia klasyfikatorów grzybów świeżych. Na stronie internetowej PSSE w Gliwicach udostępniono ulotkę pt. **„Podstawowe Zasady Bezpiecznego Grzybobrania”** opracowaną przez GIS.

Ponadto przekazywano dysponentom targowisk i osobom zainteresowanym ulotkę wydaną przez GIS „Zatrucia grzybami– objawy, pierwsza pomoc, leczenie”.

W okresie letnio – jesiennym w siedzibie tutejszej Stacji prowadzone były konsultacje dla zainteresowanych osób na temat grzybów. Udzielono **15** konsultacji prywatnym osobom w sprawie klasyfikacji gatunkowej przyniesionych do oceny grzybów. Natomiast dla osób zbierających indywidualnie grzyby rosnące w warunkach naturalnych przeznaczone do celów handlowych nie wydawane były **atesty** na grzyby świeże potwierdzające ich zgodność gatunkową.

Do badań laboratoryjnych pobrano 2 próbki grzybów, w tym 1 próbkę przetworów grzybowych oraz 1 próbkę grzybów suszonych. Przedmiotowe próbki pobrano i zbadano w kierunku oznaczenia metali szkodliwych dla zdrowia. Z otrzymanych sprawozdań z badań laboratoryjnych wynikało, że nie kwestionowano żadnej próbki w badanym zakresie, natomiast wykazano niezgodność dotyczącą znakowania próbki: Borowik suszony krojony szlachetny. Sprawę przekazano do rozpatrzenia przez PPIS w Chojnicach.

Akcje

W 2019 r. podejmowano wiele dodatkowych działań wynikających między innymi z sytuacji bieżącej tj.:

- wzmożonych i wnikliwych kontroli głównie na targowiskach, w zakładach żywienia zbiorowego celem wykrycia nielegalnej sprzedaży produktów pochodzenia wieprzowego oraz dziczyzny w związku wystąpieniem w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF),
- kontroli w super i hipermarketach ukierunkowanych na przestrzeganie zasad GHP, postępowanie z odpadami (szczególnie pochodzenia zwierzęcego), zabezpieczenia przed szkodnikami, przestrzeganie terminów przydatności do spożycia i dat minimalnej trwałości żywności,
- oceny jadłospisów w ramach żywienia dzieci przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych
- oceny tłuszczów smaźalniczych pod kątem obecności związków polarnych, które są wskaźnikiem stopnia jęłczenia tłuszczu,
- kontroli bloków żywienia oraz jakości żywienia pacjentów w szpitalach w okresie od 01.05.2019 r. do 30.09.2019 r.,

Akcja „Mklik Próchniczek”

Akcja „Mklik Próchniczek” jest prowadzona od 2008 r. ma na celu weryfikowanie stopnia wdrożenia i prawidłowości funkcjonowania systemu opracowanego na zasadach HACCP, w tym w szczególności prawidłowości zabezpieczenia obiektu przed szkodnikami. Akcja jest kontynuowana z uwagi na bezpieczeństwo żywności i szczególne zagrożenie szkodnikami zbożowo-mącznymi oraz ich pozostałościami w przemyśle piekarniczym.

W 2019 roku w rejestrze prowadzonym przez PPIS w Gliwicach w bieżącym roku figurowały **76** zakładów piekarniczych (w tym w powiecie gliwickim 15) i **1** zakład zbożowo-młynarski.

W ramach bieżącego nadzoru uwzględniono przeprowadzenie akcji „Mklik Próchniczek”, w związku z powyższym skontrolowano:

- **52** zakłady piekarnicze, w których przeprowadzono ogółem **86** kontroli (w tym **44** sanitarnych, **36** sprawdzających, **6** interwencyjnych),
- **1** młyn, w którym przeprowadzono **3** kontrole, w tym **2** tematyczne i **1** sanitarną.

Wytypowano **11** piekarni, w których pobrano do badań sanitarnych wytrzepek z koszyczków do garowania pieczywa oraz zmiotków, w tym 1 piekarnię wyznaczono do poboru w ramach

urzędowej kontroli celowanej z uwagi na złożoną interwencję na obecność szkodników zbożowo mącznych w pieczywie.

Zakłady piekarnicze głównie posiadały umowę z firmą DDD na prowadzenie monitoringu. W zakładach, w których nie zawarto stałej umowy z firmą DDD prowadzony był wewnętrzny monitoring wg opracowanych instrukcji, procedur GHP. W przypadku stwierdzenia szkodników zbożowo – mącznych wzywano telefonicznie specjalistyczną firmę DDD. Zatrudniony personel w zakładach piekarniczych nie posiadał stosownych szkoleń i certyfikatów uprawniających do prowadzenia monitoringu w zakresie DDD. Zabiegi w zakresie zwalczania szkodników zbożowo – mącznych wykonywane były przez pracowników specjalistycznych firm.

Najczęstsze stwierdzone nieprawidłowości techniczno – sanitarne to:

- obecność żywych szkodników zbożowo mącznych w wytrępkach, zmiotkach oraz widoczne oprzędy na ścianach
- niedokładnie przeprowadzane zabiegi dezynsekcyjne koszyczków,
- brak bieżących zapisów z kontrolowania zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami
- brak higieny podczas produkcji,
- niedokładnie sprzątane pomieszczenia produkcyjne i magazynowe,
- brudny, niedokładnie myty sprzęt produkcyjny,
- brudne ściany i sufity w pomieszczeniach produkcyjnych,
- zniszczone blaty robocze- stoły produkcyjne,
- ubytki w podłodze,
- zniszczone koszyczki do garowania ciasta,
- zniszczone półki, regały w magazynie,
- nie zabezpieczone punkty świetlne przed ewentualnym rozpryskiem szkła w pomieszczeniu produkcyjnym,
- zniszczone drzwi, futryny do magazynu surowców,
- brak ciepłej wody przy umywalce do mycia rąk w pomieszczeniu produkcyjnym,
- niedrożne odpływy kanalizacyjne przy umywalkach i zlewozmywakach w pomieszczeniach zakładów,
- zniszczone szafki odzieżowe pracowników w szatniach,
- brudne ściany i sufity w pomieszczeniu socjalnym dla pracowników zakładu młynarskiego
- większość właścicieli rozpoczęła wdrażanie systemu HACCP jednakże ich dokumentacja nadal jest niekompletna i wymaga poprawy.

Wnioski

W 2019 r. podczas akcji „Mklik Próchniczek” w **11** zakładach piekarniczych ogółem pobrano do badań laboratoryjnych **22** próbek sanitarnych, w tym 2 w ramach urzędowej kontroli celowanej, próbek nie kwestionowano.

Ogółem w piekarniach i młynie przeprowadzono **89** kontroli w tym **45** sanitarnych, **36** sprawdzających, **6** interwencyjnych, **2** tematyczne. Za stwierdzone nieprawidłowości sanitarne w piekarniach na osoby odpowiedzialne nałożono **13** mandatów karnych na kwotę **2250zł.**, w tym **5** mandatów karnych na sumę **1200 zł.** za obecność szkodników zbożowo - mącznych w zakładzie. PPIS w Gliwicach wydał **17** decyzji administracyjnych represyjnych na poprawę stanu technicznego (w tym **1** przerwania działalności oraz **5** na przeprowadzenie skutecznej dezynfekcji i dezynsekcji pomieszczeń, sprzętu i wyposażenia). Przeprowadzone kontrole sprawdzające potwierdziły wykonanie zarządzeń.

Natomiast w zakładzie przemysłu zbożowo-młynarskiego nie pobrano próbek w ramach akcji Mklik a podczas przeprowadzonych 3 kontroli w młynie nie stwierdzono obecności szkodników zbożowo-mącznych.

W porównaniu z rokiem ubiegłym prowadzony nadzór nad piekarniami wykazał mniej zakładów, w których stwierdzono obecność szkodników zbożowo-mącznych tj. z 10 na 5 przypadków. Jednakże nadal stwierdzono nieprawidłowe zabiegi dezynsekcyjne sprzętu i pomieszczeń w zakładach oraz nieskuteczną kontrolę wewnętrzną. Mimo nie zdyskwalifikowanych laboratoryjnie próbek sanitarnych podczas przeprowadzonych kontroli stwierdzono obecność szkodników zbożowo mącznych.

Warto zauważyć, że zwiększyła się ilość wydanych decyzji administracyjnych na poprawę stanu technicznego w piekarniach. W związku z powyższym mając na celu bezpieczeństwo żywności w 2020 roku w zakładach piekarniczych i zakładzie przemysłu zbożowo-młynarskiego nadal będą podczas kontroli sprawdzane organoleptycznie wytrzepekki z koszyczków oraz pobierane próby sanitarne. Nadal będzie weryfikowany stopień wdrożenia i prawidłowość funkcjonowania systemu opartego na zasadach HACCP, w tym w szczególności weryfikowania sposobów nadzorowania przez właścicieli zabiegów DDD dokonywanych w zakładach.

Akcja „ASF”

W związku z występowaniem w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (tzw. ASF) GIS polecił prowadzenie wzmożonego nadzoru nad sprzedażą mięsa oraz odpadami gastronomicznymi w zakładach żywienia zbiorowego, a także przekazywania informacji o przeprowadzonych kontrolach. W 2019 r. kontynuowano akcję tzw. „ASF”, szczególnie przeprowadzano wzmożone i wnikliwe kontrole:

- targowisk, w celu wykrycia nielegalnej sprzedaży mięsa wieprzowego i produktów pochodzenia wieprzowego a także dziczyzny (mięsa z dzika i produktów z niej otrzymany),
- zakładów żywienia zbiorowego - w celu weryfikacji źródeł pozyskiwania mięsa wieprzowego, dziczyzny produktów z nich otrzymanych, sposób zagospodarowania odpadów z uwzględnieniem umów przedsiębiorców z firmami odbierającymi odpady oraz realności częstotliwości odbierania odpadów,
- zakładów handlu detalicznego w ramach nadzoru bieżącego, zwracać uwagę na powyższe aspekty.

Do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej (dalej: WSSE) w Katowicach przesyła się raporty comiesięczne, dotyczące kontroli przeprowadzonych ww. zakresie przez organy PIS.

W 2019 r. przedstawiciele PPIS w Gliwicach skontrolowali ogółem **214** zakładów żywnościowo - żywnościowych, w których sprawdzano m.in. zagadnienia związane z ASF. Skontrolowano **147** zakładów żywienia zbiorowego, **17** obiektów na targowiskach oraz **50** innego typu obiektów (głównie sklepów).

W **3** zakładach żywienia zbiorowego stwierdzono brak prawidłowej dokumentacji gospodarowania odpadami kategorii III, a w **1** kiosku na targowisku nieprawidłowe warunki przechowywania odpadów kategorii III. Nałożono w sumie **18** mandatów karnych na łączną kwotę **4200 zł**, przy czym nie dotyczyły one tylko nieprawidłowości przy sprzedaży i przechowywania mięsa i wyrobów mięsnych oraz wydano **2** decyzje o nieprzydatności środka spożywczego.

Akcja „Markety”

W związku z poleceniem GIS w sprawie przeprowadzenia kontroli w okresie od dnia 1 lutego 2019 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. we wszystkich nadzorowanych super i hipermarketach działań kontrolnych ukierunkowanych na:

- przestrzeganie zasad GHP (utrzymanie czystości, wdrożenie i stosowanie procedur/ instrukcji mycia, warunki przechowywania oraz eksponowania żywności w halach sprzedaży),
- postępowanie z odpadami (szczególnie pochodzenia zwierzęcego),
- zabezpieczenie przed szkodnikami,
- przestrzeganie terminów przydatności do spożycia i dat minimalnej trwałości żywności,
- warunki przewozu towarów spożywczych.

W złączonej tabeli przedstawiono wyniki kontroli:

Załącznik do pisma znak: GIS-BŻ-WS-422-5/BO/19/6

Tabela dot. kontroli przeprowadzonych w okresie 01.02-31.12.2019 r.
przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w super i hipermarketach w województwie śląskim
PSSE w Gliwicach

LP	Sieć sklepów	Liczba obiektów		Liczba przeprowadzonych		Mandaty		Liczba decyzji administracyjnych			Uwagi (np. info dot. stwierdzonych nieprawidłowości zagrożających życiu)
		nadzorowanych	skontrolowanych	ogółem	w tym rekontroli	liczba nałożonych	na kwotę PLN	ogółem	w tym		
									nakazujących poprawę stanu sanitarnego	o unieruchomieniu obiektu	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1)	ALDI	6	6	13	1	1	100	0	0	0	
2)	AUCHAN	5	5	19	1	1	200	0	0	0	
3)	BIEDRONKA	42	34	55	31	26	7200	3	3	0	
4)	CARREFOUR	7	5	8	0	2	500	2	2	0	
5)	DINO	7	3	3	0	1	100	1	1	0	
6)	E.LECLERC	2	2	4	0	0	0	1	1	0	
7)	INTERMARCHE	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
8)	KAUFLAND	2	2	6	0	0	0	0	0	0	
9)	LIDL	17	12	24	4	1	100	1	1	0	
10)	POLOMARKET	6	3	4	1	0	0	0	0	0	
11)	TESCO	4	4	9	2	0	0	1	1	0	
12)	Pozostałe sieci	222	84	119	27	17	2450	17	17	0	
	RAZEM	321	160	264	67	49	10650	26	26	0	0

W PSSE w Gliwicach nadzorowanych jest 321 obiektów należących do sieci sklepów ujętych w ww. tabeli.

W okresie od 01.02.2019r. do dnia 31.12.2019 r. skontrolowano 160 sklepów, w których przeprowadzono 264 kontroli sanitarnych w tym 67 sprawdzających.

Do najczęściej stwierdzonych uchybień stanu sanitarnego należały między innymi:

- zbyt duża masa towarowa, w tym artykułów przemysłowych utrudniająca utrzymanie czystości i porządku na sali sprzedaży i w pomieszczeniach magazynowych,
- brudne urządzenia chłodnicze i mroźnie oraz regały,
- stanowiska do krojenia owoców i warzyw nieuporządkowane,
- brudne wózki i koszyki dla klientów,
- brak czystości i porządku w otoczeniu sklepu od strony dostawy środków spożywczych,
- przechowywanie zbędnego sprzętu, masy towarowej w miejscach przypadkowych, co uniemożliwiało korzystanie z punktów wodnych na zapleczu,
- środki spożywcze po upływie terminu ważności przechowywane w miejscach przypadkowych,
- pracownicy w odzieży osobistej, brak odpowiedniej ilości odzieży ochronnej,

- zalegająca makulatura w przypadkowych miejscach.

Ponadto stwierdzono nieprawidłowości dotyczące stanu technicznego:

- brudne ściany i sufity, ubytki w kafelkach na ścianach,
- zniszczone urządzenia chłodnicze,
- posadzki uszkodzone trudne do utrzymania w czystości,
- zbędny, zepsuty, nieużywany sprzęt zalegający w pomieszczeniach żywnościowych, magazynach oraz w otoczeniu sklepu.

W omawianym okresie w wyniku przeprowadzonych kontroli za stwierdzone uchybienia sanitarno – porządkowe ogółem nałożono **49** mandatów karnych na kwotę **10650 zł** oraz w **26** przypadkach wydano decyzje administracyjne na poprawę stanu technicznego.

Akcja „wyżywienie dzieci przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych”

W 2019 r. kontynuowano akcję z 2018 r. w sprawie przeprowadzenia analizy jadłospisów dekadowych w zakładach żywienia zbiorowego w żłobkach i klubach dziecięcych. Dokonano oceny laboratoryjnej 5 próbek posiłków obiadowych pobranych w kierunku ilościowej zawartości podstawowych składników pokarmowych (białek, tłuszczu, węglowodanów).

Przedmiotowe próbki pobrano w 5 żłobkach usytuowanych na terenie Gliwic i Pyskowic. Próbkę laboratoryjną stanowił posiłek obiadowy, tj. zupa i drugie danie wraz z napojem.

W pobranych próbkach posiłków obiadowych przeprowadzono analizę laboratoryjną w zakresie kaloryczności, zawartości białka, tłuszczu, węglowodanów oraz procentowego udziału energii z białka, tłuszczu, węglowodanów. Wyżywienie podawane dzieciom przebywającym w żłobku lub klubie dziecięcym reguluje art. 22 ustawy z dnia 04.02.2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do 3 lat (Dz. U z 2018 r. poz. 603). Posiłki powinny zapewniać przebywającym w nim dzieciom wyżywienie zgodne z wymaganiami dla danej grupy wiekowej wynikającymi z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej opracowanych przez Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie.

Dokonano oceny 19 jadłospisów dekadowych z diety podstawowej pobranych podczas kontroli sanitarnej w 18 żłobkach i domach małego dziecka zlokalizowanych na terenie miast Gliwice i Zabrze oraz powiatu gliwickiego. W jednym z ocenianych jadłospisów żłobkowych było brak dwóch porcji mleka lub produktów mlecznych na dzień, co powodowało niedostateczną ilość wapnia we wszystkich posiłkach. Posiłki podawane dzieciom w żłobku powinny zapewnić 525mg wapnia.

Rekomendowana ilość spożycia wapnia na dzień wynosi 700mg. Zwraca się uwagę na zbyt małą ilość owoców, szczególnie w podwieczorkach. Dzieci należy od najmłodszych lat przyzwyczajać do spożywania dużej ilości warzyw i owoców za względu na różnorodność witamin. Zastrzeżenia głównie dotyczyły niewystarczającej ilości warzyw i owoców oraz produktów mlecznych w ocenianych jadłospisach. Obserwuje się stopniową poprawę jakości posiłków w placówkach. Zobowiązano Strony do utrzymania odpowiedniej jakości posiłków.

Akcja „Estry sorbitolu E 493-494 oraz stearoilomleczanów E 481-482”

W związku z pismem GIS w sprawie dodatków do żywności stosowanych przez producentów żywności dwóch grup substancji dodatkowych w środkach spożywczych : estry sorbitolu E 493-494 oraz stearoilomleczanów E 481-482 przeprowadzono akcję. Akcja miała na celu zbieranie podczas kontroli w podmiotach zajmujących się produkcją żywności (na podstawie receptur) oraz podczas dokonywania oceny znakowania środków spożywczych na podstawie etykiety informacji, czy w środkach spożywczych produkowanych lub znajdujących się w obrocie w Polsce są obecne ww. substancje dodatkowe. W trakcie przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono obecność dodatku do żywności E 481 w 16 środkach spożywczych oraz E 482 w 37 produktach.

PPIS w Gliwicach raportuje kwartalnie do WSSE w Katowicach o przeprowadzonych kontrolach w ww. zakresie. Podczas sprawowanego bieżącego nadzoru w 4 zakładach stwierdzono ww. substancje dodatkowe.

Akcja lato 2019

W związku z poleceniem GIS w sprawie wzmożenia czynności nadzorowych w zakresie:

1. warunków sanitarnych bloków żywienia oraz jakości żywienia pacjentów w szpitalach w okresie od 01.05.2019-30.09.2019r.

W omawianym okresie ogółem skontrolowano 9 zakładów w tym 3 prowadzących żywienie pacjentów we własnym zakresie i w 6 zakładach korzystających z usług cateringowych. Przeprowadzono 7 kontroli na podstawie arkusza oceny zakładu żywienia zbiorowego oraz 2 kontrole sprawdzające i 1 kontrola tematyczna dotycząca zatwierdzenia zakładu. Podczas przeprowadzonych kontroli w ww. zakładach nie stwierdzono uchybień sanitarno – porządkowych, prowadzona jest dokumentacja oparta na zasadach systemu HACCP oraz GHP, GMP.

zakłady	liczba zakładów			liczba przeprowadzonych			nałożone mandaty		wydane decyzje administracyjne		liczba wniosków do PWIS o nałożenie kar pieniężnych (art. 103)	liczba nałożonych kar	uwagi
	według ewidencji	skontrolowanych ogółem	w tym liczba zakładów, w których stwierdzono nieprawidłowości	kontroli ogółem	w tym interwencyjnych	w tym rekontroli	liczba nałożonych mandatów	suma nałożonych mandatów	liczba decyzji administracyjnych ogółem	w tym o unieruchomieniu			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
prowadzących żywienie we własnym zakresie	4	3	1	3	0	0	0	0	1	0	0	0	4
prowadzących żywienie w systemie cateringowym	13	6	2	8	0	2	0	0	0	0	0	0	4
SUMA	17	9	3	11	0	2	0	0	1	0	0	0	8

W związku z przeprowadzonymi ocenami jadłospisów dekadowych z poszczególnych diet do ww. placówek szpitalnych oraz do firm dostarczających posiłki przekazano informacje z zaleceniami związanymi z żywieniem pacjentów. Na podstawie przeprowadzonych ocen jadłospisów z poszczególnych diet w wyżej wymienionych zakładach wdrożono działania naprawcze.

W przekazanych informacjach zawarto uwagi dotyczące:

- urozmaicenia posiłków z punktu widzenia doboru produktów z uwzględnieniem ich sezonowości,
- uwzględnienia dodatku warzyw i owoców do każdego posiłku,
- uwzględnienia produktów mlecznych, szczególnie fermentowanych,
- rodzaju i ilości używanego tłuszczu – masło i smalec zastępować olejami roślinnymi i miękkimi margarynami; wszystkie posiłki powinny być przyrządzane z małą ilością tłuszczu; tłuszcze w postaci niezmienionej termicznie należy dodawać do gotowych już potraw,
- większej ilości spożycia ryb (w tym głównie morskich),
- zmniejszenie ilości soli (sodu) z uwagi na jej zawartość w innych produktach,
- wyeliminowania produktów niewskazanych,
- wyeliminowania potraw ciężko strawnych, wzdymających.

W żywieniu zbiorowym należy zadbać o kompletny zestaw potrzebnych składników ze wszystkich grup żywieniowych (produkty zbożowe, mleczne, warzywa i owoce, ryby, drób i mięso, zdrowe tłuszcze) każda z grup dostarcza innych wartości pokarmowych, ale żadna nie może dostarczyć nam wszystkich. Dlatego najlepszym sposobem zaopatrzenia organizmu we wszystkie potrzebne składniki odżywcze jest urozmaicona dieta. Ponadto nie należy podawać takich samych produktów zbyt często, ponieważ prowadzi to do żywienia jednostronnego. Potrawy powinny być przygotowywane różnymi technikami: gotowane, duszone, pieczone. Należy unikać smażenia w głębokim tłuszczu. Ponadto w pismach pouczono, że osoby odpowiedzialne za żywienie zobligowane są do edukowania, doksztalcania i stosowania posiadanej wiedzy. Prawidłowe

żywnienie jest jednym z najważniejszych czynników środowiskowych, wpływających na rozwój i utrzymanie przez niego dobrego stanu zdrowia, a także istotne w procesie leczenia i rekonwalescencji. Polega ono na całkowitym pokryciu zapotrzebowania organizmu na energię i wszystkie niezbędne składniki pokarmowe. Nieprawidłowe żywnienie w czasie leczenia prowadzi do niedożywienia organizmu w składniki odżywcze i wydłuża proces leczenia. .

W ramach prowadzonych działań w zakresie kontroli wewnętrznej i wytycznych dotyczących norm żywnienia i zaleceń żywieniowych dla poddanych analizie diet zalecono utrzymać jakość posiłków, a wykazane błędy wyeliminować.

2. kontroli tematycznych w okresie od dnia 01.06 do 31.08.2019 r.:

w zakładach żywnienia zbiorowego otwartego w zakresie wymagań higienicznych z uwzględnieniem warunków w jakich odbywają się dostawy żywności do konsumentów oraz w zakresie:

- sprzedaży żywności nietrwałej mikrobiologicznej,
- stanu sanitarnego łubianek na owoce,
- warunków przechowywania wód butelkowanych oraz napojów,
- wyrobów stosowanych do wykonywania zmywalnych tatuaży lub malowania tzw. henną.

W ramach powyższych działań skontrolowano 80 zakładów żywnienia zbiorowego, w których ogółem przeprowadzono 105 kontroli, nałożono 36 mandatów karnych na kwotę 7100 zł. i wydano 12 decyzji na poprawę stanu technicznego. Do najczęściej stwierdzonych uchybień stanu sanitarnego należały między innymi: brak zapisów z monitoringu temperatur wynikających z opracowanej dokumentacji HACCP, brak termometrów kontrolnych w urządzeniach chłodniczych, uszkodzone urządzenia chłodnicze, brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, niezabezpieczone przed zanieczyszczeniami wtórnymi wyroby gotowe w urządzeniach chłodniczych, brak czystości pomieszczeń i sprzętu, brak kontroli wewnętrznej w zakładzie personel pracował w odzieży osobistej, brak skutecznego zabezpieczenia przed dostępem szkodników brak siatek w otwieralnych oknach, niedokładnie myte szkło bufetowe brak środków do dezynfekcji, stosowanie do produkcji przeterminowanych środków spożywczych. Nieprawidłowe przechowywanie środków spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie poza urządzeniami chłodniczymi. Nieprawidłowe przechowywanie napojów i wód butelkowych - bezpośrednio na podłodze. Brak zabezpieczenia środków spożywczych nieopakowanych przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi.

Import

PPIS w Gliwicach na mocy ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia w ramach granicznej kontroli sprawuje nadzór nad eksportem i importem środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pochodzących z importu z krajów trzecich.

W wyznaczonych miejscach, na terenie Urzędu Celnego w Gliwicach oraz w magazynach importerów i eksporterów przeprowadzano przy współudziale funkcjonariuszy Urzędu Celnego, przedstawicieli agencji celnych, importerów lub eksporterów kontrole przywożonych z zagranicy produktów spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W związku z prowadzeniem granicznego nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wykonano **512** kontroli, w tym **169** kontroli na środkach transportu. Skontrolowano **479** partii środków spożywczych, **33** partii materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Wydaną łącznie **512** świadectw spełnienia wymagań towarów przekraczających granicę. W ramach granicznych kontroli dokonano oceny **349** produktów przywiezionych z zagranicy (importu) i **163** produktów wywożonych za granicę (eksportu).

Wstępnej ocenie organoleptycznej poddano **512** produktów, laboratoryjnie zbadano 1 próbkę pod kątem obecności zanieczyszczeń (aflatoksyn).

Tabela nr 5 Ilość przeprowadzonych kontroli towarów importowanych z podziałem na kategorie artykułów.

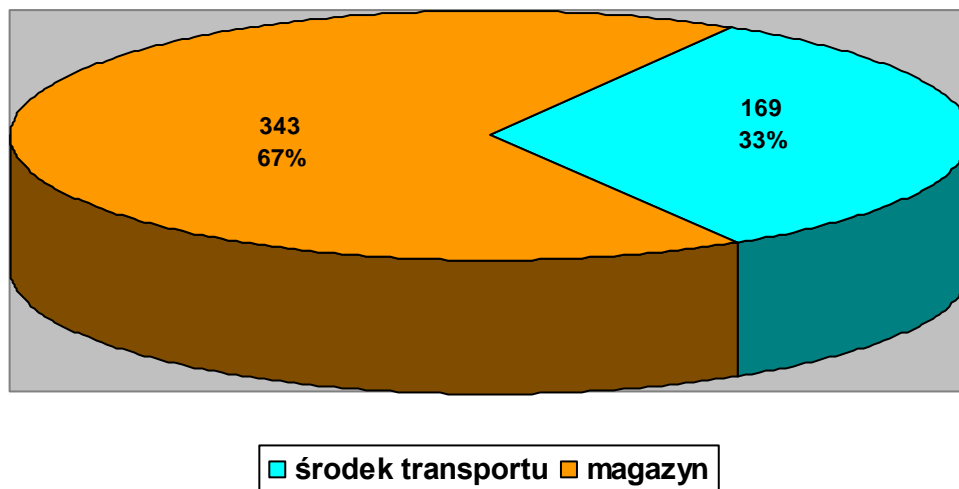
	Suma kontroli	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość kontroli Importowych	512	479	33

Tabela nr 6 Ilość kontroli importowych z podziałem na miejsce kontroli środek transportu / magazyn.

	Środek transportu (samochód, kontener)	Magazyn w urzędzie celnym lub importera
Ilość kontroli	169	343

Kontrole z podziałem na miejsce środek transportu / magazyn

Od 2019 r. na terenie działania PSSE w Gliwicach funkcjonuje również nowy, główny magazyn firmy cukierniczej **MIESZKO S.A.** z Raciborza. W roku 2019 przeprowadzono w tym magazynie aż **148** kontroli granicznych towarów eksportowanych do krajów trzecich. Tym samym ww. magazyn był miejscem gdzie najczęściej dokonywano kontroli granicznej w 2019 r.

Współpraca z innymi służbami kontroli

Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną

W 2019 r. Sekcja HŻŻiPU kontynuowała realizację porozumienia ramowego zawartego 16 października 2018 r. pomiędzy GIS i Głównym Lekarzem Weterynarii.

Organy szczebla powiatowego obu inspekcji w ramach współdziałania i współpracy, przekazywały sobie również informacje i dokumenty dotyczące naruszeń przepisów w związku ze zgłoszonymi interwencjami oraz uzyskania wyników badań laboratoryjnych.

W ramach współpracy w związku z występowaniem na terenie Polski Afrykańskiego Pomoru Świń przeprowadzono wspólne kontrole z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej głównie na targowiskach zlokalizowanych na terenie miasta Gliwice, Zabrze, Knurówie oraz Pyskowicach. Ogółem przeprowadzono 8 kontroli sanitarnych, w wyniku których nałożono 2 mandaty karne na kwotę 450zł. Do najczęściej stwierdzonych nieprawidłowości należało: przechowywanie mięsa i wędlin w nieprawidłowej temperaturze (otoczenia), wprowadzenie mięsa mielonego luzem, brak

prawidłowego oznakowania wyrobów, niewłaściwy stan sanitarny, brak prawidłowej dokumentacji GHP oraz systemu HACCP.

Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną

Porozumienie o współpracy organów Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej i PIS w województwie śląskim w 2019 r. było ściśle realizowane.

PPIS w Gliwicach w systemie bieżącym powiadamia pisemnie Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego o zamiarze przeprowadzania kontroli w aptekach zlokalizowanych na obszarze tutejszej Stacji w zakresie poboru próbek, wynikających z aktualnej sytuacji.

Wzajemnie przekazywane są również informacje i dokumenty dotyczące naruszeń przepisów w związku ze zgłoszonymi interwencjami oraz uzyskania wyników badań laboratoryjnych.

W 2019 roku pobrano próbki laboratoryjne suplementów diety i kosmetyku w 4 aptekach. Wyników niekwestionowano w badanych zakresach. Ogółem w 2019 r. skontrolowano 6 aptek, 4 sklepy zielarsko-medyczne, w których przeprowadzono 16 kontroli.

Współpraca z Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa

W ramach urzędowej kontroli żywności w 2019 r. pobrano do badań laboratoryjnych w kierunku zawartości metali szkodliwych dla zdrowia, tj. ołowiu i kadmu próbkę truskawki odmiana HONE ONE z plantacji truskawek w Pyskowicach. Na podstawie sprawozdania otrzymanego z WSSE w Katowicach, Pracowni Badań Fizykochemicznych Żywności w przedmiotowych truskawkach **stwierdzono** zawartość kadmu w ilości $0,068 \pm 0,016$ mg/kg.

W wyniku przeprowadzonych czynności wyjaśniających ustalono na podstawie oświadczenia właściciela, że nie były przeprowadzane badania gleby w kierunku zawartości metali ciężkich. Ustalono również na podstawie przedłożonej faktury miejsce zakupu sadzonek.

W związku z powyższym sprawę przekazano do PIORIN zgodnie z kompetencją.

Skargi i Wnioski

Do Sekcji HŻŻiPU w 2019 r. ogółem zgłoszono **189 interwencji**, w tym 35 na zakłady działające na terenie Powiatu gliwickiego. Przeprowadzono ogółem 220 kontroli interwencyjnych, w 12 przypadkach spraw nie rozpatrzono z uwagi na brak możliwości tj. obiekt został

zlikwidowany lub np. nie stwierdzono prowadzenia działalności we wskazanym miejscu. W wyniku przeprowadzonych kontroli za potwierdzone nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarnego nałożono 97 mandatów karnych na kwotę 20750 zł. oraz wydano 14 decyzji administracyjnych, w tym na terenie Powiatu gliwickiego nałożono 21 mandatów na kwotę 3900 zł.

W 2019 r. na 35 rozpatrzonych interwencji na terenie Powiatu gliwickiego, z czego 19 uznano za uzasadnione.

Interwencje dotyczyły głównie:

- wprowadzania do obrotu przeterminowanych środków spożywczych,
- niehigieniczną sprzedaż środków spożywczych,
- niewłaściwy stan higieniczno - sanitarny pomieszczeń zakładu,
- sprzedaży środków spożywczych niewłaściwej jakości w tym mięsa i wędlin o nieprawidłowych cechach organoleptycznych tj. nieświeży zapach oraz nietypowa konsystencja,
- niewłaściwą jakość produktów oraz potraw w zakładach żywienia zbiorowego otwartego np. o niewłaściwych cechach sensorycznych.

Ocena i wnioski końcowe

Działalność Sekcji HŻŻiPU PSSE w Gliwicach w 2019 r. miała za zadanie sprawowania nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością produkowanych i wprowadzanych do obrotu, poprzez prowadzenie efektywnej działalności kontrolnej w podległych zakładach.

Głównym zmierzaniem było wyegzekwowanie przestrzegania obowiązujących przepisów prawa krajowego i europejskiego w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia oraz kosmetyków.

W wyniku prowadzonego bieżącego nadzoru stwierdzono, że stan sanitarny zakładów utrzymuje się na tym samym poziomie.

Potwierdzeniem powyższego faktu jest porównanie wynikowości kontroli w stosunku do roku ubiegłego. W 2018 r. wynikowość wynosiła 31,18% natomiast w ocenianym okresie wynosił 30,54 %, co może świadczyć o nadal występujących nieprawidłowościach w zakładach. Ponadto na zmniejszoną ilość kontroli planowanych spowodowana jest trudną sytuacją kadrową. Procent próbek kwestionowanych z **4,9 %** uległ zmniejszeniu do **1,4 %**.

W związku z wprowadzeniem od 14.12.2019 r. nowych procedur urzędowej kontroli żywności w znacznym stopniu zmieni się zakwalifikowanie zakładów po dokonanej ocenie na podstawie arkusza oceny zakładu.

Biorąc pod uwagę profil działalności zgodnie z kategoryzacją zakłady dotychczas o niskim i średnim ryzyku zostaną zakwalifikowane automatycznie jako zakłady o wysokim ryzyku.

Zgodnie z procedurą urzędowej kontroli żywności wprowadzono obowiązek stosowania listy pytań kontrolnych, które dotychczas stosowano sporadycznie. Powyższe narzuca zwiększenie częstotliwości kontroli oraz wydłuża czas ich trwania przy braku odpowiedniej ilości pracowników.

Nadal realnym problemem jest prowadzenie sprzedaży przez Internet, a szczególnie na **portalu allegro** środków spożywczych w tym suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz kosmetyków. Prowadzenie postępowania wyjaśniającego ww. w sprawach jest znacznie utrudnione i długotrwałe z uwagi na trudność ustalenia osoby odpowiedzialnej i wyegzekwowania stosownej dokumentacji. Powyższe sprawy niejednokrotnie wymagają współdziałania kilku właściwych terenowo Stacji.

Liberalizacja przepisów prawnych dotyczących rolniczego handlu detalicznego oraz tzw. kuchni domowych i obowiązującego wyłącznie wpisu do rejestru, staje się realnym problemem w zakresie bezpieczeństwa produkowanej żywności. Produkcja w nieustalonym czasie pod indywidualne zamówienia znacznie będzie utrudniała możliwość przeprowadzenia kontroli „ad hoc”.

Analiza chorób zakaźnych w powiecie gliwickim w 2019 roku

PPIS w Gliwicach w roku 2019 kontynuował wielokierunkową działalność w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych.

Analizę sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych i pasożytniczych w powiecie gliwickim za rok 2019 przeprowadzono w oparciu o roczne sprawozdania o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia Mz-56.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych na terenie powiatu gliwickiego zostały przedstawione w formie tabelarycznej [tab. nr 1].

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych w powiecie gliwickim w 2019r należy uznać za ogólnie dobrą. Nie obserwowano epidemicznego występowania chorób zakaźnych, zaś wzrost liczby zachorowań na niektóre choroby zakaźne, przybierał podobnie jak w latach ubiegłych, charakter sezonowy lub był kontynuacją obserwowanych wcześniej trendów wieloletnich. Poza znaczną liczbą zachorowań na grypę i schorzenia grypopodobne sytuacja epidemiologiczna w powiecie gliwickim nie wykazywała znaczących zmian.

Od szeregu lat obserwuje się tendencję spadkową w występowaniu wielu chorób zakaźnych a od kilku lat niektórych chorób nie rejestruje się tj. błonica, porażenie dziecięce. Nie odnotowano również zachorowań na szczególnie groźne choroby zakaźne tj. dżumę, wąglik, wściekliznę oraz wirusowe gorączki krwotoczne.

Stale obserwuje się kontynuację korzystnych tendencji zapadalności na te choroby zakaźne, którym można zapobiegać przez szczepienia w tym objęte programem szczepień obowiązkowych. Nadzór nad tą grupą chorób jest szczególnie ważny ze względu na to, iż dane o zapadalności na te choroby mają bezpośrednie przełożenie na politykę szczepień. Spowodowało to spadek zachorowań na choroby m.in. świnkę, różyczkę, krztusiec.

Systematyczna analiza zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne umożliwia wdrożenie działań przeciwepidemicznych i zwiększenia zdrowotnego bezpieczeństwa mieszkańców.

Ogółem w powiecie gliwickim w 2019r odnotowano **22491** zachorowań na choroby zakaźne z czego ok. 96% zachorowań stanowiły zachorowania na grypę i schorzenia grypopodobne.

tab.nr 1 Liczba zachorowań oraz zapadalność na choroby zakaźne w 2019 r. i 2018 r. w powiecie gliwickim

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w 2019 r.	Zapadalność na 100 000 ludności w 2019 r.	Liczba zachorowań w 2018 r.	Zapadalność na 100 000 ludności w 2018 r.	Wzrost/spadek zapadalności
Grypa	21590	19515,5	21163	19091,57	+423,93
Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	191	172,65	108	97,43	+75,22
Bakteryjne zakażenia jelitowe	59	53,33	38	34,28	+19,05
WZW C	10	9,04	0	0	+9,04
Płonica	62	56,04	56	50,52	+5,52
Gruźlica	35	31,64	31	27,97	+3,67
Salmonelozy – zatrucia pokarmowe i zakażenia pozajelitowe	25	22,60	21	18,94	+3,66
Inne Neuroinfekcje	9	8,14	6	5,41	+2,73
Różyczka	3	2,71	2	1,80	+0,91
Ich wywołane przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	3	2,71	2	1,80	+0,91
Ich wywołane przez <i>Neisseria meningitidis</i>	1	0,90	0	0	+0,90
WZW A	1	0,90	0	0	+0,90
WZW B	8	7,23	8	7,22	+ 0,01
Krztusiec	0	0	0	0	0
Świnka	6	5,42	11	9,92	-4,50

Odra	1	0,90	6	5,51	- 4,61
Borelioza	27	24,41	39	35,18	-10,77
<i>Streptococcus pyogenes</i>	31	28,02	49	44,20	-16,18
Wirusowe zakażenia jelitowe	58	52,43	83	74,88	-22,45
Ospa wietrzna	391	353,43	561	506,09	-152,66

W 2018 r. odnotowano **22226** zachorowań na choroby zakaźne. Zapadalność na choroby zakaźne utrzymuje się na podobnym poziomie co w roku ubiegłym.

Liczba osób hospitalizowanych z powodu chorób zakaźnych nieznacznie wzrosła. Spośród ogółu zachorowań w 2019 r. hospitalizowano 217 osoby co stanowiło ok. 0,96% wszystkich zachorowań. W 2018 r. hospitalizowano 194 osób.

W 2019 r. przeprowadzono 624 wywiady epidemiologiczne, nadzorem epidemiologicznym objęto 109 osób z kontaktu z chorymi.

Podobnie jak w roku ubiegłym w 2019 dominowały zachorowania na grypę i schorzenia grypopodobne, a także choroby wieku dziecięcego które cechują się cyklicznością wzrostu zachorowań i występowaniem cyklicznych epidemii wyrównawczych.

Śmiertelność z powodu chorób zakaźnych wzrosła dwukrotnie. W 2019 r. z powodu chorób zakaźnych zmarło 8 osób (1 zgon z powodu posocznicy *Streptococcus pneumoniae*, 7 zgonów z powodu zakażenia jelitowego wywołanego przez *Clostridium difficile*).

W 2018 roku z powodu chorób zakaźnych zmarły 4 osoby.

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania stanowi poważny problem zdrowia publicznego. Powoduje ona również duże straty ekonomiczne, związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa. Nadzór epidemiologiczny nad grypą prowadzony jest w ciągu całego roku, ze szczególnym wzmocnieniem nadzoru wirusologicznego w okresie zwiększonej liczby zachorowań, który trwa zwykle od września do kwietnia. W 2019r nastąpił nieznaczny wzrost zachorowań na grypę i schorzenia grypopodobne o ok. 2%. Problemem

pozostaje niski odsetek rozpoznawień grypy potwierdzonej badaniami wirusologicznymi. Rejestruje się zachorowania przebiegające pod postacią zespołu objawów klinicznych tj. zachorowania grypopodobne lub ostre zakażenia górnych dróg oddechowych. Szczepienia przeciw grypie zmniejszają prawdopodobieństwo zachorowania, hospitalizacji i zgonu z powodu tej choroby. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie, ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji.

Poważnym problemem dla zdrowia publicznego jest gruźlica, nad którą należy wzmocnić nadzór. Czynnikiem ryzyka szerzenia się gruźlicy oraz pojawiania się groźnego dla zdrowia zjawiska lekooporności gruźlicy są przede wszystkim:

- przerywanie leczenia gruźlicy,
- prowadzenie leczenia gruźlicy bez mikrobiologicznej weryfikacji lekooporności prątków gruźliczych,
- stosowanie leczenia przeciwpłatkowego niezgodnie z zaleceniami.

Pomimo obserwowanej wysokiej zapadalności osób starszych o niskim statusie społecznym i niedostatecznych warunkach bytowych obserwuje się również zachorowania wśród osób młodych pracujących zawodowo. Osoby te często lekceważą swój stan zdrowia, nie korzystają z porad lekarskich i zwolnienia lekarskiego w obawie przed utratą pracy.

Kolejnym problemem zdrowia publicznego są wirusowe zakażenia krwiopochodne e, tj. zapalenia wątroby typu B i C. Spośród nich najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi wirusowe zapalenie wątroby typu C. Z uwagi na brak metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, szerzeniu się zachowań na WZW typu C można jedynie zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych polegających na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywanych świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedycznym przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek, jak również poprzez działania o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym. PPIS w Gliwicach podejmuje działania w zakresie uregulowań prawnych jak i w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego, mające na celu poprawę warunków sanitarnych udzielania świadczeń zdrowotnych oraz w zakresie sterylizacji narzędzi i dezynfekcji pomieszczeń oraz urządzeń.

Sytuacja epidemiologiczna zakażeń WZW typu B jest kształtowana przede wszystkim przez możliwość czynnego uodpornienia, gdzie istotną sprawą jest utrzymanie wysokiego poziomu zaszczepienia przeciwko WZW B.

Problemy związane z zakażeniami wirusami hepatotropowymi wymagają usprawnienia działań profilaktycznych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych związanych z higieną i jakością sterylizacji oraz poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń. W ramach działań edukacyjnych PPIS w Gliwicach bierze czynny udział w realizacji projektu „Zapobiegania zakażeniom HCV” dotyczącej dystrybucji materiałów informacyjnych i edukacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa.

W zakresie zatruc pokarmowych i zakażeń pokarmowych dominującymi są zakażenia o etiologii wirusowej przede wszystkim zachorowania wywołane przez rotawirusy oraz biegunki i zakażenia jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. Natomiast w zakresie bakteryjnych zatruc i zakażeń pokarmowych dominowały zakażenia wywołane przez odzwierzęce pałeczki z rodzaju *Salmonella* oraz laseczki *Clostridium difficile*.

Istotnym problemem w zakresie zatruc i zakażeń pokarmowych są zachorowania u dzieci do lat dwóch, a więc w przedziale wieku, w którym biegunki mogą mieć groźny przebieg prowadząc do ciężkiego odwodnienia oraz zaburzeń elektrolitowych.

Do zachorowań dochodzi niemal wyłącznie w środowisku domowym. Znaczący wpływ na kształtowanie zachowań prozdrowotnych na rzecz zwiększania higieny osobistej, otoczenia oraz higieny przygotowania posiłków ma oświata zdrowotna, a także propagowanie szczepień ochronnych małych dzieci przeciwko rotawirusom.

Na terenie powiatu gliwickiego stale prowadzony jest aktywny nadzór nad Ostрым Porażeniem Wiotkim (dalej: OPW). Nadzór polega na telefonicznym, cotygodniowym kontakcie z oddziałami neurologii ze szczególnym uwzględnieniem oddziałów neurologii dziecięcej a w przypadku podejrzenia zachorowania pobierania i przesyłania do badań laboratoryjnych do Państwowego Zakładu Higieny (NIZP-PZH) próbek kału. Od lat nie odnotowano żadnego przypadku zachorowania na OPW.

W związku z zaistnieniem zagrożenia dla zdrowia publicznego związanym ze stosowaniem nowych narkotyków tzw. dopalaczy PPIS w Gliwicach sprawuje bieżący nadzór nad zatruciami środkami zastępczymi. Na podstawie informacji przekazywanych z placówek służby zdrowia sporządzane są

dzienne i tygodniowe raporty o zatruciach, hospitalizacjach oraz zgonach spowodowanych środkami zastępczymi co pozwala na monitorowanie i możliwość szybkiego reagowania na wzrost liczby przypadków zatruc środkami zastępczymi. Na terenie powiatu gliwickiego w 2019 r. odnotowano 14 przypadków zatrucia dopalaczami. Odnotowano 1 przypadek zgonu z powodu zażycia środków psychoaktywnych. Zmarł 16-letni chłopiec zamieszkały na terenie miasta Knurów.

Na poprawę zgłaszalności chorób zakaźnych niewątpliwie ma wpływ porozumienie ramowe zawarte pomiędzy Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (dalej: ŚPWIS) i Narodowym Funduszem Zdrowia (dalej: NFZ).

PPIS w Gliwicach co kwartał otrzymuje informacje, dotyczące liczby chorób zakaźnych zgłaszanych przez zakłady opieki zdrowotnej do NFZ. Powyższe dane są wnikliwie analizowane i porównywane z liczbą chorób zakaźnych zgłaszanych przez poszczególne zakłady opieki zdrowotnej do PSSE w Gliwicach.

W związku z powyższym, do kierowników poszczególnych zakładów opieki zdrowotnej, w których stwierdzono niezgodności w liczbie chorób zakaźnych zgłoszonych do NFZ i PSSE w Gliwicach, wysyła się pisma wnoszące o sprostowanie powstałych nieścisłości.

Wnioski

Z grupy chorób zakaźnych objętych w Polsce zgłaszaniem należy przede wszystkim zwrócić uwagę na sytuację epidemiologiczną chorób podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym oraz chorób przenoszonych poprzez naruszenie ciągłości tkanek.

Korzystna sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych nie zwalnia z konieczności systematycznego monitorowania zachorowań i prowadzenia aktywnego nadzoru epidemiologicznego nad tymi chorobami.

Pomyślna sytuacja może być utrzymana w przyszłości pod warunkiem:

- kontynuowania szczepień ochronnych
- realizacji programu eradykacji poliomyelitis i eliminacji odry
- zwrócenia uwagi na wczesne wykrywanie chorych i zakażonych, ich zgłaszanie i rejestracje umożliwiające szybkie podjęcie postępowania leczniczego i przeciw

epidemicznego – zwłaszcza dotyczy to chorób rzadko występujących lub tych, które mogą być zawleczone do Polski

- zwiększenie dostępu do badań diagnostycznych – określenie czynnika etiologicznego choroby ma wpływ nie tylko na postępowanie terapeutyczne ale także na profilaktykę przeciwepidemiczną.

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie poszczególnych chorób zakaźnych

ZATRUCIA I ZAKAŻENIA POKARMOWE

Zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią ważny wskaźnik stanu higieny żywności, zarówno jeśli chodzi o jej przygotowanie, transport, składowanie, jak i higienę przyrządzania i spożywania potraw. Mimo poprawy w tym zakresie obserwowanej w ostatnich latach nadal zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią poważny problem zdrowia publicznego.

Dominują tutaj zatrucia pokarmowe i zakażenia żołądkowo – jelitowe oraz biegunki, w tym wirusowe, bakteryjne i nie określone o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu [rys. nr 1].

Głównym problemem w zakresie bakteryjnych i wirusowych zatruc i zakażeń pokarmowych jest problem niedodiagnozowania. Laboratoryjne badania diagnostyczne są przeprowadzane głównie w sytuacji, gdy osoba chora jest hospitalizowana bądź leczona ambulatoryjnie, a objawy pomimo wdrożonego leczenia utrzymują się nadal. Natomiast osoby z nieżytem żołądkowo-jelitowym leczone ambulatoryjnie o łagodnym przebiegu przeważnie nie są kierowane na badania laboratoryjne kału.

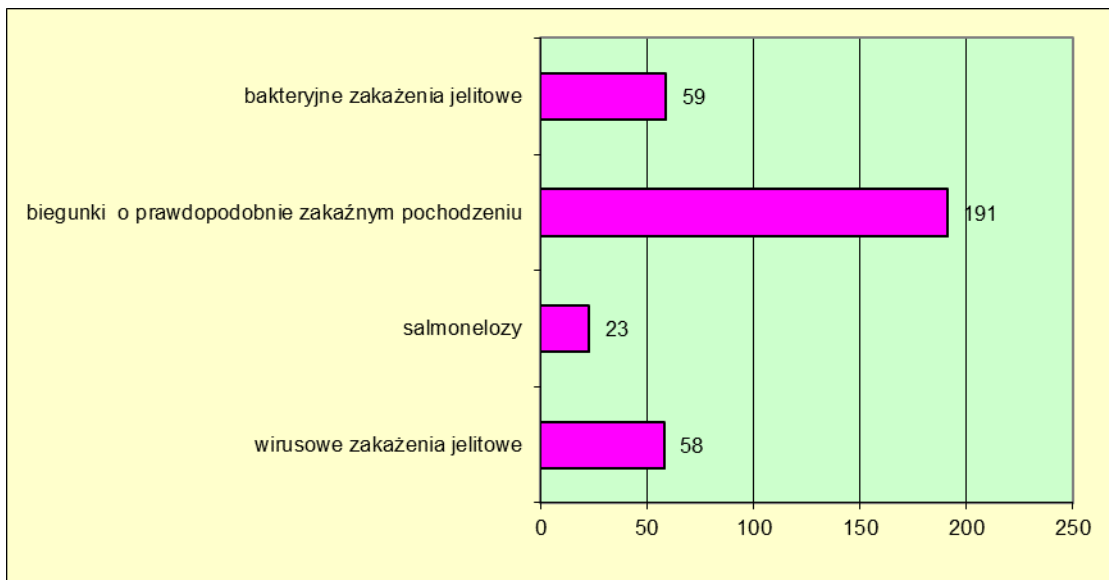
Ok. 58% wszystkich zatruc i zakażeń pokarmowych stanowią biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, w których nie przeprowadzono odpowiednich badań diagnostycznych celem ustalenia etiologii zachorowania.

Biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

Biegunka, w szczególności u dzieci, może powodować poważne konsekwencje zdrowotne odwodnienie organizmu i zaburzenia metaboliczne.

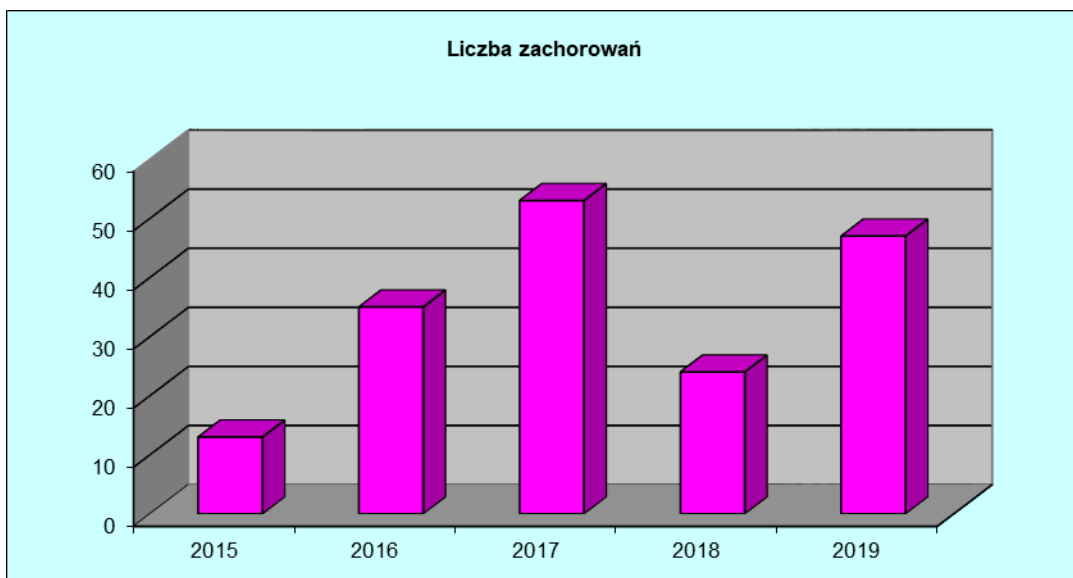
W 2019 r. zarejestrowano 191 zachorowań, w tym 47 dzieci do lat dwóch. Spośród ogółu chorych hospitalizowano 25 osoby, w tym 10 dzieci do dwóch lat.

W 2018 r. odnotowano 108 przypadków, w tym 24 dzieci do lat dwóch. Spośród ogółu zachorowań hospitalizowano 37 osób, w tym 13 dzieci do dwóch lat.

rys. nr 1 Liczba zachorowań na salmonellozy i inne bakteryjne i wirusowe zakażenia pokarmowe

Na ogół zachorowania mają łagodny przebieg o czym świadczy niewielki odsetek hospitalizacji, w związku z tym chorzy leczeni są ambulatoryjnie, a badania diagnostyczne nie są wykonywane. Liczba zachorowań u dzieci do lat dwóch w 2019 uległa wzrostowi. [rys. nr 2].

rys. nr 2 Liczba zachorowań na biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2 w latach 2015-2019

Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe

Wirusowe zakażenia jelitowe w okresie niemowlęcym i wczesnodziecięcym objawiające się najczęściej w postaci ostrej biegunki, stanowią poważny problem epidemiologiczny i terapeutyczny.

Głównym czynnikiem etiologicznym wirusowych infekcji jelitowych są zakażenia rotawirusowe. Rotawirusy zakażają głównie dzieci przed 5 rokiem życia nawet w krajach rozwiniętych, gdzie poziom higieny jest relatywnie wysoki. Infekcje rotawirusowe stanowią nie tylko poważny problem zdrowotny, ale również społeczno-ekonomiczny.

Ze względu na wysoką zapadalność koszty leczenia są wysokie, a choroba dziecka to nie tylko koszty medyczne, ale również absencja rodzica w pracy. Do rozwiązania problemu infekcji rotawirusowych mogłoby przyczynić się szersze stosowanie szczepień zalecanych przeciwko rotawirusom. W 2019r przeciwko rotawirusom zaszczepiono **443** dzieci.

W **2019 r.** odnotowano **58** zachorowań na wirusowe zakażenie jelitowe, w tym 30 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 47 osób, w tym 28 dzieci do lat dwóch.

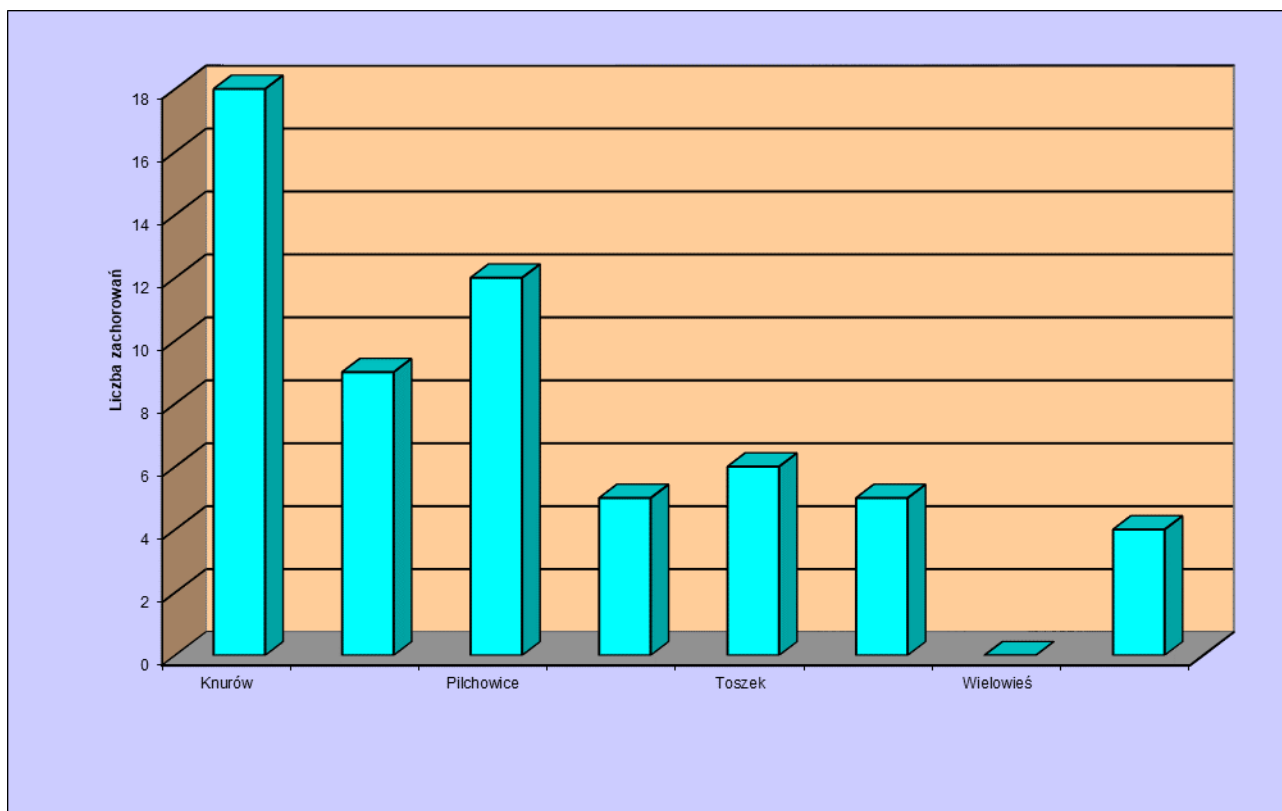
W **2018 r.** zarejestrowano **83** przypadków na wirusowe zakażenie jelitowe, w tym 33 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 50 chorych, w tym 29 dzieci do lat dwóch.

W **2019 r.** zarejestrowano **39** zachorowań wywołanych przez rotawirusy, **5** zachorowań przez norowirusy, **14** zachorowań sklasyfikowano jako wirusowe zakażenia jelitowe inne określone i nieokreślone.

Zachorowania wywołane przez rotawirusy stanowią 67% wszystkich zachorowań i są najczęstszym powodem hospitalizacji. Na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy zachorowały dzieci, które nie były szczepione przeciwko rotawirusom. Nie odnotowano zachorowań u osób dorosłych.

Zachorowania na zakażenia wirusowe nieokreślone wystąpiły głównie u osób leczonych ambulatoryjnie, u których nie wykonano badań diagnostycznych, a rozpoznanie postawiono na podstawie objawów klinicznych.

Najwyższą zapadalność na wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe odnotowano w Knurowie i w gminie Pilchowice [rys. nr 3].

rys. nr 3 Liczba zachorowań na wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe w 2019 r.

Salmonellozy

Salmonellozy są nadal najczęściej rejestrowaną jednostką chorobową wśród chorób bakteryjnych przebiegających z nieżytem żołądkowo-jelitowym. Najczęstszym źródłem zakażeń pałeczkami *Salmonella* były skażone jaja i produkty je zawierające, mięso drobiowe, wołowe. Głównym powodem występowania chorobotwórczych drobnoustrojów w spożywanej żywności była nieodpowiednia obróbka termiczna, brak dbałości o higienę przygotowania potraw, niewłaściwe warunki przechowywania żywności, w tym nieprzestrzegania warunków chłodzenia.

W **2019 r.** odnotowano **23** przypadków zachorowań na zatrucie pokarmowe wywołane przez pałeczki *Salmonella*. Hospitalizowano 21 osób.

W **2018 r.** zarejestrowano **21** zachorowań na salmonellozę. Hospitalizowano 11 osób.

Zapadalność utrzymuje się na zbliżonym poziomie [rys.nr 4].

Nadzorem epidemiologicznym objęto 49 osób ze styczności z chorymi. U 4 osób stwierdzono bezobjawowe nosicielstwo.

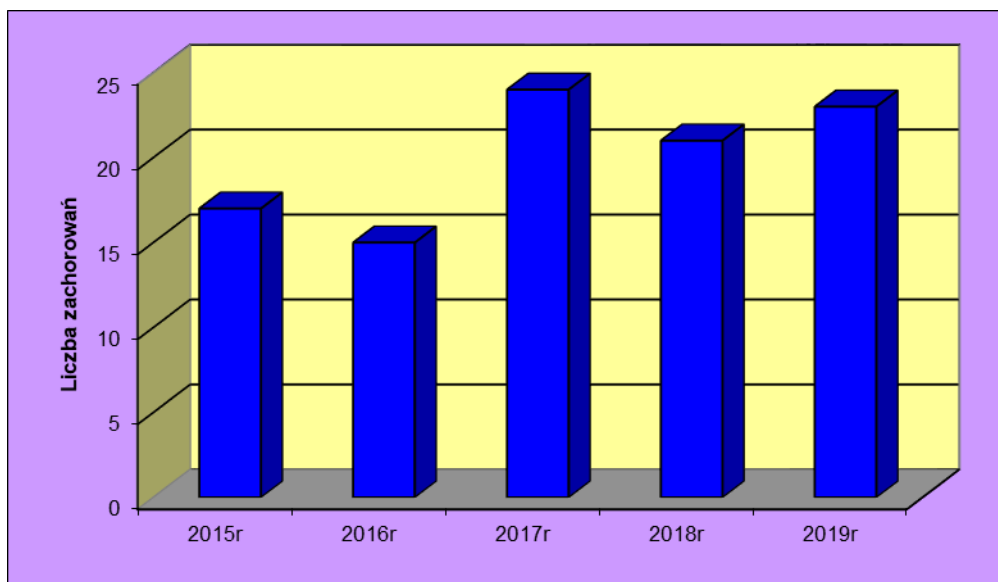
Zapadalność u mężczyzn jest niemal dwukrotnie wyższa niż u kobiet. Zachorowało 15 mężczyzn i 8 kobiet.

Największą zapadalność odnotowano u dzieci w grupie wiekowej od 0 do 4 roku życia (dalej: r.ż.)

Największą liczbę zachorowań zarejestrowano w gminach Knurów, Pilchowice i Pyskowice.

Podobnie jak w latach ubiegłych najczęstszym czynnikiem etiologicznym była *Salmonella* z gr. *D enteritidis*, która stanowiła 92% spośród wszystkich zachorowań. Zachorowania wystąpiły w środowiskach rodzinno – domowych.

Przyczynami zachorowań były zaniedbania higieny i błędy związane z niewłaściwym przechowywaniem gotowych potraw, błędy technologiczne w przygotowywaniu posiłków i nie poddawaniu żywności odpowiedniej obróbce termicznej, a także nie przestrzeganie wymogów sanitarno- higienicznych. Nie odnotowano ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych.

rys. nr 4 Liczba zachorowań na salmonellozę w latach 2015-2019

Odnotowano również 2 pozajelitowe zakażenia krwi pałeczkami *Salmonella*. Na posocznice wywołaną przez pałeczki *Salmonella* zachorowało 2 dorosłych mężczyzn zamieszkałych w Knurowie i w gminie Gierałtówice.

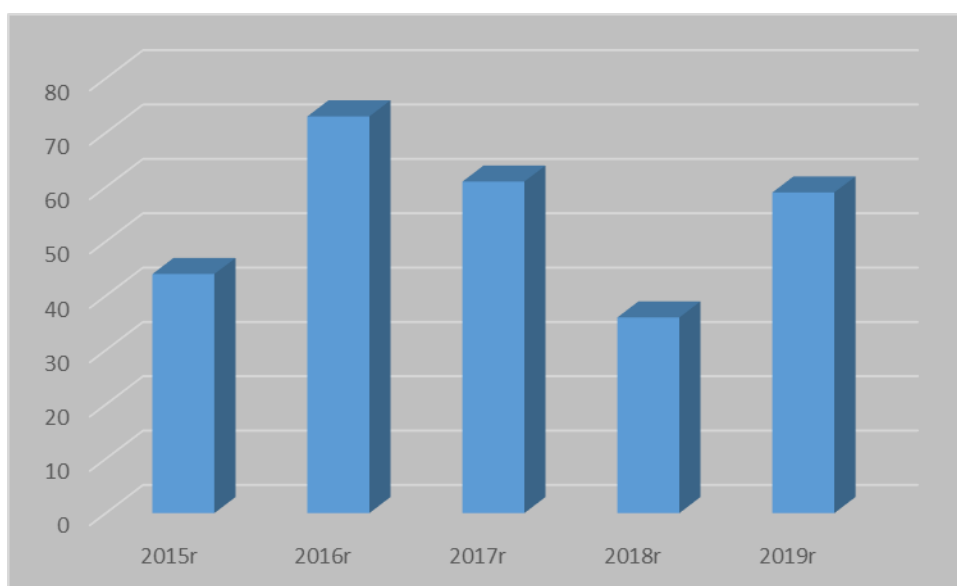
Bakteryjne zakażenia jelitowe

Zapadalność na bakteryjne zakażenia pokarmowe wzrosła. Wszystkie zachorowania były wywołane przez *Clostridium difficile*.

W **2019 r.** odnotowano **59** bakteryjnych zakażeń jelitowych wywołanych przez *Clostridium difficile*. Hospitalizacji podano 58 osób. Kolonizacja *Clostridium difficile* jest szczególnie częsta w warunkach szpitalnych. Najwięcej zachorowań odnotowano w mieście Knurów.

W **2018 r.** zarejestrowano **38** bakteryjnych zakażeń pokarmowych, w tym 36 zakażenia wywołane przez *Clostridium difficile* oraz 2 zachorowania na nieokreślone zakażenia jelitowe. Ogółem hospitalizowano 37 osób [rys.nr 5].

Zakażenia najczęściej występują u chorych, leczonych przeciwbakteryjnie lub przeciwnowotworowo w ciągu 8 tygodni poprzedzających wystąpienie objawów. Podeszły wiek chorego jest najważniejszym czynnikiem rozwoju objawowego zakażenia a także ciężkiego i powikłanego przebiegu choroby. Ponadto istotnymi czynnikami są: czas trwania leczenia szpitalnego oraz kontakt z innymi osobami zakażonymi *Clostridium difficile* w przebiegu hospitalizacji, antybiotykoterapia. Zachorowania wystąpiły wśród osób dorosłych najczęściej po 60 roku życia.

rys. nr 5 Liczba zachorowań na zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile* w latach 2015-2019

Odnotowano 1 ognisko zakażenia szpitalnego wywołanego przez *Clostridium difficile*. Ognisko objęło 1 oddział szpitalny (oddział chorób wewnętrznych). Zakażenie wystąpiło u 15 osób. Zachorowały osoby starsze, obciążone innymi chorobami podstawowymi, które poddane były długotrwałej antybiotykoterapii. W przebiegu choroby zmarły 4 osoby. W związku z wystąpieniem ogniska epidemicznego dyrekcja szpitala podjęła decyzję o zastosowaniu izolacji kontaktowej,

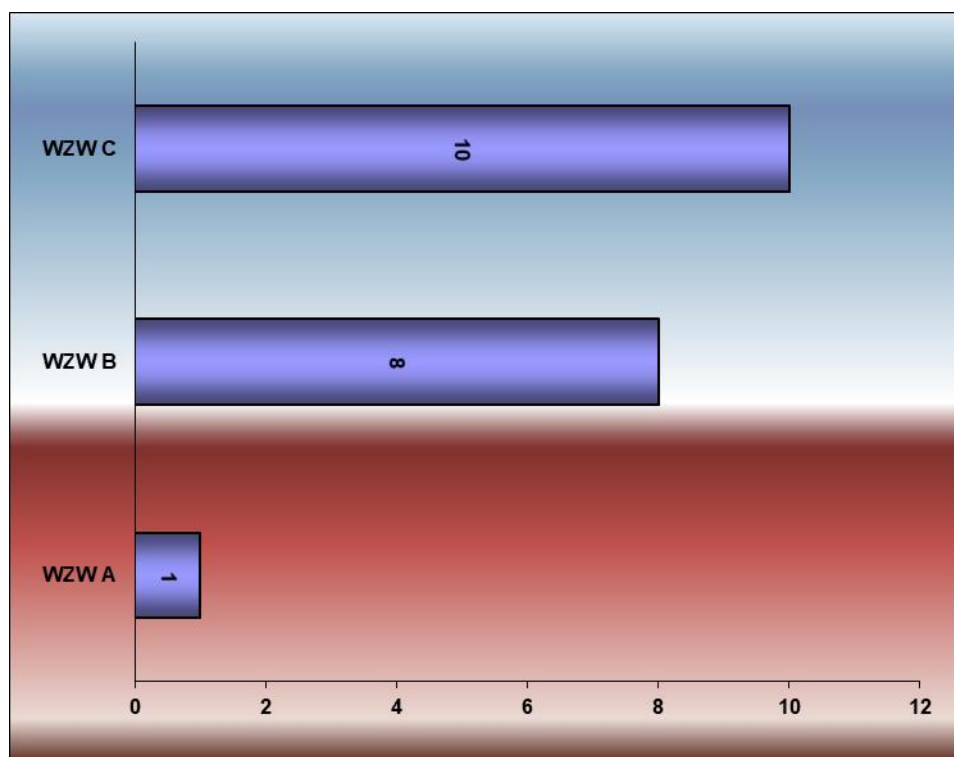

kohortacji pacjentów, pobraniu materiału do badań od osób z kontaktu oraz wzmożeniu reżimu sanitarnego w zakresie mycia i dezynfekcji rąk oraz powierzchni.

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY

Ważny problem zdrowia publicznego stanowią wirusowe zapalenia wątroby. Ze względu na przewlekły charakter tych zakażeń liczba osób zakażonych wirusami zapalenia wątroby stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz narastający problem związany z leczeniem ciężkich powikłań.

Spośród nich najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi WZW typu C przeciw, któremu nie ma skutecznej szczepionki [rys. nr 6].

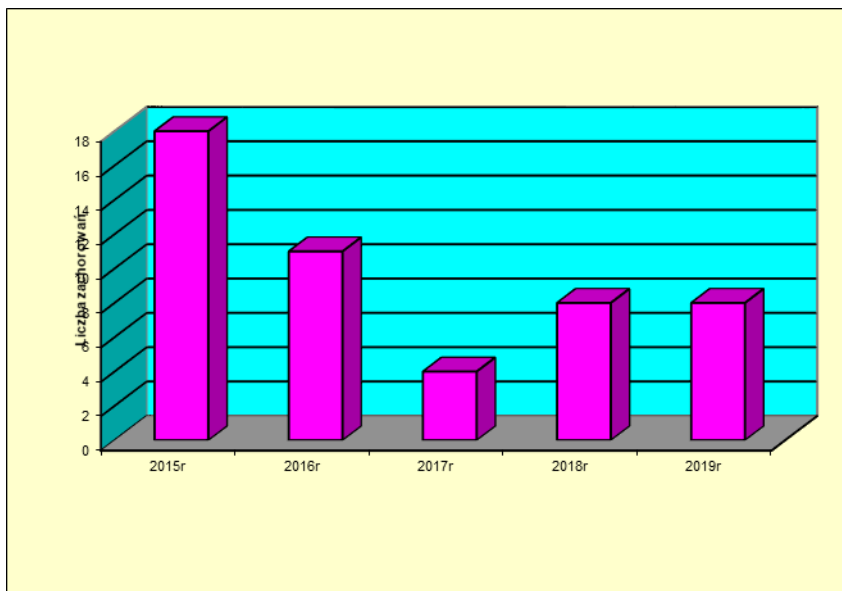

rys. nr 6 Liczba zachorowań na WZW w 2019 r.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

W **2019 r.** zarejestrowano **8** przypadków, hospitalizowano 1 osobę. Najwięcej zachorowań odnotowano w mieście Knurów i Pyskowice.

W **2018 r.** odnotowano **8** zachorowań, z czego 3 osoby hospitalizowano [rys. nr 7].

rys.nr 7 Liczba zachorowań na WZW typu B w latach 2015-2019

Zachorowały 4 kobiety i 4 mężczyzn osoby w przedziale wiekowym 45-65 lat. Nie odnotowano zachorowań wśród dzieci, co jest efektem wprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych przeciwko WZW typu B.

Spośród chorych 1 osoba była zaszczepiona przeciwko WZW B.

U 1 osoby wystąpiły objawy chorobowe, u pozostałych choroba miała przebieg bezobjawowy.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż wszyscy chorzy poddani byli zabiegom medycznym związanym z naruszeniem ciągłości tkanek wykonanych w otwartych i zamkniętych zakładach opieki zdrowotnej. Nadzorem epidemiologicznym objęto 5 osób, które zostały skierowane pod nadzór lekarski celem wykonania badań diagnostycznych oraz wykonaniu szczepień ochronnych przeciwko WZW typu B.

Nie odnotowano zachorowań ostrych.

Wpływ na zapadalności na WZW B ma przede wszystkim wprowadzenie do Programu Szczepień Ochronnych obowiązkowych szczepień przeciwko WZW typu B.

Ze względu na wzrost liczby zachorowań nabywanych drogą pozamedyczną i styl życia. Uzasadnionym jest również zalecanie szczepień ochronnych osobom nieszczepionym.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C

W 2019 r. odnotowano 10 przypadków.

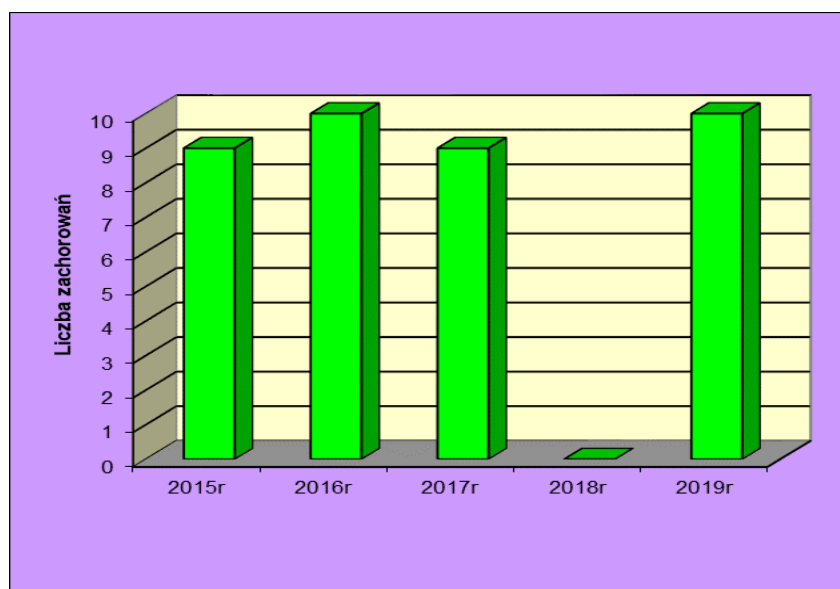
W 2018 r. nie odnotowano żadnych zachorowań [rys. nr 8].

Największą zapadalność odnotowano w Knurowie. Zachorowały 4 kobiety i 6 mężczyzn. W 80% przypadkach były to zachorowania bezobjawowe, a zakażenie zostało wykryte przypadkowo podczas wykonywania badań profilaktycznych lub pobytu w szpitalu. U 80% chorych wykonywane były zabiegi medyczne. 60% zakażonych miało wykonywane również zabiegi pozamedyczne tj. tatuaże, kolczykowanie, zabiegi kosmetyczne z naruszeniem ciągłości tkanek.

Nadzorem epidemiologicznym objęto 14 osób z kontaktu z chorymi.

Z uwagi na brak metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, szerzeniu się zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C można zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych polegających na wdrożeniu i utrzymaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedyceznym przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek.

WZW typu C pozostaje poważnym problemem zdrowia publicznego, dlatego konieczne jest dalsze usprawnianie działań profilaktycznych, edukacyjnych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych i równoległe do poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń.

rys.nr 8 Liczba zachorowań na WZW typu C w latach 2015–2019

Wirusowe zapalenie wątroby typu A

W **2019 r.** odnotowano **1** zachorowanie na WZW typu A.

W **2018 r.** nie zarejestrowano zachorowań na WZW typu A.

Zachorowała 44-letnia kobieta, mieszkanka Toszka. Chora za objawami złego samopoczucia, bólami brzucha, objawami dyspeptycznymi została hospitalizowana w oddziale zakaźnym. Kobieta przed zachorowaniem przebywała na wyjeździe turystycznym w Egipcie.

NEUROINFEKCJE i CHOROBY INWAZYJNE

Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią istotny problem współczesnej medycyny. Zapalenia opon i mózgu, szczególnie bakteryjne, są chorobami często zagrażającymi życiu i wiążą się z licznymi powikłaniami i następstwami pochorobowymi. Wczesna diagnostyka i tym samym prawidłowe leczenie farmakologiczne ma kluczowe znaczenie dla dalszych losów chorego.

W **2019 r.** zarejestrowano **9** zachorowań na zapalenie opon mózgowo rdzeniowych i mózgu, w tym **4** zachorowania o etiologii wirusowej i **5** zachorowań o nie ustalonej etiologii.

W **2018 r.** odnotowano **6** zachorowań na zapalenie opon mózgowo rdzeniowych i mózgu, w tym **4** zachorowanie o etiologii bakteryjnej, **1** zachorowanie o etiologii wirusowej i **1** zachorowanie o nieustalonej etiologii [tab. nr 2].

	2019		2018	
	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu
Inne i nieokreślone	1	-	-	-
Limfocytarne	3	-	1	-
Opryszczkowe	-	-	-	-

tab. nr 2 Zachorowania na wirusowe zapalenie opon i mózgu

Zachorowania wystąpiły w mieście Knurów, Pyskowice, Pilchowice, Toszek, i w Gierałtowicach. Etiologia wszystkich zachorowań została ustalona na podstawie badania ogólnego i mikrobiologicznego płynu mózgowo-rdzeniowego.

Infekcje wirusowe

Wirusowe zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych są najczęściej rozpoznawane na podstawie objawów klinicznych i badania płynu mózgowo-rdzeniowego. Potwierdzenia wirusologiczne wykonywane są rzadko, gdyż wymagają kosztownych badań.

Na wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu zachorowały 3 dorosłe kobiety oraz 6-letnia dziewczynka. Chorzy z bólami głowy, objawami oponowymi zostali hospitalizowani w oddziałach neurologicznych i pediatrycznym. Wszyscy chorzy zostali wypisani do domu w stanie dobrym bez powikłań.

Na zapalenie opon mózgowych i mózgu nieokreślone zachorowały osoby dorosłe, 3 kobiety oraz 2 mężczyźni. Chorzy zostali hospitalizowani w oddziałach neurologicznych. Po zakończonym leczeniu bez powikłań.

Inwazyjna Choroba Pneumokokowa

W 2019 r. odnotowano 3 zachorowania na inwazyjną chorobę pneumokokową, w tym 2 zachorowania na posocznice i 1 zachorowanie na zapalenie płuc.

W 2018 r. zarejestrowano 2 zachorowania na chorobę pneumokokową.

Zachorowało 3 mężczyzn, zamieszkałych w Knurowie i Gierałtowicach w wieku 50 -75lat.

U 2 chorych rozpoznano posocznice. Badania mikrobiologiczne krwi potwierdziły obecność *Streptococcus pneumoniae*. Chorzy zostali hospitalizowani w oddziałach wewnętrznych.

Chorzy zostali przyjęci z objawami osłabienia, kłopotów z oddychaniem, gorączką i wysokimi parametrami zapalnymi. Z powodu zakażenia zmarł 75-letni mężczyzna.

Na zapalenie płuc wywołane przez *Streptococcus pneumoniae* zachorował mężczyzna zamieszkały w Knurowie. Chory z objawami niewydolności oddechowej, zmianami w rtg został hospitalizowany w oddziale wewnętrznym. Po zakończonej antybiotykoterapii chorego wypisano w stanie dobrym do domu.

Inwazyjna Choroba Meningokokowa

W 2019 r. odnotowano 1 zachorowanie.

Zachorował 2 – letni chłopiec zamieszkały w Knurowie. Chłopca z wysoką gorączką, wymiotami, oraz wybroczynami na ciele hospitalizowano w oddziale pediatrycznym. Z krwi wyhodowano *Neisseria meningitidis* gr. B. Chłopca po ponad dwutygodniowej wypisano do domu w stanie dobrym.

Spośród zarejestrowanych chorób inwazyjnych w **2019r** odnotowano **31** przypadków choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes*. Były to zachorowania na różę, miały przebieg łagodny. 1 osoba wymagała leczenia szpitalnego. Wszystkie zachorowania zostały rozpoznane jedynie na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia laboratoryjnego.

W **2018 roku** zarejestrowano **49** przypadki zachorowań na różę.

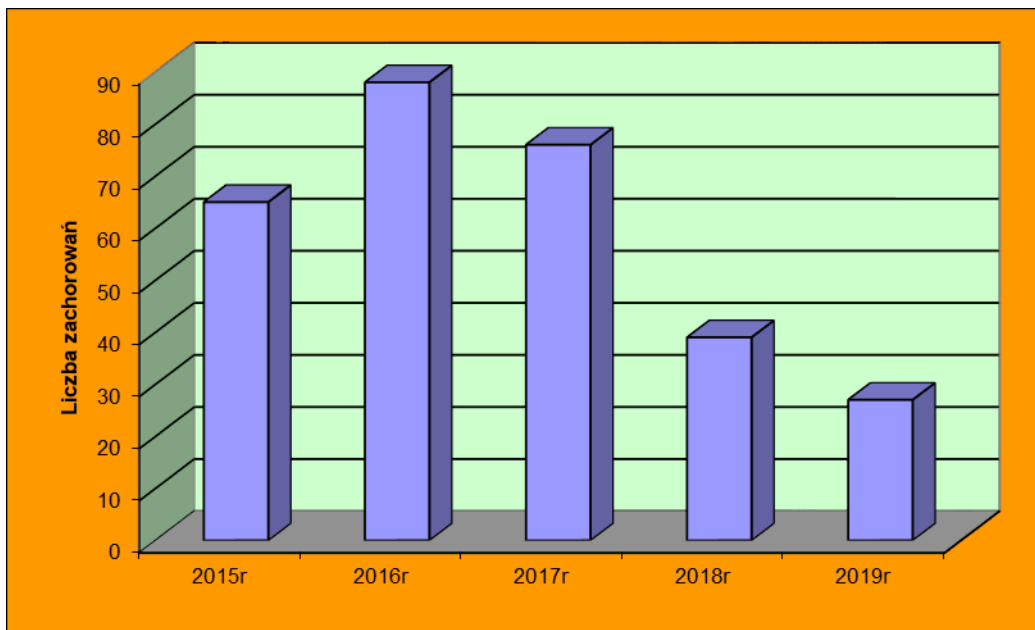
CHOROBA z LYME

Borelioza stała się chorobą ogólnopolską. Jest odzwierzęcą wieloukładową chorobą zakaźną przenoszona przez kleszcze. W Polsce zakażenia szerzą się w obszarach do tej pory nieendemicznych. Symptomatologia boreliozy jest zróżnicowana dlatego istotnym czynnikiem mającym wpływ na rozpoznawalność boreliozy jest diagnostyka laboratoryjna. Przeciwno boreliozie nie ma szczepionki, co potęguje problem i skutecznie uniemożliwia szybkie jego opanowanie.

W **2019 r.** zarejestrowano **27** przypadków zachorowań na boreliozę

W **2018 r.** odnotowano **39** przypadków boreliozy.

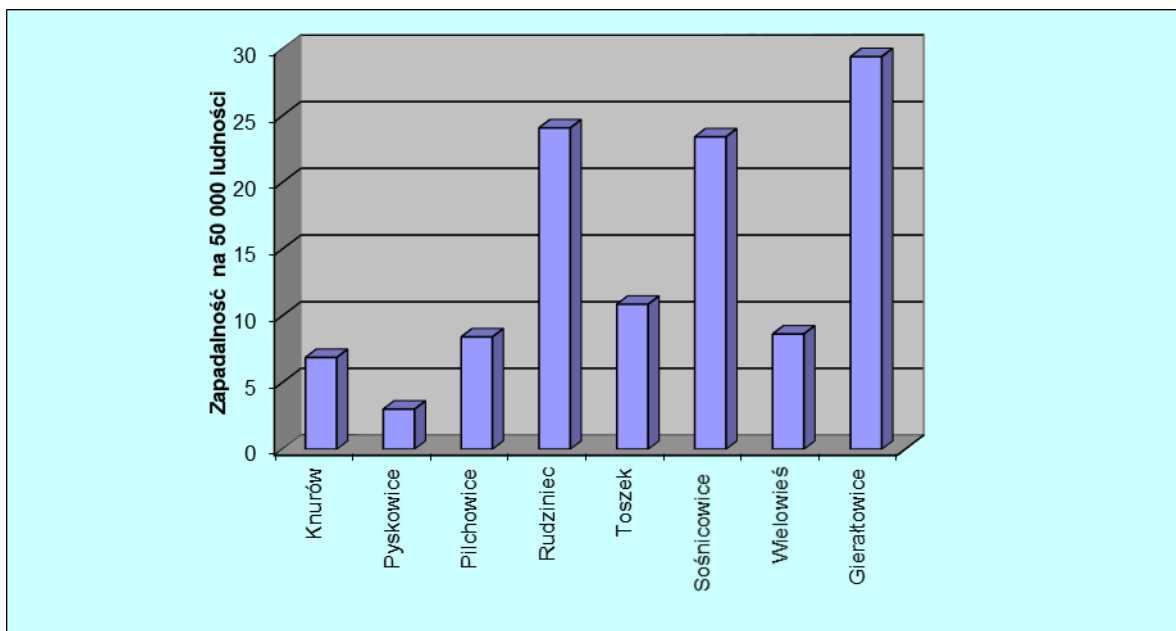
Zapadalność w porównaniu z rokiem uległa nieznacznemu spadkowi [rys.nr 9].

rys. nr 9 Liczba zachorowań na boreliozę w latach 2015-2019

W oddziałach chorób zakaźnych hospitalizowano 3 osoby. Wszystkie osoby chore były poddane antybiotykoterapii. Zachorowało 3 dzieci do 7 lat, pozostałe zachorowania wystąpiły u osób dorosłych. Największą zapadalność odnotowano w grupie wiekowej 60-75 lat.

Największą zapadalność odnotowano w gminie Rudziniec, Sośnicowice i Gieraltowice [rys. nr 9].

rys. nr 9 Zapadalność zachorowań na boreliozę w poszczególnych gminach powiatu gliwickiego w 2018 r.

Zapadalność na boreliozę jest dwukrotnie wyższa u kobiet jak i u mężczyzn. Zachorowało 18 kobiet i 9 mężczyzn.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż częstym terenem ekspozycji są ogródki przydomowe, parki miejskie i alejki spacerowe. Najwięcej zachorowań odnotowano wśród rencistów i emerytów, co jest związane częstszym przebywaniem na terenach zielonych.

Najwięcej ukąszeń przez kleszcze dochodzi w miesiącach wiosennych i letnich. Wszystkie osoby chore poddane były antybiotykoterapii.

Przyczyn zachorowalności należy upatrywać m.in. w stale zmieniającym się zasięgu geograficznym bytowania kleszczy, wydłużaniu okresu ich żerowania, zmianach klimatu, zmianach ekonomicznych i społecznych w otoczeniu ludzi. Istotną rolę odgrywają także migrujące zwierzęta przenoszące zakażone kleszcze.

Duża wilgotność występująca w miesiącach wiosennych i wysokie temperatury zimą niedostatecznie przetrzebiamą populację zakażonych kleszczy, co również może przyczynić się do wzrostu liczby zachorowań na boreliozę. Groźnymi dla ludzi są również nimfy, które również przenoszą krętki wywołujące boreliozę, a które nie są zauważalne gołym okiem.

GRUŻLICA

Gruźlica jest chorobą zakaźną, wielonarządową atakującą wszystkie narządy i tkanki ze szczególną predyspozycją do układu oddechowego.

Pomimo obowiązywania przepisów prawnych nakładających na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia oraz obowiązek leczenia szpitalnego chorych na gruźlicę prątkującą istnieje poważny problem, jakim jest przerwanie przez chorego kontynuacji leczenia ambulatoryjnego po leczeniu szpitalnym.

Osoby, które przerwały leczenie stanowią poważne zagrożenie dla otoczenia, co tym samym prowadzi do lekooporności, która utrudnia leczenie i może być przyczyną przedwczesnego zgonu.

W latach 2015-2019 zarejestrowano następującą liczbę chorych:

w roku 2015 – 38 osób

w roku 2016 – 31 osób

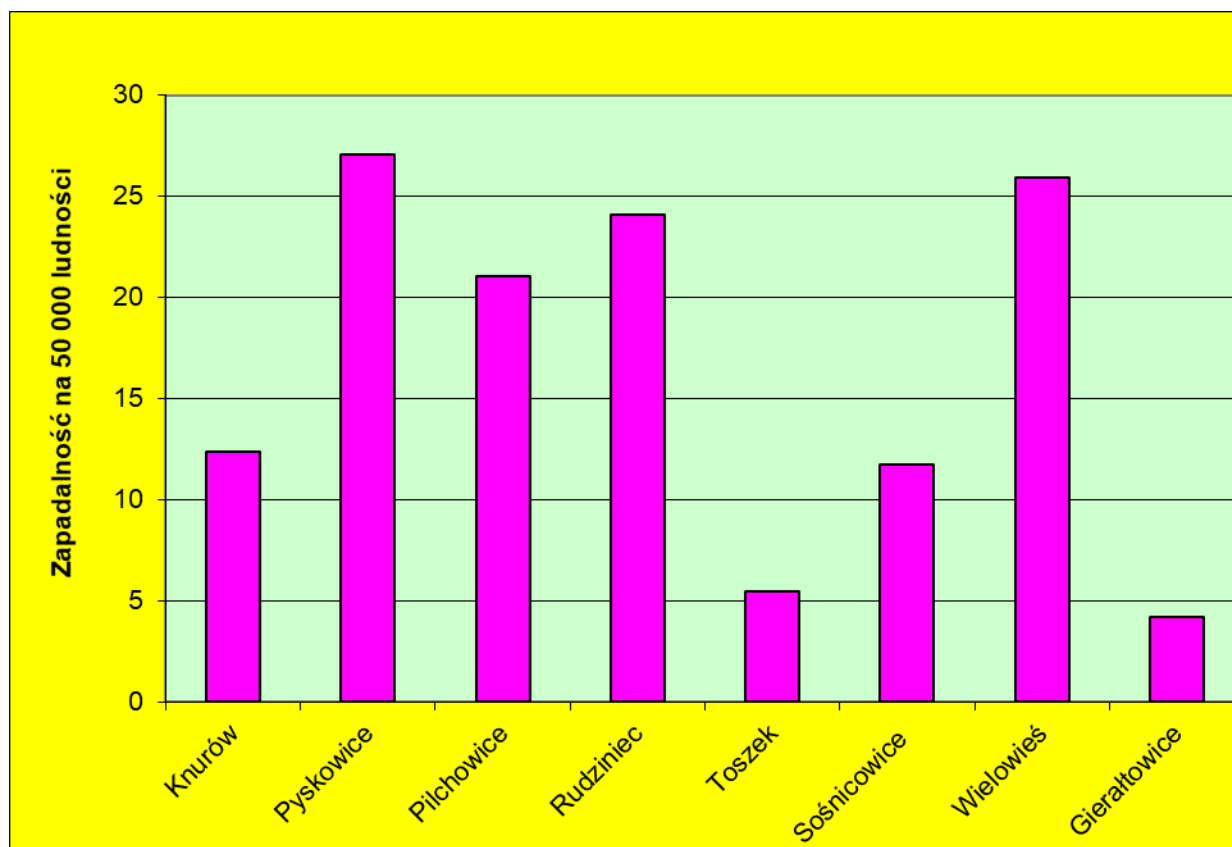
w roku 2017 – 27 osób

w roku 2018 – 31 osób

w roku 2019 – 35 osób

Zapadalność na gruźlicę nieznacznie wzrosła. Najwyższą zapadalność obserwuje się w gminach: Rudziniec, Pyskowice i Wielowieś [rys. 10].

rys. nr 10 Zapadalność na gruźlicę w powiecie gliwickim w 2019 r.

Zachorowało 30 mężczyzn i 5 kobiet 6-krotnie częściej chorują mężczyźni niż kobiety. Najczęściej chorują mężczyźni w wieku średnim i podeszłym. Większa zapadalność na gruźlicę wśród mężczyzn może wynikać z częstszego występowania u mężczyzn czynników ryzyka reaktywacji gruźlicy. Takim czynnikiem jest m.in. palenie papierosów, alkohol i niehigieniczny tryb życia.

Wszystkich chorych hospitalizowano w oddziałach chorób płuc.

17% z wszystkich zachorowań to wznowy. Wznowy wystąpiły u osób wcześniej leczonych lekami przeciwprątkowymi, które przerwały leczenie i nie współpracowały z lekarzami i lekcewały zalecenia lekarskie.

97% wszystkich zachorowań stanowi gruźlica układu oddechowego. Odnotowano 1 zachorowanie na gruźlicę prosówkową.

Zapadalność na gruźlicę wzrasta z wiekiem, najwyższą rejestruje się w przedziale wiekowym 50-65 lat. Zachorowania wystąpiły przeważnie u osób o niskim statusie społecznym, osób bezrobotnych, przebywających na rentach i emeryturach. Wśród osób czynnych zawodowo odnotowano zachorowania u osób pracujących fizycznie, które lekcewały swój stan zdrowia i objawy chorobowe.

Osoby z kontaktu z chorym obejmowane są nadzorem epidemiologicznym i kierowane pod nadzór lekarski celem wykonania profilaktycznych badań. W 2019r pod nadzór lekarski celem wykonania profilaktycznych badań skierowano 41 osób.

W 2019 r. nie odnotowano zgonu z powodu gruźlicy.

CHOROBY WENERYCZNE

W roku **2019 r.** zarejestrowano **6** zachorowań na kiłę.

W roku **2018** odnotowano **1** przypadek zachorowania na kiłę.

CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO

Do najczęściej rejestrowanych chorób wieku dziecięcego jest: ospa wietrzna, płonica, świnka, różyczka i krztusiec.

Najwięcej zachorowań odnotowano na ospę wietrzną, która stanowiła największy odsetek wśród wszystkich zarejestrowanych chorób wieku dziecięcego.

Ospa wietrzna

Ospa wietrzna jest ostrą chorobą zakaźną o bardzo wysokiej zaraźliwości. Z tego względu najbardziej podatną na zachorowanie populacją są dzieci zwłaszcza przebywające w zbiorowiskach np. przedszkolach i szkołach. Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci i młodzieży do 15 r.ż. Od 2002r obowiązują zalecenia stosowania szczepień przeciw ospie wietrznej. Na terenie powiatu gliwickiego zaszczepiono **209** dzieci.

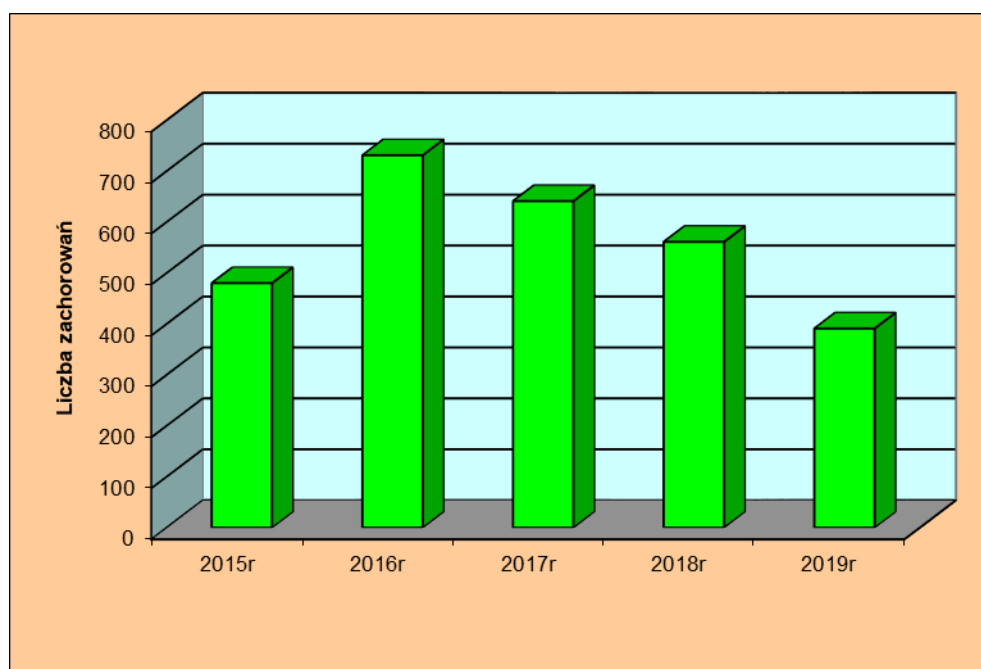
Szczepienia te nie są finansowane z budżetu państwa, a dość wysoki koszt szczepionki powoduje, że rodzice nie decydują się na szczepienie za wyjątkiem dzieci z grup ryzyka oraz dzieci uczęszczających do żłobków.

W **2019 r.** odnotowano **391** przypadków ospy wietrznej.

W **2018 r.** zarejestrowano **561** zachorowań na ospę wietrzną.

Nastąpił nieznaczny spadek zachorowań o ok. 30% [rys. nr 11]. Przebiegały one łagodnie, nie odnotowano powikłań pochorobowych. Najwięcej zachorowań odnotowano wśród dzieci w grupie wiekowej od 3 do 6 lat. Zarejestrowano również zachorowania wśród osób dorosłych.

Wystąpiły u osób nie szczepionych przeciwko ospie. Spadek liczby zachorowań na ospę potwierdza okresowość epidemiczną tej choroby. Najwyższa zapadalność miała miejsce w gminie Pilchowice Toszek, i Gierałtowie [rys. nr 12].

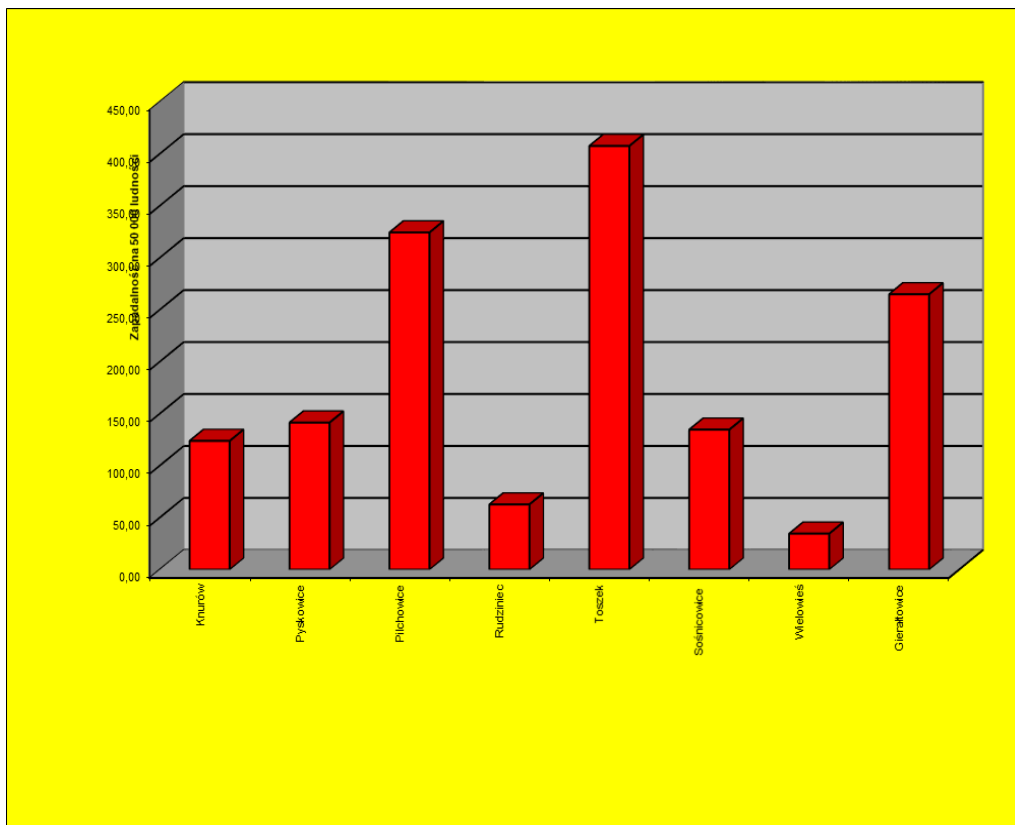
rys. nr 11 Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2015-2019

Płonica

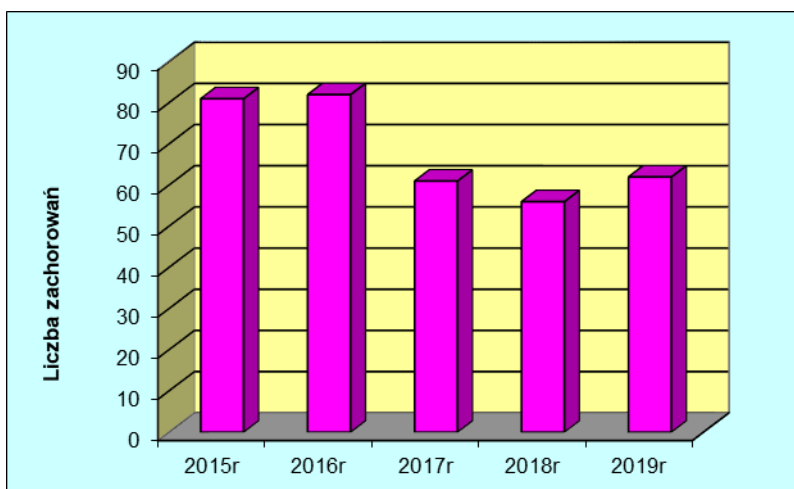
Płonica jest chorobą bakteryjną przeciwko, której nie ma szczepionki.

W **2019 r.** zarejestrowano **62** przypadków płonicy.

W **2018 r.** odnotowano **56** zachorowań [rys. nr 13].

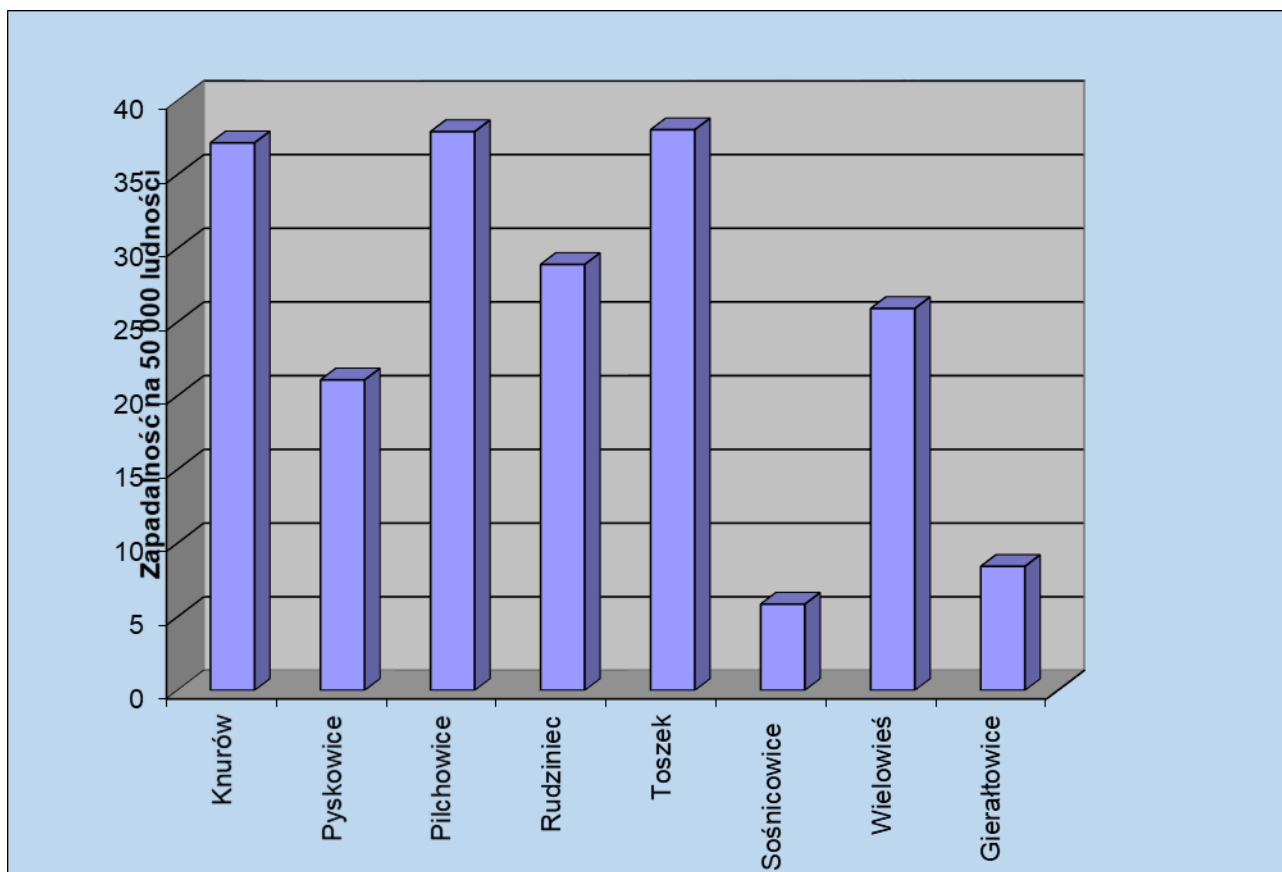

rys. nr 12 Zapadalność na ospę wietrzną w powiecie gliwickim w 2019 r.

rys. nr 13 Liczba zachorowań na płonicę w latach 2015-2019

Zachorowania wystąpiły głównie u dzieci w wieku od 3 do 7 lat uczęszczających do przedszkoli i szkół. Najwyższą zapadalność odnotowano w mieście Knurów, gminie Pilchowice i Toszek [rys. nr 14].

rys. nr 14 Zapadalność na płoninę w powiecie gliwickim w 2019

Sytuacja epidemiologiczna odry, świnki i różyczki jest uwarunkowana poprzez prowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne przeciw w/w chorobom.

Odra i różyczka zostały objęte przez WHO programem eliminacyjnym.

Wprowadzenie od 1975 r. szczepienia przeciw odrze, od 1988r szczepienia dziewczynek w 13 roku życia przeciw różyczce, od 2004r szczepienia szczepionką skojarzoną MMRII przeciw odrze, śwince i różyczce oraz od 2006r dawki przypominającej wraz z wysokim odsetkiem zaszczepienia dzieci spowodowało znaczny spadek zapadalności dzieci na w/w choroby [rys.nr 15].

Odra

W **2019 r.** zarejestrowano **1** zachorowanie na odrę.

W **2018 r.** zarejestrowano **6** zachorowań.

Zachorowała 53-letnia kobieta, zamieszkała w gminie Rudziniec. Chora z gorączką wysypką na ciele i nieżytem górnych dróg oddechowych została hospitalizowana w oddziale chorób zakaźnych. U chorej wystąpiły powikłania pochorobowe w postaci zapalenia płuc. Badania laboratoryjne surowicy krwi wykazały obecność swoistych przeciwciał w klasie IgM p/odrze. Kobieta nie była szczepiona przeciwko odrze w przeszłości. Nie ustalono źródła zakażenia.

Świnka

Zapadalność na świnkę w ostatnich 5-latach utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie [rys.nr 15].

W **2019 r.** zarejestrowano **6** zachorowań na świnkę.

W **2018 r.** zarejestrowano **11** przypadków zachorowań.

Zachorowały 3 kobiety i 3 mężczyźni. Zachorowania wystąpiły u dzieci od 5-12 lat. Najwięcej zachorowań odnotowano w gminie Knurów, i Wielowieś.

Wszystkie dzieci były zaszczepione przeciwko odrze, śwince i różyczce zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień.

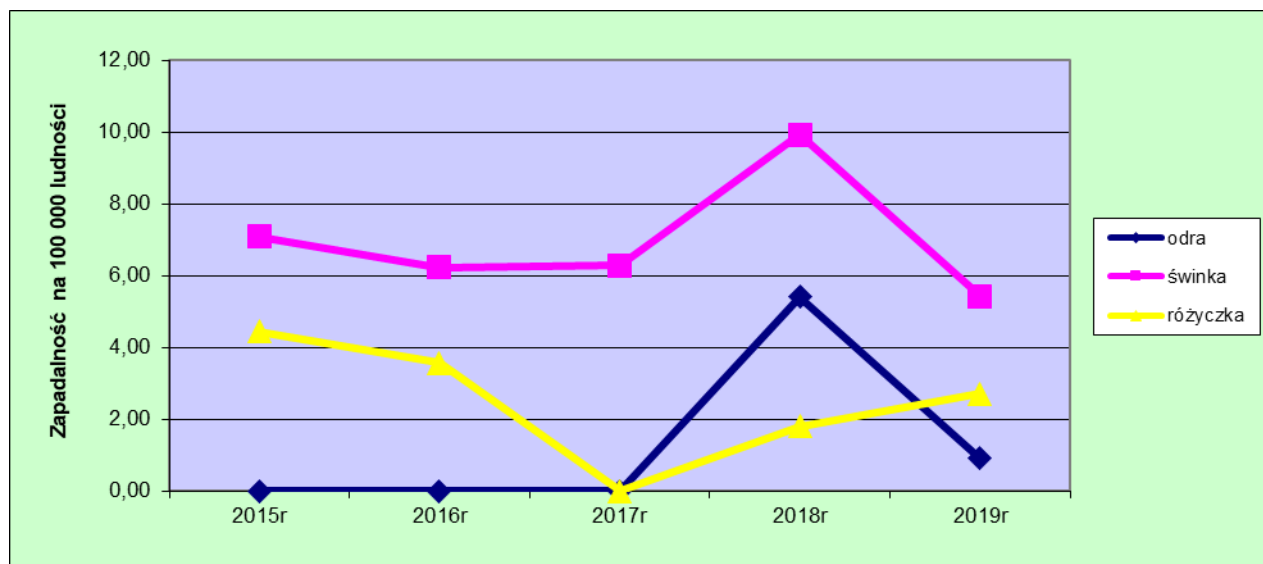
Różyczka

Od kilku lat obserwuje się tendencję spadkową zachorowań na różyczkę [rys. nr 15].

W **2019 r.** odnotowano **3** zachorowania.

W **2018 r.** zarejestrowano **2** przypadki zachorowań.

Zachorowały 2 dziewczynki w wieku 5 i 7 lat oraz dorosła kobieta. Dzieci były zaszczepione szczepionką skojarzoną p/różyczce zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień. Kobieta nie była szczepiona p/różyczce.

rys. nr 15 Zapadalność na odrę, świnkę i różyczkę w latach 2015-2019

Podanie wszystkich dawek szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień i utrzymanie wysokiego odsetka zaszczepienia przyczynia się do skutecznego zwalczania tych chorób.

W ostatnich pięciu latach nie odnotowano zachorowań na błonice i tężec.

Krztusiec

Krztusiec jest bakteryjną chorobą zakaźną wywoływaną przez pałeczkę krztuśca *Bordatella pertusis*. Choroba przenosi się drogą oddechową i jest bardzo zaraźliwa w szczególności dla osób nieodpornionych. W przypadku krztuśca niezwykle istotnym zjawiskiem jest stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją już nabyły.

Sytuacja epidemiologiczna krztuśca na przestrzeni ostatnich lat uległa istotnym zmianom. Wysoki odsetek zachorowań na krztusiec dotyczy młodzieży nastoletniej oraz osób dorosłych. Najskuteczniejszą strategią zapobiegania zachorowaniom pozostaje realizacja szczepień zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień.

W **2019 r.** nie odnotowano zachorowań.

W **2018 r.** nie odnotowano zachorowań.

GRYPA

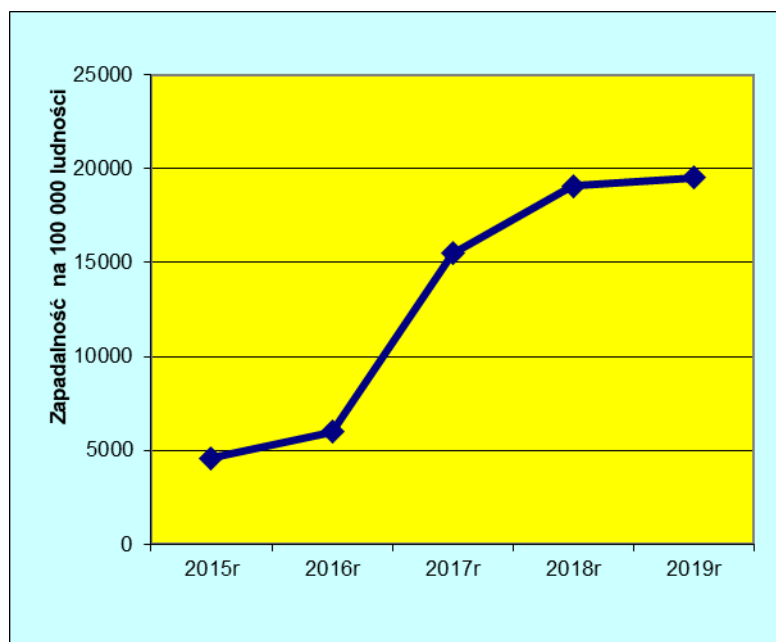
Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania powodują duże straty ekonomiczne, związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa.

Upowszechnienie szczepień przeciwko grypie umożliwia zmniejszenie szerzenia się zakażeń wirusem grypy, wpływając na obniżenie poziomu kosztów, jakie państwo ponosi w związku z leczeniem grypy, jej powikłań oraz na wynik absencji chorobowej pracowników w sezonie zwiększonej liczby zachorowań. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie, ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji.

Na terenie powiatu gliwickiego przeciwko grypie zaszczepiono **2057** osób.

W **2019 r.** odnotowano **21590** zachorowań, w tym 11027 dzieci do lat 14 lat [rys. nr 16].

W **2018 r.** zarejestrowano **21163** zachorowań, w tym 9788 dzieci do lat 14 lat.

rys. nr 16 Zapadalność na grypę w latach 2015-2019

Najwyższą zapadalność odnotowano w Knurowie, Pyskowicach i Pilchowicach. Zrejestrowano 2 przypadki na grypę potwierdzoną typy A/H1N1v badaniami wirusologicznymi. Jedna osoba zmarła.

Pozostałe zachorowania były rozpoznane jako zachorowania grypopodobne na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia wirusologicznego.

Szczyt zachorowań na gripę przypada w miesiącach od listopada do marca.

Ocena w zakresie szczepień ochronnych

W 2019 roku PPIS w Gliwicach na terenie powiatu gliwickiego prowadził nadzór nad 28 punktami szczepień. Przeprowadzono 28 kontroli w zakresie realizacji szczepień ochronnych.

W jednym zakładzie opieki zdrowotnej przeprowadzono kontrolę interwencyjną, która wykazała nieprawidłowości w przedmiocie kontroli tj. zaszczepienie dziecka niezgodnie z Programem Szczepień Ochronnych (dalej: PSO). W wyniku przeprowadzonej kontroli została wydana decyzja administracyjna z terminem natychmiastowym. Przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, stwierdzono wykonanie decyzji. W pozostałych kontrolowanych placówkach nie stwierdzono nieprawidłowości. Szczepienia wykonywane są przez pielęgniarki posiadające kurs kwalifikacyjny w zakresie szczepień ochronnych. Przed szczepieniem badanie przeprowadza lekarz w punkcie szczepień i odnotowuje ten fakt w stosownej dokumentacji pacjenta. Dokumentacja medyczna prowadzona prawidłowo (karta uodpornienia, książeczka szczepień, historia choroby). Szczepienia wykonywane są wyłącznie sprzętem jednorazowego użytku, który przechowywany jest w sposób prawidłowy i pokrywa bieżące zapotrzebowanie zakładu opieki zdrowotnej. Wyposażenie punktu szczepień jest zgodne z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. Po zużyciu sprzęt jest zabezpieczany i przekazywany do utylizacji firmie, z którą zakład opieki zdrowotnej zawarł stosowną umowę.

Nadzorowane placówki przestrzegają wymagań dotyczących zachowania warunków łańcucha chłodniczego. Transport szczepionek ze stacji sanitarno-epidemiologicznej odbywa się w termotorbach z wkładami chłodzącymi. Każdy punkt szczepień wyposażony jest w urządzenie chłodnicze służące do przechowywania preparatów szczepionkowych z termometrem do pomiaru temperatury. Część punktów szczepień posiada całodobowy elektroniczny monitoring temperatury w urządzeniach chłodniczych, co poprawia bezpieczeństwo przechowywania preparatów szczepionkowych. W punktach szczepień wykonuje się również szczepienia zalecane, niefinansowane z budżetu państwa, szczepionkami sprowadzonymi z hurtowni jak również dostarczonymi przez pacjenta. W takim wypadku osoba wykonująca szczepienie przed podaniem

preparatu upewnia się, czy szczepionka była transportowana z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Fakt ten odnotowuje się w dokumentacji pacjenta.

W placówkach wykonujących szczepienia ochronne opracowane są i stosowane procedury w zakresie zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych. Zakłady opieki zdrowotnej prowadzą rejestry dzieci i młodzieży przybyłych i wypisanych z punktu szczepień, na podstawie których sporządzane są kwartalne sprawozdania z posiadanych przez świadczeniodawcę kart uodpornienia.

W PSSE w Gliwicach od 2012 r. funkcjonuje Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek (ESNDS), który został w 2013 r. zmodyfikowany w celu zapewnienia jednolitego obiegu dokumentacji dotyczącej realizacji szczepień ochronnych, usprawnienia obrotu szczepionkami zakupionymi do realizacji PSO w Polsce.

Placówki rozliczają w systemie kwartalnym ilość zużytych szczepionek finansowanych z budżetu państwa, dystrybuowanych przez inspekcję sanitarną, a raz w roku przedkładają sprawozdanie z wykonanych szczepień ochronnych na druku Mz-54. Analiza roczna Mz-54 uwzględnia stan zaszczepienia przeciwko chorobom zakaźnym dzieci i młodzieży w poszczególnych rocznikach oraz szczepienia w grupach ryzyka i zalecane, nie finansowane z budżetu państwa.

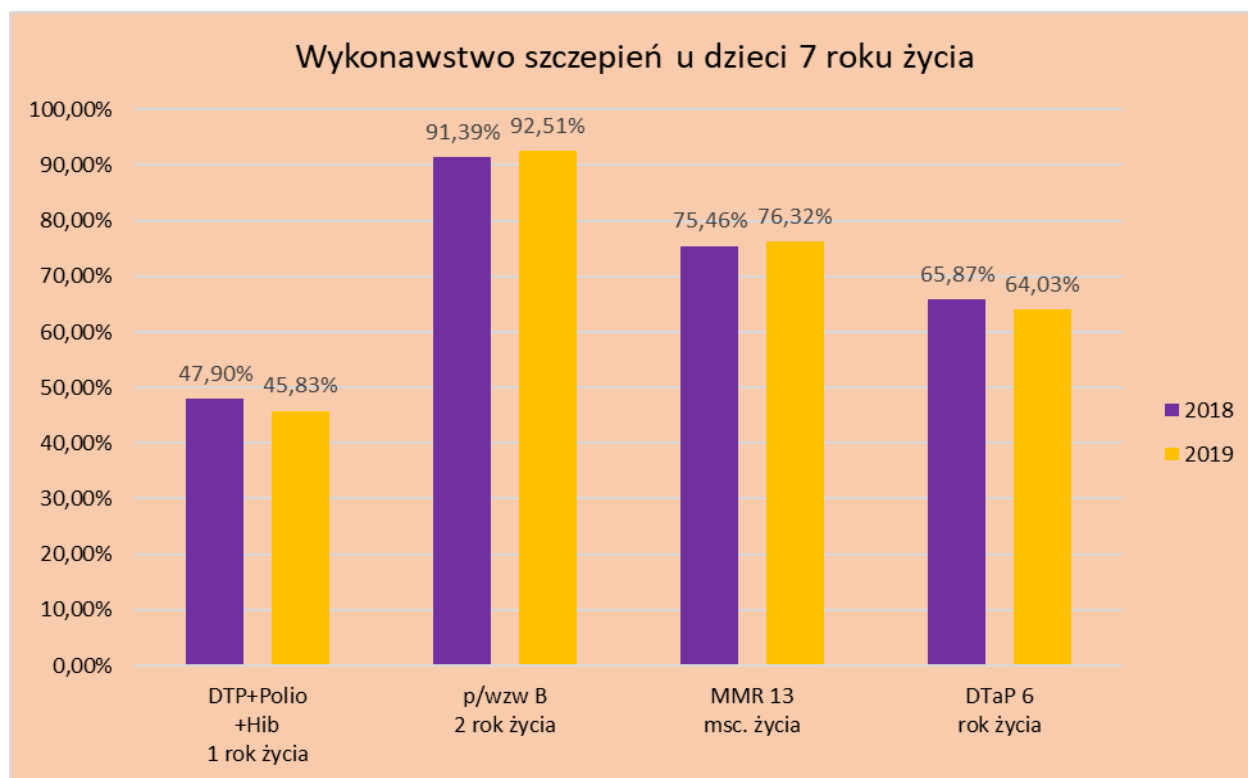
W 2019 roku wprowadzono do PSO dawkę przypominającą szczepionki skojarzonej przeciw odrze, śwince i różyczce w 6 r.ż. w celu zapewnienia ochrony dzieci przed rozpoczęciem nauki. Przeniesienie dawki przypominającej z 10 r.ż na 6 r.ż uzasadnia się sytuacją epidemiologiczną odry w Europie. W związku z powyższym w 2019 r. szczepienie realizowane było w dwóch rocznikach.

Wykonawstwo szczepień u dzieci do 2 roku życia objętych opieką poradni dziecięcych na terenie działalności PSSE w Gliwicach w powiecie gliwickim utrzymuje się na podobnym poziomie w stosunku do roku 2018. Szczepienie dzieci przeciwko odrze, śwince i różyczce w 13 miesiącu życia uległo nieznacznemu wzrostowi - o 0,86% w stosunku do roku ubiegłego. Szczepienie przypominające przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi u dzieci w 6 roku życia utrzymuje się na porównywalnym poziomie w stosunku do roku ubiegłego [rys.1].

W 2019 roku ilość rodziców kwestionujących zasadność stosowania szczepień ochronnych u dzieci była podobna w stosunku do roku ubiegłego. Zauważalny jest wpływ dużej aktywności medialnej ruchów antyszczepionkowych. Część z rodziców wyraża obawy odnośnie przeprowadzania dużej ilości szczepień obowiązkowych u dzieci do 2 roku życia. Wśród przyczyn uchylania się od

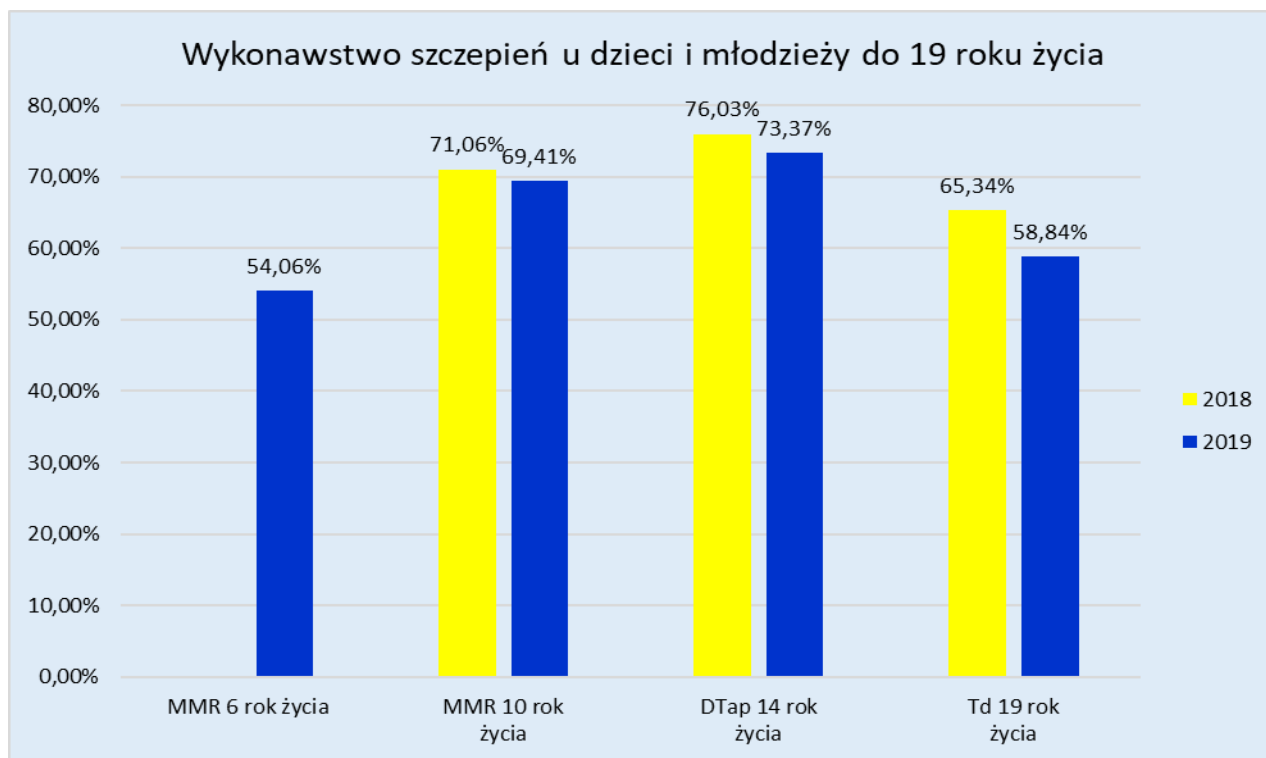
szczepień wymienia się lęk związany z wystąpieniem w przeszłości u osób z rodziny niepożądanego odczynu poszczepiennego (dalej: NOP). W mniejszym stopniu jako przyczynę uchylania się od szczepień notuje się odrębność kulturową, etniczną czy religijną. Opóźnienia w stosunku do programu szczepień są spowodowane przeważnie czasowymi przeciwwskazaniami lekarskimi jak również decyzją rodziców o rozdzieleniu poszczególnych szczepień oraz przesuwaniu terminów szczepień, co skutkuje większą ilością wizyt w poradni.

Na terenie powiatu gliwickiego władze samorządowe kontynuowały inicjatywę refundacji szczepień ochronnych *p/Neisseria meningitidis*, wśród dzieci i młodzieży zamieszkałych na terenie powiatu.

rys. 1 Wykonawstwo szczepień u dzieci do 7 r.ż.

W 2019 roku szczepienie p/błonicy i tężcowi w 19 roku spadło 6,50%. Szczepienie dzieci w 6 r.ż. przeciwko odrze, śwince i różyczce wykonano w 54,06%, natomiast w 10 roku życia wykonano w 69,41% i w porównaniu do roku poprzedniego uległo spadkowi o 1,65%. Szczepienie skojarzone p/błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia wykonano w 73,92%, wykonawstwo spadło w stosunku do roku ubiegłego o 2,66% [rys.2].

rys. 2 Wykonawstwo szczepień u dzieci i młodzieży do 19 r.ż.

W 2019 roku uodporniono p/gruźlicy 98,35 % noworodków.

Kontynuowano szczepienia p /wzw B pracowników służby zdrowia, osób z otoczenia nosicieli HBV, osób z przewlekłym zakażeniem HCV, osób dializowanych.

Oprócz szczepień obowiązkowych przeprowadzano szczepienia profilaktyczne o charakterze zalecanym, co w znacznym stopniu przyczyniło się do zwiększenia odporności populacji.

Uodporniono ogółem:

- p/grypie 2057 osób
- p/wzw typu A 81 osoby
- p/kleszczowemu zapaleniu mózgu 182 osób
- p/*Streptococcus pneumoniae* 47 osoby
- p/*Neisseria meningitidis* 502 osoby
- p/rotawirusom 443 dzieci
- p/ospie wietrznej 209 osób
- p/wirusowi brodawczaka ludzkiego 56 osób
- p/durowi brzuszemu 31 osób.

Profilaktycznie po zranieniu podano szczepionkę p/tężcowi 1035 osobom.

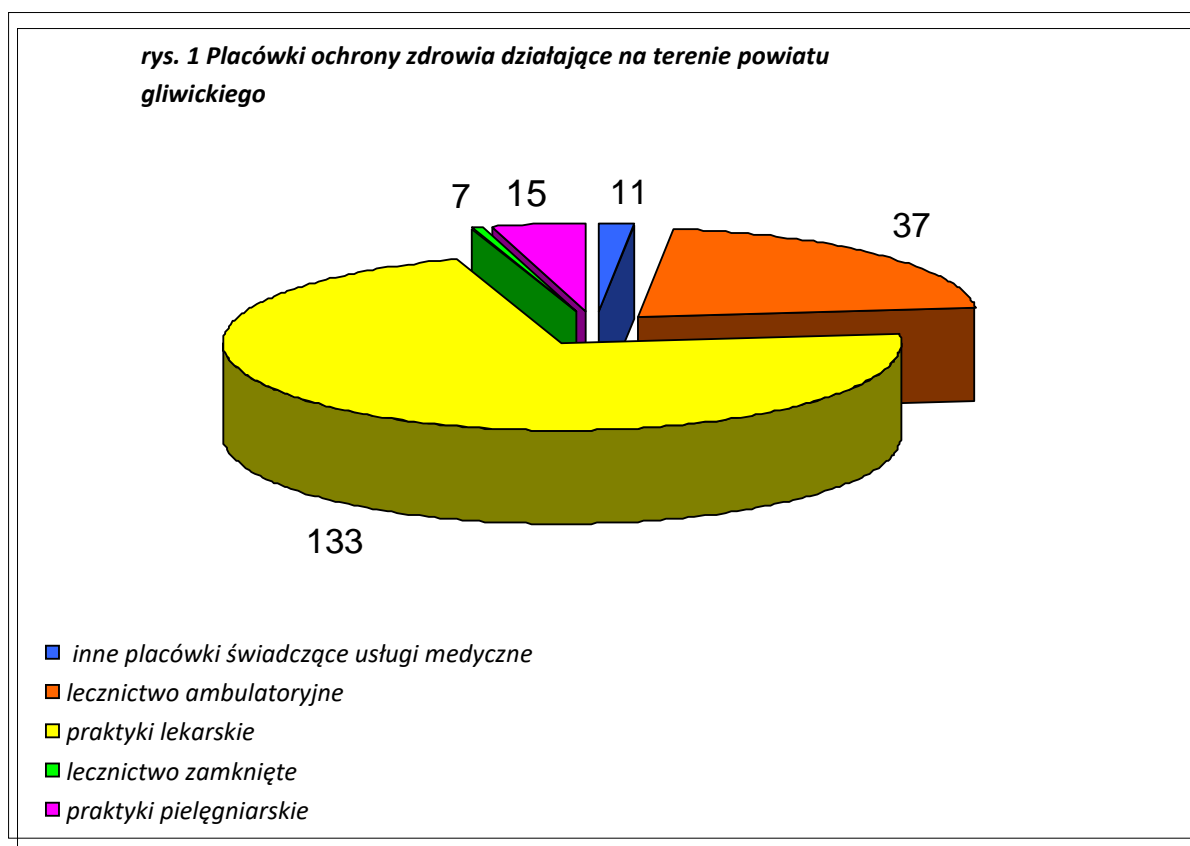
PSSE w Gliwicach prowadzi rejestr zgłoszeń NOP.

W roku 2019 zarejestrowano 14 zgłoszeń NOP, wszystkie o charakterze łagodnym, 1 dziecko było hospitalizowane. We wszystkich przypadkach nastąpił pełny powrót do zdrowia. Większość odczynów miała postać odczynów miejscowych, niektóre o przebiegu z gorączką. Żaden NOP nie nastąpił w wyniku nieprawidłowego przechowywania lub błędnego podania szczepionki.

W stosunku do roku poprzedniego ilość zgłoszeń odczynów poszczepiennych zmalała.

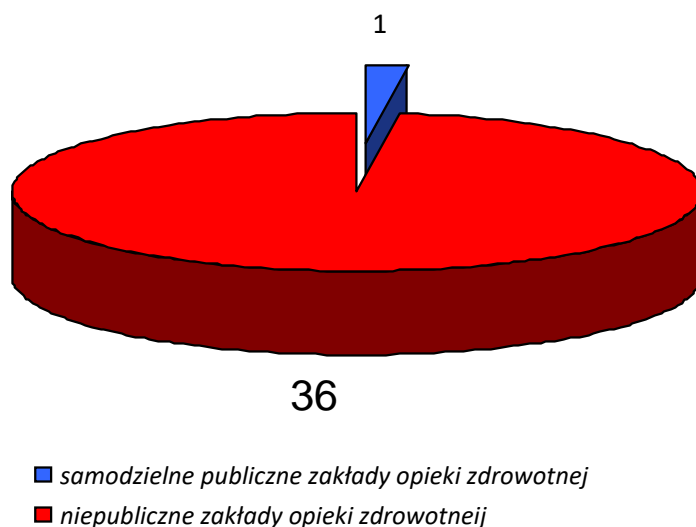
Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia

W roku 2019 na terenie powiatu gliwickiego sprawowano nadzór sanitarny nad (rys. nr 1):

- 7 zakładami leczenia zamkniętego tj. 4 szpitalami z łobiektem, 1 zakładem pielęgnacyjno-opiekuńczym, 1 zakładem opiekuńczo – leczniczym, 1 ośrodkiem leczenia uzależnień,
- 37 zakładami leczenia ambulatoryjnego wraz z 54 obiektami, 11 filiami, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice, w tym 1 zakład i 2 filie posiadają status publicznego zakładu opieki zdrowotnej (rys.2),

rys. 2 Zakłady lecznictwa ambulatoryjnego powiatu gliwickiego

- 134 praktykami lekarskimi, w tym 47 indywidualnymi praktykami lekarskimi, 83 indywidualnymi specjalistycznymi praktykami lekarskimi, 4 grupowymi praktykami lekarskimi,
- 15 praktykami pielęgniarskimi,
- 10 innymi placówkami świadczącymi usługi medyczne.

Lecznictwo zamknięte

W placówkach lecznictwa zamkniętego przeprowadzono 22 kontrole, w tym skontrolowano 4 szpitale wraz z 1 obiektem, zakład opiekuńczo-leczniczy oraz zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy. W ramach oceny stanu sanitarno-higienicznego tych podmiotów wydano trzy decyzje administracyjne. Termin realizacji zarządzeń pierwszej decyzji wyznaczono do dnia: 31.12.2019 r. oraz 31.05.2020 r., drugiej decyzji do dnia 30.11.2019 r. (decyzja w trakcie realizacji – termin wykonania zarządzenia decyzji prolongowano do dnia 28.02.2020 r.) i trzeciej decyzji do dnia 28.06.2019 r., 30.11.2019 r. (decyzja w trakcie realizacji – termin wykonania zarządzeń decyzji prolongowano do dnia 30.03.2020 r.).

Na negatywną ocenę placówek miały wpływ nieprawidłowości, m.in. niewłaściwy stan sanitarno – techniczny ścian, sufitów i podłóg, uszkodzone powierzchnie mebli oraz stolarki drzwiowej.

W pozostałych skontrolowanych podmiotach leczniczych stwierdzono prawidłowe postępowanie z narzędziami i materiałami sterylnymi, bielizną czystą i brudną oraz odpadami medycznymi zgodnie z wdrożonymi i obowiązującymi w zakładzie procedurami. Dokumentacja z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco.

Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia, indywidualne środki ochrony osobistej, preparaty dezynfekcyjne w ilości i asortymencie pokrywającym bieżące potrzeby zakładu.

W ramach przeprowadzonych kontroli działalności zespołów i komitetów ds. zakażeń szpitalnych stwierdzono, że prowadzone jest aktywne monitorowanie i rejestrację zakażeń zakładowych oraz drobnoustrojów alarmowych. Personel medyczny wchodzący w skład zespołu podnosi swoje kwalifikacje w ramach specjalistycznych kursów i szkoleń zewnętrznych, prowadzi szkolenia wewnętrzne dla pracowników poszczególnych komórek organizacyjnych zakładu w zakresie zasad, praktyk i metod kontroli zakażeń zakładowych oraz nadzoruje przestrzeganie opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami.

W jednym szpitalu wystąpiło ognisko epidemiczne wywołane przez bakterię *Clostridium difficile*. Na podstawie przeprowadzonego dochodzenia epidemiologicznego stwierdzono, iż zakażenia zostały udokumentowane w indywidualnych kartach zakażenia szpitalnego, założono również indywidualne karty alert patogenów. Wdrożono obowiązujące procedury dotyczące postępowania w ognisku epidemicznym, wprowadzono reżim sanitarny oraz kohortację i izolację pacjentów. Decyzją Zespołu ds. Zakażeń Szpitalnych ognisko wygaszono i nie stwierdzono kolejnych przypadków zachorowań.

W dwóch szpitalach funkcjonują centralne sterylizatornie, z których jedna nie spełnia wymagań określonych rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2019 r. poz. 595). Trzy szpitale mają podpisaną umowę na sterylizację z zakładem posiadającym system zarządzania jakością ISO. W zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej zainstalowanych jest 6 autoklawów parowych.

Przeprowadzono 3 kontrole tematyczne pracowni endoskopii. W trakcie kontroli sprawdzano m.in. stan techniczny pomieszczeń, zaopatrzenie w materiały i sprzęt sterylny oraz ilość endoskopów, rodzaj środków dezynfekcyjnych, dostępność środków ochrony osobistej. Sprawdzone także postępowanie personelu medycznego z obowiązującymi i wdrożonymi procedurami, w tym procedury dekontaminacji endoskopów oraz postępowania ze sprzętem jednorazowego użycia. W trakcie kontroli Pracowni Endoskopii Górnego i Dolnego Odcinka

Przewodu Pokarmowego stwierdzono nieprawidłowości w przedmiocie kontroli. Została wydana decyzja administracyjna nakazująca usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości z terminem realizacji do dnia 31.12.2019 r. oraz 31.05.2020 r. W pozostałych placówkach nie stwierdzono nieprawidłowości.

Przyjęto i rozpatrzono 1 interwencję, dotyczącą naruszenia wymagań higieniczno-technicznych oraz etycznych w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym. Interwencję uznano za niezasadną.

W placówkach lecznictwa zamkniętego, tj. w trzech szpitalach oraz w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym prowadzone są nadal prace remontowo-modernizacyjne związane z dostosowaniem pomieszczeń do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2019 r. poz. 595).

Lecznictwo ambulatoryjne

W zakładach lecznictwa ambulatoryjnego przeprowadzono 82 kontrole. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące poprawę stanu higieniczno – sanitarnego oraz technicznego pomieszczeń zakładów. Placówki zrealizowały zarządzenia, decyzje administracyjne zakończono. W wyniku przeprowadzonych kontroli w dwóch placówkach stwierdzono nieprawidłowości w związku z czym nałożono mandaty karne na łączną kwotę 1000 zł. Nieprawidłowości dotyczyły przeterminowanych pakietów ze sprzętem wielokrotnego użycia oraz braku środków dezynfekcyjnych.

W zakładach zainstalowanych jest 25 autoklawów parowych, 7 zakładów posiada podpisaną umowę z jednostką świadczącą usługi w zakresie sterylizacji, natomiast w pozostałych zakładach stosowany jest sprzęt jednorazowego użycia. W roku 2019 w zakładach lecznictwa ambulatoryjnego przeprowadzono kontrole dokumentacji z przeprowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji. Dokumentacja prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zakłady dysponowały wystarczającą ilością i rodzajem środków dezynfekcyjnych stosowanych zgodnie z zaleceniami producenta, sprzętu jednorazowego użycia oraz środków ochrony osobistej.

Praktyki lekarskie, pielęgniarские oraz inne usługowe obiekty medyczne

W 2019 roku przeprowadzono 7 kontroli, w wyniku których nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie oceny stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń praktyk.

W praktykach lekarskich zabiegowych zainstalowane są 33 autoklawy parowe, 21 praktyk ma podpisaną umowę w zakresie sterylizacji z innym podmiotem świadczącym usługi w tym zakresie, a pozostałe praktyki korzystają ze sprzętu jednorazowego użycia.

Dokumentacja dotycząca wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia w ilości i asortymencie pokrywającym zapotrzebowanie gabinetów. Stwierdzono dostateczną ilość i rodzaj preparatów dezynfekcyjnych.

**OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO
W ZAKŁADACH PRACY NA TERENIE POWIATU
GLIWICKIEGO za 2019 rok**

Człowiek poddany jest ciągłemu działaniu czynników o różnym charakterze i pochodzeniu, nie zawsze korzystnych dla jego zdrowia. Czynności związane z wykonywaniem określonej pracy mogą wpływać na powstanie zagrożeń w środowisku pracy. Higiena Pracy powstaje i rozwija się w celu ochrony zdrowia i dobrego samopoczucia człowieka podczas wykonywanej pracy.

Podstawowym zadaniem Sekcji Higieny Pracy (dalej: HP) jest rozpoznawanie zagrożeń zdrowotnych w środowisku pracy, utrzymanie należytego stanu higienicznego w zakładach pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym.

Pracownicy Sekcji HP, sprawują nadzór nad stanem bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy w nadzorowanych zakładach, niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi stosowanymi w działalności zawodowej, środkami biobójczymi, detergentami, czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi, szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy.

Na terenie powiatu gliwickiego, nadzorem sanitarnym objętych jest 224 zakładów pracy różnych branż, w których zatrudnionych jest 11504 pracowników.

W 2019 r. skontrolowano 47 zakładów pracy, zatrudniających 7209 pracowników.

Przeprowadzono 66 kontroli.

Na stwierdzone uchybienia wydano 31 decyzji administracyjnych oraz 21 decyzji płatniczych.

W 2019 r. pracownicy Sekcji Higieny Pracy PSSE Gliwice przeprowadzili 66 kontroli w zakładach różnych branż, zlokalizowanych na terenie powiatu gliwickiego.

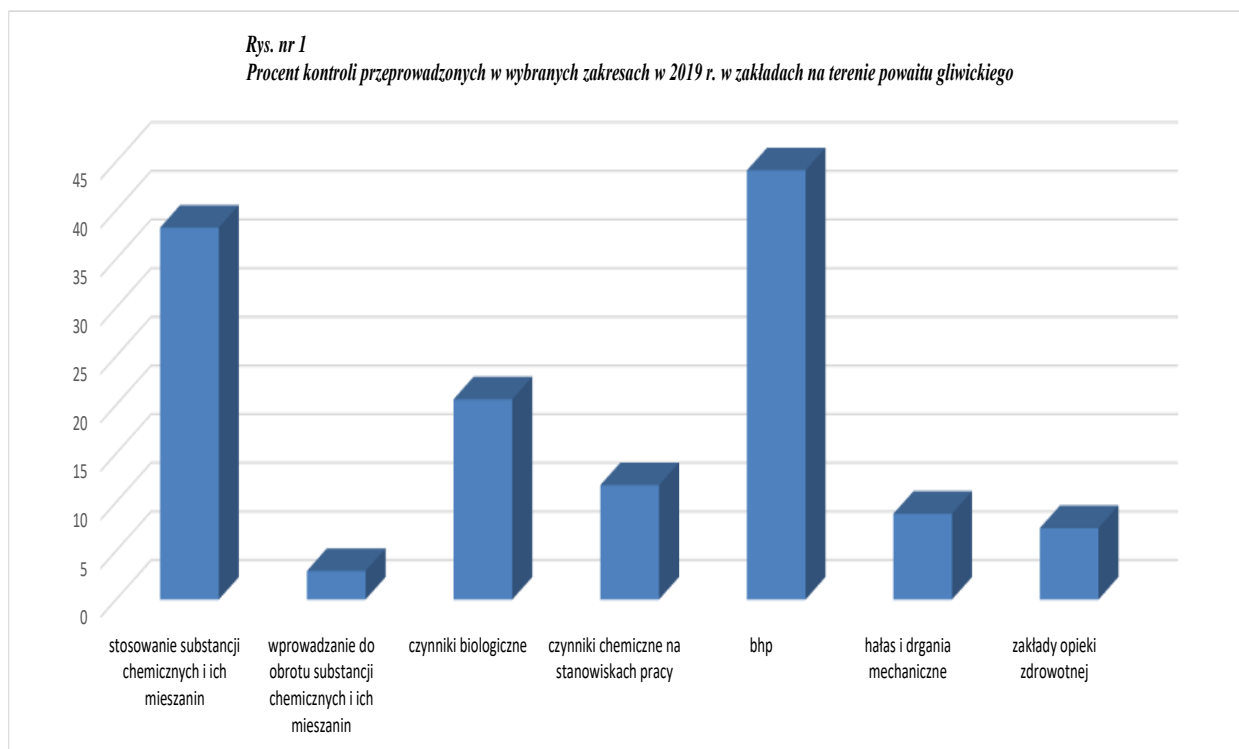
Przeprowadzono kontrole m.in. w zakresie:

L.p.	Zakres kontroli	Liczba kontroli	Decyzje
1.	Kontrole w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin	26	5
2.	Kontrole w zakresie szkodliwych czynników biologicznych	14	5
3.	Kontrole w zakresie oceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy.	30	16
4.	Kontrole w zakresie oceny realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych	8	3
5.	Kontrole w zakresie oceny realizacji wymogów w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas i drgania mechaniczne.	6	2
6.	Kontrole w zakresie wprowadzania do obrotu substancji chemicznych w ich postaci własnej, jako składników mieszanin lub w wyrobach	2	2
7.	Kontrole w zakładach opieki zdrowotnej	5	2

Podczas przeprowadzonych kontroli stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w 2 zakładach różnych branż, na stwierdzone przekroczenia hałasu oraz pyłów przemysłowych wydano 2 decyzje dotyczące obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia do granic obowiązującej normy.

Przeprowadzono 2 kontrole w zakresie nadzoru nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników narażonych na substancje rakotwórcze lub mutagenne zawarte w lekach cytostatycznych w zakładach opieki zdrowotnej, przeprowadzone kontrole nie potwierdziły nieprawidłowości.

Rys. nr 1
Procent kontroli przeprowadzonych w wybranych zakresach w 2019 r. w zakładach na terenie powiatu gliwickiego

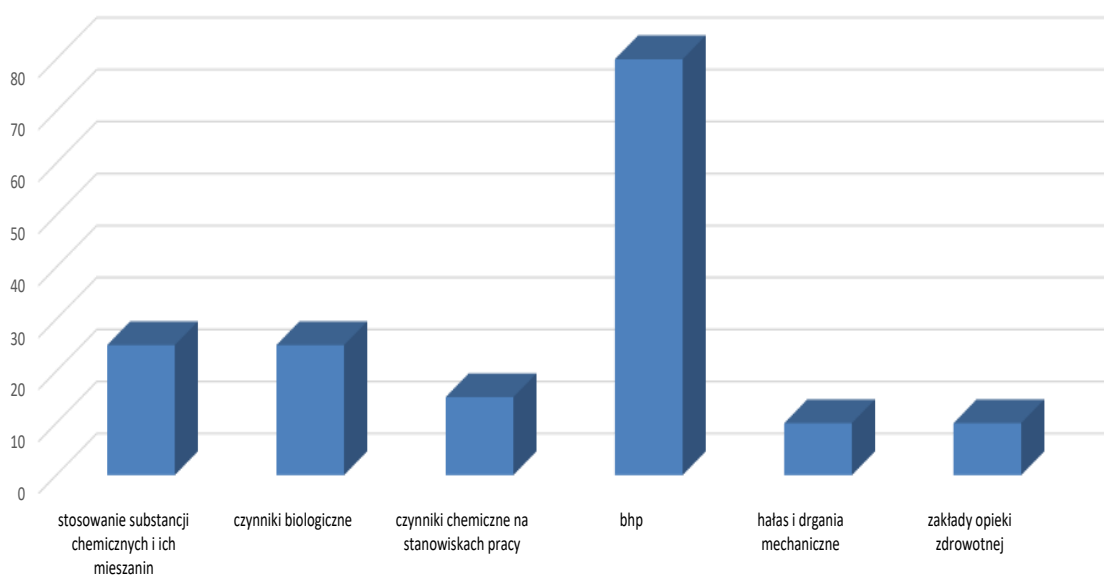
Dzięki kontrolom w zakładach różnych branż, poprzez wydanie decyzji administracyjnych, przyczyniono się do przeprowadzenia pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy, założenia rejestrów czynników szkodliwych, zapewnienia pracownikom właściwego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń sanitarnych i pomieszczeń pracy, a także poprawienia warunków pracy poprzez obniżenie stężeń lub natężeń czynników szkodliwych na stanowiskach pracy do granic obowiązujących norm.

Na stwierdzone uchybienia wydano w sumie 31 decyzji administracyjnych oraz 21 decyzji płatniczych.

Sekcja HP prowadzi profilaktykę zdrowotną poprzez udzielanie porad i przeprowadzanie szkoleń w zakresie zapobiegania i eliminowania wpływu czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych, o działaniu rakotwórczym i mutagennym na zdrowie pracownika.

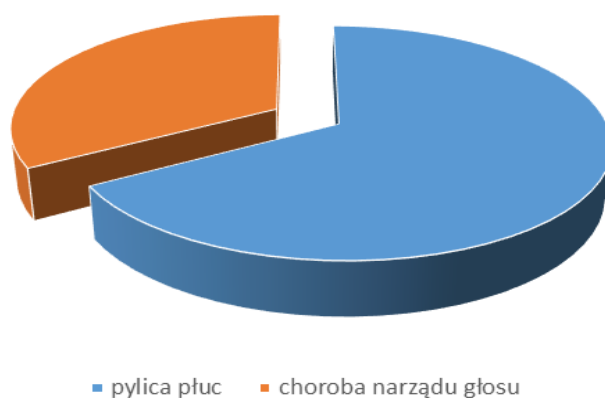
Wiedza o skutkach zdrowotnych narażenia na czynniki szkodliwe i uciążliwe środowiska pracy stale się rozszerza i pogłębia. Nieustannie zwiększa się świadomość pracodawców odnośnie

Rys. nr 2
Procent decyzji, wydanych w wybranych zakresach w 2019 r. w zakładach na terenie powiatu gliwickiego

zagrożeń występujących na stanowiskach pracy w zakładzie, między innymi poprzez wykonywanie poleceń, nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy.

Rys. nr 3
Choroby zawodowe, stwierdzone w 2019 r. w zakładach na terenie powiatu gliwickiego

Choroby zawodowe, stwierdzone w 2019 r. w zakładach pracy mających siedzibę w powiecie gliwickim stwierdzono **6** chorób zawodowych w **3** zakładach pracy.

4 przypadki pylic górników kopalń węgla u pracowników zakładu wydobywania węgla kamiennego.

2 przypadki chorób narządu głosu u pracowników szkół podstawowych.

OCENA STANU SANITARNEGO POWIATU GLIWICKIEGO

W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ ZA ROK 2019

Poniższa ocena obrazuje stan sanitarny obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, nieruchomości, a także pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi oraz jakości wody przeznaczonej do spożycia i kąpieli w miastach: Knurów, Pyskowice oraz w gminach miejsko-wiejskich : Sośnicowice, Toszek i wiejskich: Gierałtowice, Pilchowice, Rudziniec, Wielowieś.

W roku 2019 skontrolowano **184** obiekty przeprowadzając w nich **203** kontrole.

Wydano **6 decyzji administracyjnych nakazujących** usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości sanitarno-technicznych, **1 decyzję prolongującą** termin wykonania nałożonych obowiązków, **2 decyzje umarzające** oraz **6 decyzji** dot. zbiorczej rocznej oceny o jakości wody na pływalniach.

W roku sprawozdawczym w związku z uchybieniami sanitarnymi nałożono **1 mandat karny** na łączną kwotę **300 zł**.

Lp.	Grupa obiektów	ilość obiektów wg ewidencji na dzień 31.12.2018r.	ilość skontrolowanych urzędzeń i obiektów ogółem /środków transportu	ilość wykonanych kontroli	Ilość decyzji wydanych w poszczególnych grupach (bez decyzji dot. jakości wody)		mandaty nałożone w trakcie kontroli	
					nakazujących usunięcie uchybień	prolongujących termin wykonania decyzji	ilość	na łączną kwotę
1.	ustępy - ogółem	5	5	5	0	0	0	0 zł
2.	pływalnie - ogółem	7	7	11	0	0	0	0 zł
4.	dps i inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, noclegownie	9	7	10	2	1	0	0 zł
5.	hotele	5	3	4	0	0	0	0 zł

6.	inne obiekty, w których świadczono są usługi noclegowe	25	18	24	0	0	0	0 zł
7.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biolog. i tatuażu	196	63	66	1	0	1	300 zł
8.	tereny rekreacyjne	9	2	2	0	0	0	0 zł
9.	cmentarze, domy przedpogrzebowe	43	22	22	0	0	0	0 zł
10.	apteki, punkty apteczne, sklepy zielarskie	40	16	18	1	0	0	0 zł
11.	obiekty sportowe	21	9	9	1	0	0	0 zł
12.	pozostałe obiekty użyteczności publicznej	50	32	32	1	0	0	0 zł
RAZEM		410	184	203	6	1	1	300 zł

TABELA 1 Stan sanitarny obiektów nadzorowanych na terenie powiatu gliwickiego w zakresie higieny komunalnej w roku 2019.

Podobnie jak w roku ubiegłym kontrolą objęto m.in. jednostki organizacyjne pomocy społecznej, ustępy publiczne i ogólnodostępne, zakłady sektora „beauty”, hotele i inne jednostki świadczące usługi noclegowe, obiekty służące obsłudze podróżnych, apteki, cmentarze oraz obiekty sportowe.

Obiekty skontrolowane w 2019r. na terenie powiatu gliwickiego to m.in.:

USTĘPY PUBLICZNE I TOALETY OGÓLNODOSTĘPNE

Ustępy publiczne oraz toalety ogólnodostępne zlokalizowane w miejscach obsługi podróżnych przy autostradzie A-4 – są to obiekty utrzymane w dobrym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym.

Wyposażone są w oddzielne kabiny dla mężczyzn i kobiet oraz dla osób niepełnosprawnych. Podłączone są do sieci wodno-kanalizacyjnej lub do przydomowych oczyszczalni ścieków (Miejsca Obsługi Podróżnych przy autostradzie A-4). Toalety wyposażone są w środki higieny oraz pojemniki do gromadzenia odpadów komunalnych, które usuwane są na bieżąco przez firmy zewnętrzne, z którymi to zarządcy lub właściciele danego obiektu posiadają stosowne umowy.

W roku sprawozdawczym obiekty tej grupy nie wymagały prowadzenia postępowania administracyjnego.

PLYWALNIE

PPIS w Gliwicach prowadzi stały nadzór sanitarny wraz z monitoringiem wody w 7 pływalniach: 2 baseny szkolne, 3 baseny całoroczne, 2 baseny sezonowe (w tym jeden, którego działalność została zawieszona od dnia 09.09.2019 r.).

Wydano 6 decyzji dot. zbiorczej rocznej oceny o jakości wody na pływalni, 1 decyzję nakazującą usunięcie uchybień w związku ze skażeniem bakteriami *Legionella* sp. instalacji ciepłej wody użytkowej oraz 1 decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do kąpieli. W 2 obiektach zakończono trwające od kilku lat postępowanie administracyjne mające na celu poprawę stanu technicznego pływalni (pływalnia w Szkole Podstawowej nr 5 w ZS w Pyskowicach, ul. Szkolna 2; pływalnia w Szkole Podstawowej w Paczynie, ul. Wiejska 80).

Przeprowadzone kontrole sanitarne pozostałych pływalni, w trakcie których dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektów nie wykazały uchybień. Mandatów nie nałożono.

Wszystkie pływalnie poza pływalnią sezonową przy ośrodku Home Lake przy ul. Węgorza 1 w Pyskowicach ustaliły harmonogram pobierania próbek wody do badań z częstotliwością nie mniejszą niż określona w załączniku nr 3 oraz w zakresie obejmującym parametry ujęte w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Ogółem do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej pobrano 491 próbek wody z pływalni. Nieprawidłowości stwierdzono w 86 próbkach wody.

W 3 próbkach wody pobranych pod natryskami badania wykazały skażenie wysokie instalacji bakteriami *Legionella* sp.

Wśród najczęściej przekraczanych parametrów w próbkach wody pobieranych z pływalni należy wymienić: chlor związany (niecki - 11 próbek, cyrkulacje- 19 próbek), mętność (niecki - 1 próbka, cyrkulacje- 7 próbek), chloroform (niecki - 22 próbki, cyrkulacje - 24 próbki) i Σ THM (niecki - 3 próbki, cyrkulacje - 2 próbki) zwłaszcza w przypadku pływalni sezonowych, redox (niecki - 5 próbek), ogólną liczbę mikroorganizmów w 36°C po 48h (niecki - 2 próbki, cyrkulacje - 7 próbek), *Escherichia coli* (niecki - 1 próbka, cyrkulacja - 1 próbka), *Pseudomonas aeruginosa* (niecki - 1 próbka, cyrkulacje - 2 próbki). W jednym z basenów wystąpiły problemy z bakteriami *Legionella* sp. w obiegu wody basenowej (cyrkulacje - 2 próbki).

Tabela 2. Pływalnie na terenie powiatu gliwickiego

	Adres	Liczba niecek/ cyrkulacji	Liczba pobranych próbek (niecka + cyrkulacja) (natryski)	Liczba próbek złych w niecce/ cyrkulacji (natryski)	Przekroczone parametry (ilość przekroczeń)
PLYWALNIE SZKOLNE	Szkoła Podstawowa Nr 5 ul. Szkolna 2, Pyskowice	1 / 1	11 (1)	0 / 0 (0)	-
	Szkoła Podstawowa ul. Wiejska 80, Paczyna	1 / 1	16 (4)	6 / 3 (1)	NIECKA: ogólna l. mikroorg. w 36°C po 48h (1) chlor związany (2) CYRKULACJA: <i>Pseudomonas aeruginosa</i> (1) ogólna l. mikroorg. w 36°C po 48h (1) chlor związany (4) NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (1)
PLYWALNIE KRYTE	WODNIK ul. Gliwicka 11b, Paniówki	6 / 4	217 (8)	13 / 9 (0)	NIECKA: ogólna l. mikroorg. w 36°C po 48h (1), azotany (3), chlor wolny (2), chlor związany (2), chloroform (6) CYRKULACJA: <i>Legionella</i> sp. (2), azotany (3), chlor związany (6), chloroform (2)

	AQUARELAX ul. Szpitalna 23, Knurów	3 / 3	115 (4)	5 / 12 (0)	NIECKA: chlor związany (5) CYRKULACJA: ogólna l. mikroorg. w 36°C po 48h (3), chlor związany (6), mętność (5)
	Pływalnia w Szczygłowicach ul. Górnicza 2, Knurów	2 / 1	62 (6)	0 / 6 (2)	CYRKULACJA: ogólna l. mikroorg. w 36°C po 48h (3), mętność (1), chlor związany (2) NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (2)
PLYWALNIE SEZONOWE	Pływalnia sezonowa HOME LAKE ul. Węgorza 1, Pyskowice	1 / 1	6 (0)	2/1 (0)	NIECKA/CYRKULACJA: <i>Escherichia coli</i> (2) <i>Pseudomonas aeruginosa</i> (2) chloroform (2), mętność (2) redox (2), chlor wolny (1)
	Kąpielisko Leśne Zacisze ul. Niepodległości 109, Knurów	3 / 2	39 (2)	15/11 (0)	NIECKA: chloroform (15) Σ THM (3), chlor związany (2) chlor wolny (1), redox (3) CYRKULACJA: chloroform (11) Σ THM (2), chlor związany (1)

System uzdatniania wody basenowej zwykle przewiduje w ogólnej technologii fazę oczyszczania wody poprzez filtrację, a następnie fazę chlorowania (dezynfekcji). Chlor, którego celem jest eliminacja drobnoustrojów wiąże się również z zanieczyszczeniami organicznymi wody na bazie amoniaku (pot, mocz) - tworząc chloroaminy oraz na bazie metanu- tworząc trichlorometany (THMy), w tym chloroform. Są to składowe tzw. chloru związanego. Powstałe mono-, di-, tri-chloroaminy powodują zmianę jakości organoleptycznej wody basenowej - wyczuwalny charakterystyczny nieprzyjemny zapach „wody chlorowanej”, a także mogą być przyczyną podrażnienia błony śluzowej oczu i dróg oddechowych oraz zmian skórnych i astmy.

Ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h jest wskaźnikiem skuteczności procesów uzdatniania, w tym dezynfekcji wody basenowej, której celem jest utrzymanie możliwie najniższej liczebności populacji tych drobnoustrojów. Są to drobnoustroje pochodzące z różnego rodzaju zanieczyszczeń, które mogą się namnażać w wodzie oraz na powierzchni materiałów mających kontakt z wodą powodując tworzenie się błony biologicznej (biofilmu). Jej wartość może świadczyć o czystości instalacji basenowej. Ponadnormatywna liczba mikroorganizmów

w większości przypadków pojawiała się w systemach cyrkulacji i była spowodowana prawdopodobnie stagnacją wody w kurkach czerpalnych służących do poboru wody.

Bakterie *Pseudomonas aeruginosa* są wskaźnikiem prawidłowości przebiegu poszczególnych etapów procesu uzdatniania wody basenowej i ich obecność może świadczyć o niewłaściwej eksploatacji filtrów, nieodpowiednim stanie technicznym instalacji basenowej. Oznaczanie tych bakterii ma na celu ogólną ocenę jakości wody i pośrednio służy ocenie stanu sanitarno-higienicznego instalacji wodnej oraz ocenie skuteczności zabiegów czyszczenia i dezynfekcji. Są fakultatywnym patogenem występującym powszechnie w środowisku, mogą powodować infekcje u osób o obniżonej odporności.

Escherichia coli jest wskaźnikiem zanieczyszczenia kałowego, a jej obecność w wodzie na pływalni wskazuje, że system dezynfekcji wody nie działa prawidłowo. Niektóre szczepy zwłaszcza u osób z obniżoną odpornością powodować mogą zatrucia pokarmowe, infekcje układu moczowego, zapalenia zatok.

Parametry takie jak chlor wolny, chlor związany, redox i pH zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie mają znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej. Mętność jest wskaźnikiem procesu uzdatniania wody i może świadczyć o problemach z koagulacją podczas filtracji wody.

Bakterie *Legionella* sp. są czynnikiem etiologicznym chorób układu oddechowego tzw. choroby legionistów i gorączki Pontiac. Do zakażenia może dojść na skutek wdychania skażonego aerozolu powietrzno-wodnego. Bakterie te występują powszechnie w środowisku naturalnym człowieka, jednak w sprzyjających warunkach (temperatura 25°C - 45°C) bardzo szybko się namnażają. Czynnikiem zwiększającym ryzyko zakażenia jest ich wysoka koncentracja w instalacji ciepłej wody, możliwość przeniesienia przez inhalację i obniżona odporność osób narażonych na infekcję. Z uwagi na powyższe badania wody pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. wykonuje się w nieckach wytwarzających aerozol wodno-powietrzny oraz pod natryskami na pływalniach.

Pływalnia szkolna – Szkoła Podstawowa nr 5 ul. Szkolna 2, Pyskowice posiada 1 nieckę basenową z systemem cyrkulacji.

W stosunku do obiektu prowadzone było postępowanie administracyjne (decyzja nr NS/HK-432-D-1/16 z dn. 07.01.2016 r. przedłużona w 2017 r. na wniosek strony do dnia 31.12.2018 r.).

Zarządzenia ujęte w ww. decyzji dotyczyły zapewnienia prawidłowej wymiany powietrza w pomieszczeniach obiektu celem likwidacji nadmiernego zawilgocenia obiektu oraz odnowienia powłok malarskich w pomieszczeniach przedsionka basenu, szatni damskiej i męskiej. Kontrola sprawdzająca z dn. 04.01.2019 r. wykazała wykonanie ww. zarządzeń, co pozwoliło na zakończenie postępowania administracyjnego.

W kwietniu 2019 r. w związku z modernizacją obiektu pływalnia została zamknięta. Z uwagi na unieruchomienie obiektu nie wykonano zaplanowanej na czerwiec kontroli kompleksowej. Ponowne otwarcie basenu nastąpi w styczniu 2020 r.

W 2019 r. z Pływalni szkolnej pobrano ogółem:

- 9 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę
- 3 próbki w ramach kontroli urzędowej.

Wszystkie badane parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r., poz. 2016).

Pływalnia szkolna – Szkoła Podstawowa ul. Wiejska 80, Paczyna posiada 1 nieckę basenową z systemem cyrkulacji.

W Paczynie w maju br. zakończono modernizację obiektu, która uwzględniała zarządzenia ujęte w decyzji administracyjnej (decyzja nr NS/HK-432-D-120/13 z dnia 04.11.2013 r., przedłużona do dnia 31.03.2019 r. dotycząca zniszczonych, wyeksploatowanych płytek ceramicznych na posadzce wokół niecki basenowej oraz zniszczonych i skorodowanych metalowych paneli ściennych i sufitowych w holu basenu), a także szereg modernizacji poprawiających funkcjonalność, estetykę oraz bezpieczeństwo osób korzystających z pływalni. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie zarządzeń decyzji, co pozwoliło na zakończenie prowadzonego postępowania administracyjnego. W związku z zamknięciem obiektu w okresie od czerwca 2018 r. do czerwca 2019 r. nie wydano zbiorczej rocznej oceny o jakości wody na ww. pływalni.

Basen został ponownie oddany do użytku w dniu 08.05.2019 r. po zakończonej modernizacji.

W 2019 r. z Pływalni szkolnej pobrano ogółem:

- 18 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę
- 2 próbki w ramach kontroli urzędowej.

W próbkach wody pobranych z pływalni szkolnej w 2019 r. po przeprowadzonej modernizacji stwierdzono pojedyncze przekroczenia parametrów mikrobiologicznych: ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h (niecka basenowa- 266 jtk/1ml, przy dopuszczalnej liczbie 100 jtk/1ml; cyrkulacja- >300 jtk/1ml, przy dopuszczalnej liczbie 20 jtk/1ml), *Pseudomonas aeruginosa* (cyrkulacja- 7 jtk/100 ml, przy dopuszczalnej liczbie 0 jtk/100ml). Nieprawidłowości w zakresie powyższych parametrów w systemie cyrkulacji przy braku przekroczeń mikrobiologicznych w niecce basenowej wiązały się z brakiem obecności chloru wolnego w obiegu. Podczas przerwy świątecznej dokonano całkowitej wymiany wody basenowej. Problemy z jakością mikrobiologiczną wody w niecce basenowej nie potwierdziły się w kolejnych badaniach.

Podwyższona wartość parametru fizykochemicznego- chloru związanego pojawiła się w próbkach pobranych zarówno z niecki basenowej (0,55- 2,26 mg/l, wartość dopuszczalna 0,3 mg/l), jak i systemu cyrkulacji (0,46-0,52 mg/l, wartość dopuszczalna 0,2 mg/l). Zarządca w celu redukcji wartości chloru związanego każdorazowo podejmował działania naprawcze polegające na całkowitej bądź częściowej wymianie wody basenowej. Sporadycznie obserwowano również obniżoną wartość parametru redox, co nie miało wpływu na bezpieczeństwo osób kąpiących się.

W próbce wody ciepłej pobranej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* w ramach kontroli wewnętrznej z natrysku na pływalni we wrześniu stwierdzono skażenie bardzo wysokie (>10000 jtk/100 ml). W związku z powyższym zarządca natychmiastowo podjął działania naprawcze polegające na unieruchomieniu obiektu oraz na wzmożonej dezynfekcji termicznej instalacji c.w.u. Skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych potwierdzona została wynikami badań przeprowadzonych zarówno w ramach kontroli wewnętrznej, jak i kontroli urzędowej.

Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz mikrobiologiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Kryta Pływalnia Wodnik ul. Gliwicka 11B, Paniówki posiada 1 nieckę basenową, 5 niecek wyposażonych w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 4 systemy cyrkulacji.

W 2019 r. z Krytej Pływalni Wodnik pobrano ogółem:

- 182 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę
- 15 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W okresie 29.07.2019 r.- 09.08.2019 r. trwała przerwa technologiczna, podczas której wszystkie niecki basenowe zostały opróżnione z wody, umyte i zdezynfekowane oraz napełnione świeżą wodą. Ponadto uzupełniono wypełnienie filtrów, dokonano naprawy dmuchawy gejzerów, wypełniono ubytki w fugach i kafelkach oraz dokonano renowacji oświetlenia w niecce rekreacyjnej.

W porównaniu z rokiem ubiegłym znacznie zmniejszył się problem związany z obecnością bakterii *Legionella* sp. w systemie cyrkulacji i nieckach basenowych wanien słodkich. Obecność ww. bakterii stwierdzono jedynie w 2 próbkach wody pobranych z systemu cyrkulacji wanien słodkich w ilości 22 jtk/100ml i 31 jtk/100ml, przy dopuszczalnej liczbie 0 jtk/100ml. Działania naprawcze podjęte przez zarządcę polegały na płukaniu obiegu wanien słodkich oraz dezynfekcji dwutlenkiem chloru. Badania kontrolne nie wykazywały nieprawidłowości.

Zaobserwowano również pojedyncze przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów po 48 h w niecce basenu sportowego w ilości >300 jtk/1ml przy dopuszczalnej wartości 100 jtk/1ml. Aby zniwelować powyższe przekroczenie zarządca wykonał szokowe chlorowanie wody w godzinach nocnych. Ponadto dokonano dodatkowego płukania filtrów. Badania kontrolne potwierdziły skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych.

Zaobserwowano przekroczenia dodatkowych wymagań fizykochemicznych takich jak chlor związany, chloroform, azotany oraz chlor wolny.

Podwyższoną wartość chloroformu zaobserwowano w 6 próbkach wody pobranych z niecki basenowej oraz w 2 próbkach pobranych z systemu cyrkulacji (wartości mieściły się w zakresie 0,044-0,053 mg/l, przy dopuszczalnej wartości 0,03 mg/l), natomiast ponadnormatywną wartość azotanów stwierdzono w 3 próbkach wody pobranych z niecek basenowych oraz w 3 próbkach z systemów cyrkulacji. Każdorazowo zarządca podejmował działania naprawcze, których skuteczność potwierdzały badania jakości wody basenowej.

Sporadycznie obserwowano nieznacznie podwyższoną wartość utlenialności w wodzie na pływalni. Jest ona wskaźnikiem stopnia zużycia wody basenowej i jej zanieczyszczenia przez kąpiących. Parametry takie jak chlor wolny, chlor związany, redox i pH zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie mają znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej.

Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz mikrobiologiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

W 2019 r. wpłynęła informacja o braku utrzymania poprawnej higieny w Pływalni Wodnik, czego konsekwencją są występujące brodawki, mięczaki oraz infekcje dróg moczowych u osób korzystających z obiektu. Przeprowadzona kontrola sanitarna interwencyjna w ww. obiekcie, nie wykazała nieprawidłowości w zakresie higieniczno-sanitarnym i technicznym pływalni. Zarządca obiektu prowadzi systematyczne badania jakości wody basenowej zgodnie z ustalonym harmonogramem i przekazuje wyniki badań w terminie. Sprzątanie i dezynfekcja pomieszczeń oraz sprzętów w obiekcie prowadzone jest zgodnie z ustalonym harmonogramem, a także utrzymywana jest bieżąca czystość pomieszczeń. Stosowane środki dezynfekcyjne posiadają szerokie spektrum działania tj. bakteriobójcze, grzybobójcze, dezaktywujące wirusy. W związku z powyższym zażalenie uznano za niezasadne.

Kryta Pływalnia AQUARELAX ul. Szpitalna 23, Knurów posiada 2 niecki basenowe, 1 nieckę wyposażoną w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 3 systemy cyrkulacji.

W 2019 r. z Krytej Pływalni aQuarelux pobrano ogółem:

- 111 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę
- 8 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W czasie przerwy technologicznej w dniach 15.06-21.07.2019 r. prowadzono niezbędne prace konserwacyjne i naprawcze, opróżniono niecki, a następnie wymyto i zdezynfekowano oraz napełniono świeżą wodą. W związku z zakończeniem prac dotyczących pozyskiwania przez pływalnię energii odnawialnej (pompy ciepła i fotowoltaika) zostały przeprowadzone również testy instalacji elektrycznej oraz wodnej przygotowujące do pełnego uruchomienia wszystkich układów po zakończeniu przerwy technologicznej. Przed udostępnieniem pływalni jakość wody została potwierdzona wynikami badań.

Nieznaczne przekroczenia parametru fizykochemicznego – chloru związanego pojawiały się w próbkach wody pobranych z niecek basenowych (0,39-0,46 mg/l, przy wartości dopuszczalnej 0,3 mg/l) oraz z systemów cyrkulacji (0,29- 0,41 mg/l, przy wartości dopuszczalnej 0,2 mg/l). Zarządca podejmował działania naprawcze polegające m.in. na dopuszczeniu świeżej wody oraz kalibracji urządzeń dozujących podchloryn sodu. Sporadycznie obserwowano również obniżoną wartość parametru redox, co nie miało wpływu na bezpieczeństwo osób kąpiących się. Parametry takie jak chlor wolny, chlor związany, redox i pH zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie mają znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej.

W próbkach wody pobranych z systemu cyrkulacji brodzika stwierdzono przekroczenia parametru mikrobiologicznego – ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h (38 - 61 jtk/1ml, przy najwyższej dopuszczalnej wartości 20 jtk/1ml) w 3 próbkach, przy braku nieprawidłowości w niecce. Każdorazowo zarządca podejmował natychmiastowe działania naprawcze polegające na przechlorowaniu obiegu wody przy użyciu podchlorynu sodu, dozowaniu świeżej wody oraz dezynfekcji kurków czerpalnych. Badanie kontrolne potwierdziło skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych.

Sporadycznie obserwowano również nieznaczny wzrost mętności wody w systemach cyrkulacji (0,41-0,63 NTU, przy wartości dopuszczalnej 0,3 NTU). Mętność jest wskaźnikiem procesu uzdatniania wody i może świadczyć o problemach z koagulacją podczas filtracji wody.

Pozostałe parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Kryta Pływalnia w Szczygłowicach ul. Górnicza 2, Knurów posiada 1 nieckę basenową, 1 nieckę wyposażoną w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 1 system cyrkulacji.

W czasie przerwy technologicznej w dniach 22.07. - 09.09.2019 r. prowadzono niezbędne prace konserwacyjne i naprawcze, opróżniono niecki, a następnie wymyto i zdezynfekowano oraz napełniono świeżą wodą. Wykonano również chemiczną dezynfekcję instalacji ciepłej wody użytkowej. Przed udostępnieniem pływalni jakość wody została potwierdzona wynikami badań.

W 2019 r. z Krytej Pływalni w Szczygłowicach pobrano ogółem:

- 61 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę
- 7 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Analiza laboratoryjna wykazała pojedyncze przekroczenia wymagań fizykochemicznych w systemie cyrkulacji: 1 próbka - mętność (0,48 NTU, dopuszczalna wartość 0,3 NTU; 2 próbki chlor związany (0,28- 0,33 mg/l, dopuszczalna wartość 0,2 mg/l). Nieprawidłowości miały charakter incydentalny, co potwierdziły przeprowadzone badania kontrolne.

W 3 próbkach wody pobranych z systemu cyrkulacji stwierdzono przekroczenie parametru mikrobiologicznego – ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h (42- 78 jtk/1ml, przy najwyższej dopuszczalnej wartości 20 jtk/1ml). Zarządca podejmował natychmiastowe działania

naprawcze polegające na zwiększonej dezynfekcji wody w godzinach nocnych. Przeprowadzone badania kontrole potwierdziły skuteczność przeprowadzonych prac.

Pozostałe parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Analiza laboratoryjna próbek wody ciepłej pobranej przez upoważnionych przedstawicieli PPIS w Gliwicach przed wydaniem zbiorczej oceny rocznej z 2 natrysków na pływalni wykazała obecność bakterii *Legionella* sp., w ilości świadczącej o wysokim skażeniu instalacji. W związku z powyższym w dniu 2.501.2019 r. wydano decyzję nakazującą w trybie natychmiastowym wyłączyć z eksploatacji urządzenia wytwarzające aerozol w instalacji ciepłej wody użytkowej na terenie pływalni, bezzwłocznie podjąć działania naprawcze mające na celu redukcję liczby bakterii *Legionella* sp. do wartości określonych w przepisach prawa oraz poinformować Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach o planowanym terminie zakończenia czyszczenia i dezynfekcji instalacji ciepłej wody użytkowej. Zarządca podjął działania naprawcze polegające na dezynfekcji termicznej, przepłukaniu układu instalacji ciepłej wody użytkowej w godzinach nocnych, zdezynfekowaniu wylewek pryszniców, baterii umywalkowych, sitek oraz perlatorów. Zlecono również firmie zewnętrznej wykonanie dezynfekcji chemicznej.

Kolejne badania przeprowadzone dnia 11.02.2019 r. wykazały skuteczność podjętych działań naprawczych. Kontrola sprawdzająca z dnia 22.02.2019 r. wykazała wykonanie zarządzeń ujętych w ww. decyzji administracyjnej. W związku z powyższym zakończono postępowanie administracyjne.

Badanie przeprowadzone po 3 miesiącach przez zarządcę obiektu nie potwierdziło obecności ww. bakterii w ilości świadczącej o skażeniu instalacji.

Pływalnia w obiekcie Home Lake, ul. Węgorza w Pyskowicach (pływalnia sezonowa) posiada 1 nieckę basenową z systemem cyrkulacji.

Dla pływalni wydano „zbiorczą ocenę roczną wody na pływalni” za okres od czerwca 2018 r. do końca maja 2019 r. stwierdzającą, że eksploatacja **nie była prowadzona** przez zarządzającego w sposób zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne osób korzystających.

Strona nie przedstawiła żadnego sprawozdania z badań jakości wody w obiekcie w 2019 r.

Przedstawiciele PPIS w Gliwicach pobrali 6 próbek wody z pływalni (niecka, cyrkulacja) przed wydaniem „zbiorczej oceny rocznej wody na pływalni” oraz w związku z wniesioną interwencją dot. jakości wody (czystości) w basenie. Analiza wyników pobranych próbek wody wykazała obecność bakterii *Escherichia coli* (niecka - 22 jtk/100ml i cyrkulacja - 18 jtk/100ml, przy najwyższej dopuszczalnej liczbie 0 jtk/ml), *Pseudomonas aeruginosa* (niecka: 30 jtk/100ml i cyrkulacja: 10 jtk/100ml, przy najwyższej dopuszczalnej liczbie 0 jtk/ml) oraz przekroczenia parametrów fizykochemicznych: chloroform (niecka - 0,0344 mg/l; cyrkulacja - 0,0346 mg/l, przy zalecanym maksymalnym stężeniu 0,03 mg/l), mętność (niecka i cyrkulacja – 1 NTU, przy normie 0,5 NTU dla niecki basenowej oraz 0,3 NTU dla systemu cyrkulacji), obniżony redox, przy braku chloru wolnego. W związku z wysokimi przekroczeniami mikrobiologicznymi w dniu 02.07.2019 r. wydano decyzję o braku przydatności wody do kąpieli na pływalni do czasu przywrócenia jej jakości w zakresie parametrów mikrobiologicznych oraz fizykochemicznych t.j. chlor wolny. Zarządca telefonicznie poinformował, iż natychmiastowo przystąpi do działań naprawczych polegających na unieruchomieniu pływalni oraz na szokowej dezynfekcji obiegu wody. Kontrola sprawdzająca z dn. 12.07.2019 r. wykazała doprowadzenie parametrów mikrobiologicznych do obowiązujących norm. Badania kontrolne wykazały jedynie zbyt niską wartość potencjału redox, który nie ma bezpośredniego znaczenia dla zdrowia ludzi, jest jednak pomocny w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej. Chloroform i ΣTHM nie zostały zbadane. W związku z powyższym zakończono postępowanie administracyjne. Działalność obiektu została zawieszona od dnia 09.09.2019 r.

Kąpielisko Leśne ZACISZE (pływalnia sezonowa), ul. Niepodległości 109, Knurów posiada 3 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 2 systemy cyrkulacji

W 2019 r. z Kąpieliska Leśnego pobrano ogółem:

- 35 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę
- 6 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W próbkach wody pobranych z niecek basenowych i systemów cyrkulacji pływalni odkrytej stwierdzono przekroczenie parametru fizykochemicznego – chloroformu w 26 próbkach oraz sporadyczne przekroczenia Σ THM i chloru związanego. W nieckach stwierdzono również nieprawidłową wartość redoxu (3 próbki) oraz ponadnormatywną wartość chloru wolnego w jednej próbce pobranej w niecce brodzika. Wartość przekroczeń dla chloroformu wahała się w granicach 0,0367 - 0,2 mg/l w nieckach basenowych oraz 0,042-0,2 mg/l w systemach cyrkulacji przy dopuszczalnej wartości 0,03 mg/l. Prekursorami, czyli związkami, które prowadzą do powstania

chloroformu w wodach basenowych, jako ubocznego produktu dezynfekcji podchlorynem sodu są związki organiczne najczęściej pochodzenia antropogenicznego (pot, mocz, naskórek, włosy). W przypadku pływalni odkrytych dodatkowy czynnik stanowią zanieczyszczenia środowiskowe wnoszone do niecek basenowych (pył, kurz, trawa, środki kosmetyczne z filtrami UV).

Parametry takie jak redox i chlor związany zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie mają znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej.

Zarządca każdorazowo przeprowadzał działania naprawcze polegające m.in. na zwiększeniu dozowania pyłu węglowego, zwiększeniu liczby płukań filtrów, dozowaniu świeżej wody oraz zastosowano metodę Pola obejmującą rozszerzone uzdatnianie z zastosowaniem środków PolaClear i PolaOxyd.

Wszystkie badane parametry mikrobiologiczne oraz pozostałe parametry fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ, NOCLEGOWNIE I INNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE OPIEKI ZDROWOTNEJ

W okresie sprawozdawczym skontrolowano 7 obiektów (z 10 ujętych w ewidencji) przeprowadzając w nich 10 kontroli. Po przeprowadzonych kontrolach wydano **2 decyzje administracyjne nakazujące** usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości technicznych, **1 decyzję prolongującą** termin wykonania zarządzeń decyzji oraz **1 decyzję umarzającą**. Mandatów karnych nie nakładano.

Domy pomocy społecznej świadczą szeroki wachlarz usług tj. opiekuńcze, socjalne, terapeutyczne, rehabilitacyjne czy edukacyjne. Mieszkańcy korzystają z rehabilitacji, a usługi pielęgnacyjne i zdrowotne zapewnione są całodobowo. Domy Pomocy dysponują pokojami wyposażonymi w łazienki dostosowane dla osób niepełnosprawnych lub z możliwością skorzystania z łazienek ogólnodostępnych zlokalizowanych w korytarzach. Obiekty posiadają podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych. Domy posiadają własne pralnie lub podpisane umowy z firmami zewnętrznymi na pranie.

Po przeprowadzonej kontroli sanitarnej w bieżącym okresie sprawozdawczym w *Domu Pomocy Społecznej CARITAS Diecezji Gliwickiej w Wiśniczu, ul. Wiejska 42* wydano **decyzję nakazującą** usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości technicznych z terminem realizacji do dnia 30.09.2020r.

Decyzja obejmuje m.in. uzupełnienie ubytków tynków na ścianach oraz odnowienie powłok malarskich w pokojach mieszkalnych dla pensjonariuszy.

Natomiast po przeprowadzonej w 2018 r. kontroli pomieszczeń **Warsztatów Terapii Zajęciowej Stowarzyszenia „Tęcza” w Pyskowicach, ul. Wojska Polskiego 3** podczas której stwierdzono szereg nieprawidłowości sanitarno-technicznych, które dotyczyły brudnych powłok malarskich ścian i sufitów w pomieszczeniach obiektu, śladów po zalaniu oraz zniszczonej wykładziny podłogowej w pomieszczeniu sali gimnastycznej wydano **decyzję nakazującą** usunięcie nieprawidłowości z terminem realizacji do dnia 30.09.2019 r. Strona wykonała część zarządzeń decyzji tj. odnowiła powierzchnię ścian i sufitu w pomieszczeniu Sali gimnastycznej, co zostało potwierdzone podczas kontroli sprawdzającej, a na pozostałe zwróciła się z prośbą o prolongatę. W związku z powyższym wydano **decyzję prolongującą** z terminem realizacji do dnia 30.09.2020 r.

W 2019 r. przeprowadzono badania próbek wody ciepłej na obecność bakterii *Legionella sp.* pobranych w *DPS Caritas, Wiśnicze, ul. Wiejska 42* oraz *Ośrodka Matki Bożej Uzdrawienie Chorych, Knurów, ul. Szpitalna*.

W Ośrodku Matki Bożej Uzdrawienie Chorych w Knurowie przy ul. Szpitalnej badania wody ciepłej wykazały średnie skażenie bakteriami *Legionella sp.* w 1 z 4 pobranych próbek wody, co wskazuje na punktowe zanieczyszczenie instalacji ciepłej wody użytkowej. Strona podjęła działania naprawcze polegające na dezynfekcji termicznej oraz płukaniu instalacji ciepłej wody użytkowej w budynku. Przeprowadzona kontrola doraźna na podstawie wyników badań próbek wody pobranych na wniosek strony wykazała zgodność wartości parametru mikrobiologicznego (*Legionella sp.*) z wymaganiami obowiązujących przepisów, co potwierdziło skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych. W związku z powyższym wydana została **decyzja umarzająca**.

OBIEKTY HOTELARSKIE ORAZ INNE OBIEKTY ŚWIADCZĄCE USŁUGI NOCLEGOWE

Jak co roku nadzorem zostały objęte obiekty świadczące usługi noclegowe. W okresie sprawozdawczym skontrolowano 18 obiektów przeprowadzając w nich 24 kontrole. Wydano 2 decyzje administracyjne związane z jakością wody do spożycia. Mandatów nie nakładano:

- hotele – charakteryzują się wysokim standardem wyposażenia i poziomem świadczonych usług. Obiekty te przystosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych. Budynki są zadbane, a ich

otoczenie uporządkowane i zagospodarowane. Stan sanitarny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. Hotele charakteryzują się wysokim standardem wyposażenia i poziomem świadczonych usług. Prowadzą selektywną zbiórkę odpadów. W obiektach wywieszane są informacje o zakazie palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych.

- inne obiekty, w których świadczone są usługi noclegowe (hotele bez kategoryzacji, pokoje gościnne, obiekty wczasowo-turystyczne całoroczne i sezonowe oraz pola biwakowe) – obiekty te są zróżnicowane pod względem wyposażenia i stanu sanitarno-technicznego oraz charakteru świadczonych usług. W tej grupie wyższy standard zapewniają obiekty świadczące całoroczne usługi noclegowe. Część obiektów tej grupy posiada pełne węzły sanitarne przy pokojach, natomiast pozostałe posiadają węzły sanitarne ogólnodostępne zlokalizowane w korytarzach. Obiekty te systematycznie podnoszą standard oferowanych usług. Stan sanitarno-techniczny i porządkowy większości skontrolowanych obiektów oceniono jako dobry. Obiekty posiadały umowy na wywóz nieczystości stałych i płynnych z firmami posiadającymi zezwolenia na prowadzenia tego typu działalności.

Obiekty świadczące usługi hotelarskie posiadają również umowy z firmami pralniczymi świadczącymi usługi w zakresie prania bielizny. Posiadają wydzielone magazyny do przechowywania bielizny czystej i brudnej, a także składziki porządkowe na środki dezynfekcyjne i czyszczące. Ponadto nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki ściekowej i usuwania odpadów stałych.

PPIS w Gliwicach prowadził również nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ośrodkach posiadających indywidualne ujęcia wody (studnie):

- *Dom Przyjęć Posejdon, ul. Nad Kanalem 1F, Pyskowice*
- *Home Lake, ul. Węgorza 1, Pyskowice*
- *Maytur, ul. Nad Kanalem 5, Pyskowice*
- *Ośrodek Wędkarski, ul. Wędkarzy, Pyskowice*

W okresie sprawozdawczym wydano **2 decyzje administracyjne**, związane z jakością wody do spożycia w zakresie parametrów mikrobiologicznych i chemicznych w obiektach:

- Obiekt świadczący całoroczne usługi noclegowe „**Posejdon**”, **44-120 Pyskowice, ul. Nad Kanalem 1F** - przeprowadzone badanie próbki wody do spożycia ze studni lokalnej wykazało ponadnormatywną liczbę bakterii z grupy coli, w związku z czym wydano **decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia** i zobowiązującą stronę do podjęcia skutecznych działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych zgodnych z przepisami, jak również poinformowania

odbiorców wody pochodzącej z indywidualnego ujęcia o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi. Badania kontrolne przeprowadzone po przeprowadzaniu działań naprawczych polegających na dezynfekcji studni oraz przepłukaniu instalacji wykazało wykonanie zarządzeń ww. decyzji. W związku z powyższym wydano **decyzję o przydatności wody do spożycia**.

- Obiekty świadczące usługi hotelarskie: *Hotel Restauracja Toszek ul. Rynek 13, ENERGETYK, Pyskowice-Dzierżno, Posejdon, Pyskowice-Dzierżno, ul. Nad Kanalem, Hotel Protos, Knurów, ul. Szpitalna 29, "IDYLLA", Sierakowice, ul. Kozielska* zostały przebadane w zakresie obecności bakterii Legionella sp. w instalacji wody ciepłej. Analiza wyników badań nie wykazała nieprawidłowości.

ZAKŁADY FRYZJERSKIE, KOSMETYCZNE, ODNOWY BIOLOGICZNEJ, TATUAŻU ORAZ SOLARIA.

Liczną grupą obiektów objętych stałym nadzorem sanitarnym były zakłady z sektora „beauty”. Ogółem skontrolowano 63 obiekty przeprowadzając w nich 66 kontroli. Wydano **1 decyzję administracyjną** nakazującą, **1 mandat karny** na łączną kwotę **300 zł**.

Zakłady usługowe, w których wykonuje się usługi fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej zlokalizowane są w budynkach murowanych, jedno lub wielokondygnacyjnych, oraz domkach jednorodzinnych. Posiadają podłączenia do sieci wodno-kanalizacyjnej, wentylację grawitacyjną i mechaniczną wyciągową. Przeglądy przewodów wentylacyjnych i wentylacji mechanicznej dokonywane są przez firmy zewnętrzne na wnioski właścicieli obiektów lub zarządców budynków. Przeglądy te potwierdzane są w dokumentacji (protokoły potwierdzające rodzaj wykonanych czynności). Ogrzewanie pomieszczeń w zakładach jest centralne, indywidualne elektryczne lub zamontowane są klimatyzatory. Odpady komunalne w obiektach gromadzone są w pojemnikach wyłożonych workami foliowymi, a na zewnątrz w kontenerach lub pojemnikach i odbierane przez firmy specjalistyczne. Właściciele obiektów posiadają podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych, złożone deklaracje do urzędu miejskiego na danym terenie lub koszty dotyczące wywozu odpadów ujęte są w czynszu za lokal. Odpady niebezpieczne powstające przy wykonywaniu usług mogących powodować naruszenie tkanek ludzkich gromadzone są zgodnie z opracowanymi procedurami i przekazywane do utylizacji.

Większość zakładów (nowego typu) posiada opinie sanitarne PPIS w Gliwicach dopuszczające je do użytkowania w zakresie świadczenia usług w sektorze „beauty”. Ściany i podłogi pokryte są: farbą emulsyjną, lateksową, płytkami ceramicznymi, tapetą zmywalną natomiast powierzchnie podłóg pokryte są wykładziną podłogową (panele, lentex) lub płytkami ceramicznymi.

W 2019 r. w jednym zakładzie fryzjerskim (w ramach wniesionej interwencji) w Pyskowicach przy ul. Szpitalnej 8 za stwierdzone nieprawidłowości sanitarno-higieniczne takie jak: brudne, zanieczyszczone narzędzia fryzjerskie; nieprawidłowo przeprowadzany proces dezynfekcji narzędzi (zbyt mały pojemnik do dezynfekcji) oraz niewłaściwe przechowywanie sprzętu fryzjerskiego (przechowywane w szufladach zanieczyszczonych ścinkami włosów) nałożono **1 mandat karny** na łączną **kwotę 300 zł**. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca potwierdziła usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Ponadto w roku sprawozdawczym wydano **1 decyzję administracyjną** nakazującą stronie usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości technicznych w gabinecie odnowy biologicznej w Pyskowicach przy ul. kard. S. Wyszyńskiego 19. Decyzja z terminem wykonania do dnia 30.09.2020 r. nakazuje stronie odnowić zniszczone powierzchnie mebli oraz odmalować brudne powłoki malarski ścian i sufitów w pomieszczeniach zakładu.

W 2019 roku kontynuowano Kampanię edukacyjną „*Mam świadomość jak być zdrowym*”, skierowaną do właścicieli i pracowników ww. zakładów w zakresie przekazywania materiałów edukacyjnych w postaci poradnika „*Jak bezpiecznie i higienicznie pracować oraz świadczyć usługi*”. Ponadto pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej przy współpracy z Sekcją Epidemiologii uczestniczyli w realizacji unijnego projektu 5 „Edukacja pracowników wybranych zawodów zwiększonego ryzyka transmisji zakażeń krwiopochodnych i ogółu społeczeństwa z zakresu prewencji (HCV, HBV, HIV) i kampanii społecznej „HCV Jestem Świadom”. Podczas kontroli sanitarnych w zakładach sektora „beauty” przedstawiciele PPIS w Gliwicach edukowali osoby świadczące usługi, zwłaszcza przy których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich jak bezpiecznie i higienicznie pracować, by zapobiegać przenoszeniu zakażeń i chorób zakaźnych, w tym m. in. w zakresie zapewnienia skutecznej sterylizacji narzędzi wielokrotnego użytku (lub ich części). Informowali także o konieczności prowadzenia pełnej dokumentacji sterylizacji uwzględniającej wyniki kontrolowania jej skuteczności. W ramach działań promocyjnych Kampanii „HCV Jestem Świadom” dystrybuowano materiały promocyjno – informacyjne w formie Planów Higieny przeznaczonych dla zakładów kosmetycznych pozwalających na poszerzenie wiedzy na temat zakażeń krwiopochodnych, przestrzegania zasad higieny oraz procedur dekontaminacji narzędzi i sprzętu.

TERENY REKREACYJNE

Stałym nadzorem sanitarnym objęto również tereny rekreacyjne:

- **Kąpielisko „Słoneczna plaża” w Pławniowicach** - organizatorem był Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej w Rudzińcu przy ul. Gliwickiej 32. Kąpielisko przy dużym Zbiorniku w Pławniowicach udostępniono wypoczywającym od 20 czerwca do 1 września 2019 r.. Wypoczywającym zapewniono zaplecze sanitarne – toalety damskie, męskie (po 2 oczka ustępowe, umywalki, natrysk) w pawilonie kontenerowym, 4 kabiny przenośne typu TOI–TOI oraz przebieralnie. Całość utrzymywana była w odpowiednim stanie higieniczno-sanitarnym. Przy plaży znajdują się 3 parkingi samochodowe, stojaki na rowery, boisko do siatkówki, 3 wydzielone miejsca na ogniska.

W trakcie sezonu kąpielowego przeprowadzono kontrolę stanu sanitarnego terenu kąpieliska wraz z infrastrukturą. Podczas kontroli nie stwierdzono uchybień sanitarno-higienicznych i technicznych. Wzdłuż plaż rozstawione były kosze i stelaże z workami foliowymi przeznaczone na odpady stałe. Teren plaży był sprzątny systematycznie. W roku sprawozdawczym nie odnotowano skarg. W tegorocznym sezonie kąpieliskowym jakość wody w miejscu wykorzystywanym do kąpieli przy zbiorniku dużym w Pławniowicach spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli.

- piaskownice ogólnodostępne – kontroli poddano **10** piaskownic na terenie gminy Rudziniec. Skontrolowane piaskownice nie budziły zastrzeżeń pod względem sanitarno-porządkowym i technicznym. Piaskownice oraz otoczenie wokół nich utrzymane w należytej czystości. W sąsiedztwie zapewniono pojemniki przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych, które opróżniane są systematycznie. Piasek w piaskownicach wymieniany był przez zarządców dwukrotnie w roku (na wiosnę oraz w trakcie trwania sezonu letniego). Stan techniczny piaskownic był również zadowalający. Obudowy piaskownic, najczęściej drewniane odpowiednio utrzymane i konserwowane. Piaskownice natomiast nie posiadają zabezpieczeń piasku przed dostępem zwierząt, zwłaszcza psów i kotów. Niektóre place zabaw są ogrodzone płotami. Dodatkowo na terenach, na których znajdują się piaskownice często ustawione są tablice z regulaminem korzystania z placów zabaw oraz znaki zakazujące wprowadzania psów.

CMENTARZE

Skontrolowane w sezonie sprawozdawczym cmentarze utrzymane były w należyтым stanie sanitarno – porządkowym. Cmentarze wyposażone są w punkty czerpalne wody oraz urządzenia do gromadzenia nieczystości stałych. Wszystkie obiekty posiadają ogrodzenie, a alejki są utwardzone.

Nieczystości stałe na cmentarzach gromadzone są w kontenerach oraz w pojemnikach i odbierane przez firmy specjalistyczne w zależności od potrzeb.

Na terenie części cmentarzy zlokalizowane są domy przedpogrzebowe/kostnice, w których znajdują się urządzenia chłodnicze do przechowywania zwłok, jak również pomieszczenia do przygotowywania zwłok do pochówku i prowadzenia ceremonii pogrzebowych. Podłogi i ściany pomieszczeń do przechowywania i przygotowywania zwłok wyłożone są płytkami ceramicznymi i posiadają stosowną wentylację. Pomieszczenia są zabezpieczone przed dostępem gryzoni i owadów.

OBIEKTY SPORTOWE

Skontrolowano 9 obiektów i przeprowadzono w nich 9 kontroli. Wydano **1 decyzję administracyjną**.

- *Hala sportowa w Pyskowicach przy ul. Strzelców Bytomskich 1.* Podczas kontroli sanitarnej planowanej stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne, które dotyczyły: zawilgoconej powierzchni ścian w pomieszczeniu szatni damskiej oraz za miejscami siedzącymi dla kibiców. W związku z powyższym wydano decyzję nakazującą stronie usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości w terminie do dnia 31.03.2020 r.
- *Hala sportowa w Knurowie przy al. Lipowej 12.* W okresie sprawozdawczym został uruchomiony ten nowy obiekt sportowy. Obiekt składa się z sali sportowej, sześciu szatni dla sportowców wraz z węzłami sanitarnymi, szatni trenera z węzłem sanitarnym, toalet ogólnodostępnych damskich, męskich i dla osób niepełnosprawnych, pomieszczenia magazynowe. Obiekt wyposażony jest w wentylację mechaniczną nawiewowo-wywiewną oraz wentylację wywiewną w węzłach sanitarnych.

APTEKI, PUNKTY APTECZNE, SKLEPY ZIELARSKO-MEDYCZNE

W ewidencji figuruje 40 obiektów. Skontrolowano 16 obiektów przeprowadzając w nich 18 kontroli. W okresie sprawozdawczym wydano **1 decyzję administracyjną nakazującą** stronie usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, **1 decyzję umarzającą**.

- Kontrola sanitarna planowana w *Punkcie Aptecznym w Taciszowie* wykazała nieprawidłowości dotyczące brudnych powłok malarskich ścian i sufitów we wszystkich pomieszczeniach obiektu, w związku z czym wydano decyzję nakazującą stronie usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości z terminem realizacji do dnia 15.11.2019 r. Kontrola sanitarna

sprawdzająca wykazała wykonanie wszystkich zarządzeń w/w decyzji w związku z czym zakończono postępowanie administracyjne.

- Przeprowadzona kontrola w *Aptece w Sośnicowicach przy ul. Gliwickiej 17* wykazała nieprawidłowości dotyczące brudnych powłok malarskich w komorze przyjęć towaru oraz w korytarzu komunikacji wewnętrznej. Strona poinformowała o usunięciu nieprawidłowości przed wydaniem decyzji, w związku z czym została wydana **decyzja umarzająca** postępowanie administracyjne.

W roku sprawozdawczym 2019 nadzorem objęte również były **obiekty kulturalne**. Skontrolowano 5 obiektów. W jednym obiekcie tj. *Gminnym Ośrodku Kultury w Wielowsi* podczas kontroli stwierdzono brak dopływu bieżącej ciepłej wody przy umywalkach w toaletach ogólnodostępnych, co skutkowało wydaniem **decyzji administracyjnej nakazującej** usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości z terminem realizacji do dnia 31.12.2019r.

Oprócz sprawowania bieżącego nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej będących w ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach, prowadzono również nadzór nad ekshumacjami (9) oraz imprezami masowymi (4).

WNIOSKI O INTERWENCJE WNOSZONE DO PPIS W GLIWICACH Z TERENU POWIATU GLIWICKIEGO.

W bieżącym roku sprawozdawczym wniesiono 18 wniosków z prośbą o interwencję z czego 13 rozpatrzono. Sprawy dotyczyły m.in. jakości wody do kąpielii w basenach, niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, niewłaściwej gospodarki odpadami komunalnymi w tym m. in.:

- 2 wnioski dot. złej jakości wody do kąpielii w basenach (basen „Wodnik” Paniówki, basen na terenie ośrodka Home Lake Pyskowice-Dzierżno) - przeprowadzona kontrola basenu w Paniówkach wraz z poborem prób wody nie potwierdziły słuszności wniesionej interwencji. Natomiast w związku z wysokimi przekroczeniami mikrobiologicznymi w próbkach wody pobranych przez przedstawicieli PPIS w Gliwicach podczas kontroli basenu przy ośrodku Home Lake, przed wydaniem „zbiorczej oceny rocznej wody na pływalni” wydano **decyzję unieruchamiającą** stwierdzającą brak przydatności wody na pływalni

- 1 wniosek dotyczył zawilgoconych i zagrzybionych ścian w mieszkaniu w Knurowie przy ul. Stalmacha 7 - po przeprowadzonej kontroli sprawę przekazano do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego celem załatwienia zgodnie z kompetencjami
- 2 wnioski dot. występowania gryzoni w pomieszczeniach piwnicznych budynków mieszkalnych w Pyskowicach przy ul. Lompy 1 oraz w Rudzińcu przy ul. Piastowskiej. Przeprowadzone kontrole nie potwierdziły słuszności wniesionych interwencji
- 1 wniosek dot. występowania insektów (karaluchów) w lokalu mieszkalnym w Pyskowicach przy ul. Poniatowskiego 8 - zarządca budynku zlecił specjalistycznej firmie przeprowadzenie dezynsekcji w mieszkaniu oraz profilaktyczne działania w częściach wspólnych budynku
- 5 wniosków dot. złych warunków sanitarno-higienicznych panujących w obiektach użyteczności publicznej m.in. zakładach fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej, ośrodkach wypoczynkowych. W dwóch przypadkach przeprowadzone kontrole sanitarne potwierdziły występowanie nieprawidłowości w tym zakresie. W zakładzie fryzjerskim w Pyskowicach przy ul. Szpitalnej 8 stwierdzono brudne, zanieczyszczone narzędzia fryzjerskie, nieprawidłowa dezynfekcja narzędzi, w związku z czym nałożono mandat karny i wydano zalecenia doraźne. Natomiast podczas kontroli zakładu kosmetycznego w Pyskowicach przy ul. kard. S. Wyszyńskiego 23 stwierdzono brak umowy na odbiór odpadów komunalnych lub innego dokumentu potwierdzającego wywóz odpadów przez firmę specjalistyczną oraz niezaktualizowane procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, w związku z czym wydano zalecenia doraźna. W obu przypadkach przeprowadzone kontrole sprawdzające potwierdziły usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.
- 2 wnioski dot. m.in. przepełnionych kontenerów na odpady przy ul. Dworcowej 38a w Knurowie (niezasadna) oraz zanieczyszczonej klatki schodowej w budynku przyszpitalnym w Knurowie (zasadna) – w wyniku kontroli wydano zalecenia doraźne dot. posprzątania klatki schodowej (przeprowadzona kontrola sprawdzająca potwierdziła wykonanie zaleceń doraźnych).

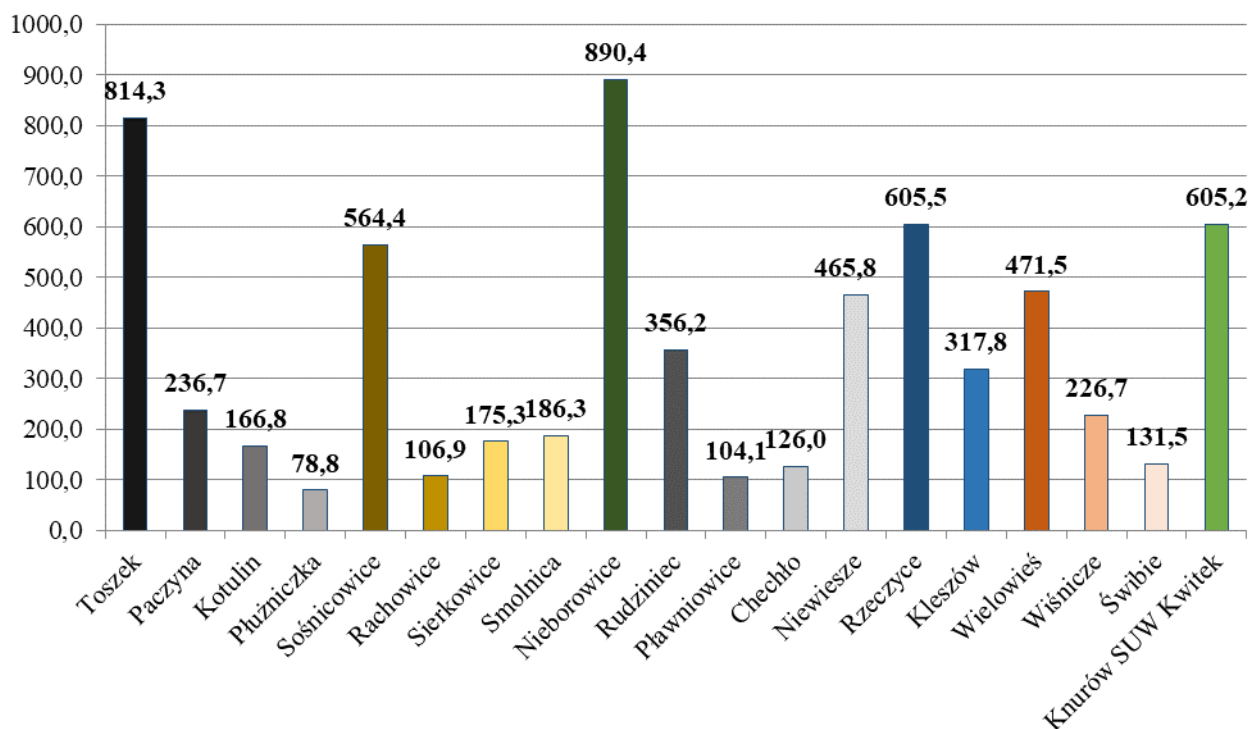
JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA NA TERENIE GMIN POWIATU GLIWICKIEGO

PPIS w Gliwicach w 2019 r. prowadził nadzór sanitarny nad jakością wody pochodzącą z 19 ujęć wód głębinowych eksploatowanych przez przedsiębiorstwa wodociągowe, 8 indywidualnych ujęć zaopatrujących budynki użyteczności publicznej (4 służba zdrowia, 4 ośrodki noclegowe) oraz w 48 punktach zgodności usytuowanych na sieciach wodociągowych na terenie powiatu gliwickiego. Przeprowadzono kontrole sanitarne wszystkich urządzeń wodociągowych. Podczas kontroli nie stwierdzono żadnych uchybień sanitarno-higienicznych oraz technicznych.

Tabela 1. Podział wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę ze względu na wielkość produkcji

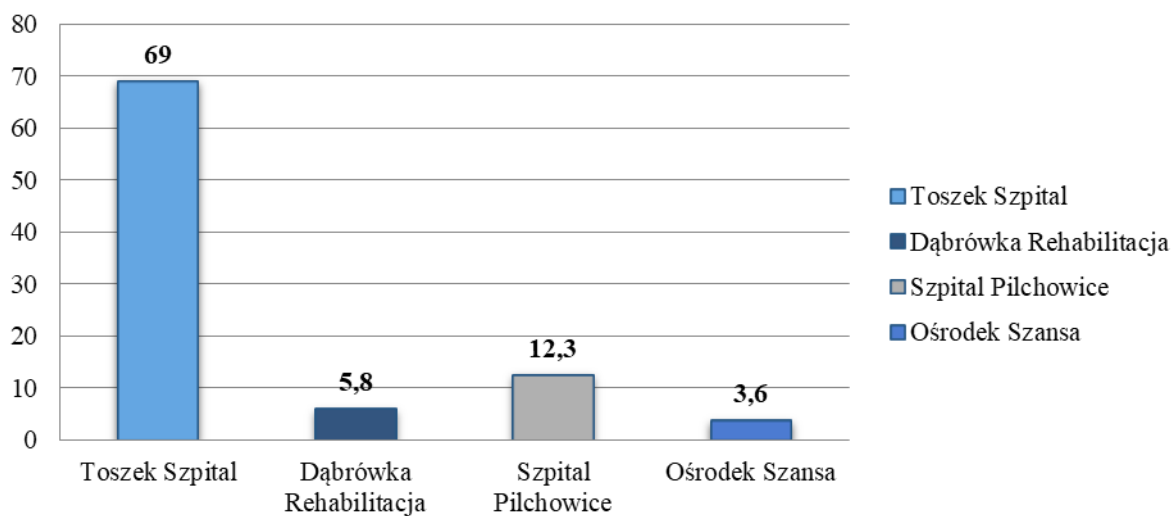
Produkcja wody [m ³ /d]	Liczba urządzeń wodociągowych /wodociągów	Lokalizacja urządzenia wodociągowego/wodociąg	Ludność zaopatrywana w wodę
< 100	2	Gmina Toszek/Pyskowice: Płużniczka, GPW Paczynka/Mikuszowina,	873
101 – 1 000	15	Miasto i Gmina Toszek: Toszek, Paczyna, Kotulin Miasto i Gmina Sośnicowice: Sośnicowice, Sierakowice, Smolnica, Rachowice Gmina Rudziniec: Rudziniec, Niewiesz, Chechło, Pławniowice Gmina Wielowieś: Wielowieś, Wiśnicze, Świbie Gmina Pilchowice: Nieborowice	40 253
1 001 – 10 000	3	Gmina Pyskowice (zakup) Gmina Gieraltowice (zakup) Miasto Knurów: Kwitek + zakup	67 261
ujęcia indywidualne służba zdrowia	4	Miasto Toszek: Szpital Psychiatryczny Gmina Wielowieś: Dąbrówka - Oddział Rehabilitacji Psychiatrycznej Gmina Pilchowice: Pilchowice Szpital Gmina Rudziniec: Ośrodek Szansa	1400
ujęcia indywidualne	4	Miasto Pyskowice: Home Lake, Posejdon, Ośrodek Wędkarski, Maytur	osoby korzystające z ośrodków + pracownicy

Produkcja wody m³/d

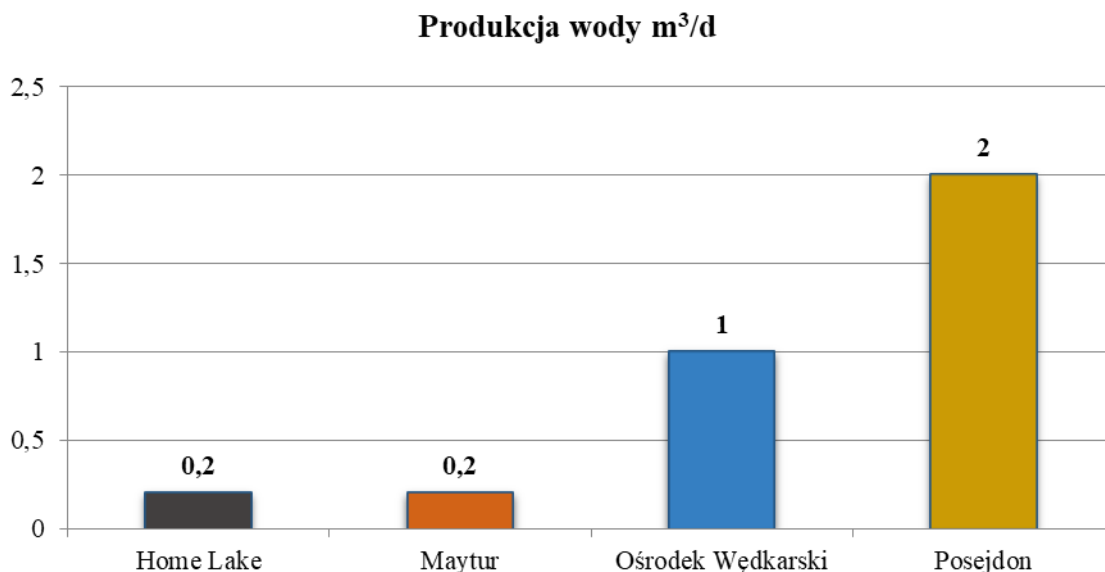

Rycina 1. Średnia dobową produkcją poszczególnych ujęć własnych wody na terenie powiatu gliwickiego

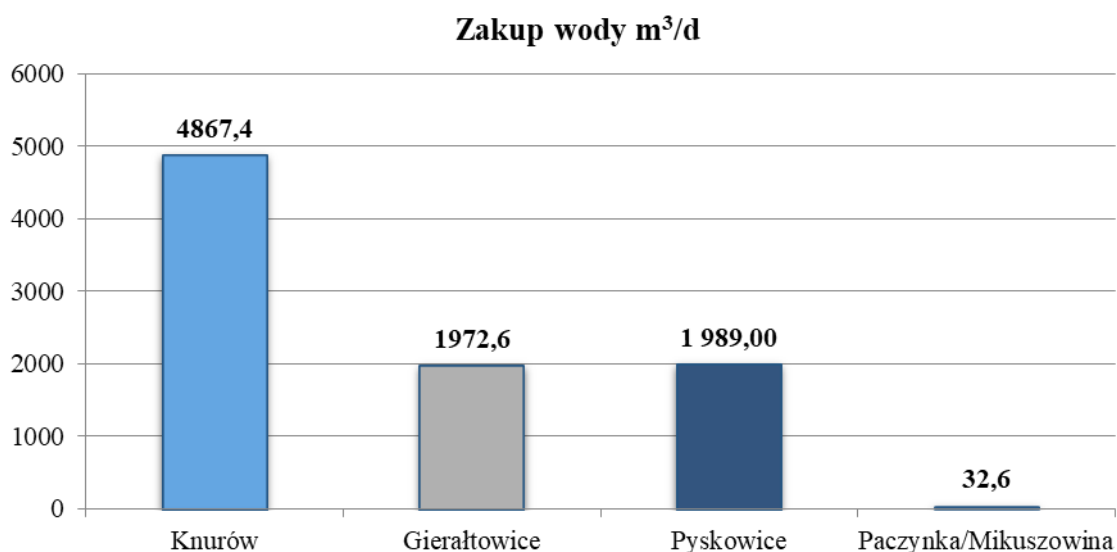
Produkcja wody m³/d

Rycina2. Średnia dobową produkcją wody pochodzącej z ujęć obiektów służby zdrowia na terenie powiatu gliwickiego

Rycina 3. Średnia dobowa produkcja wody pochodzącej z ujęć indywidualnych na terenie powiatu gliwickiego

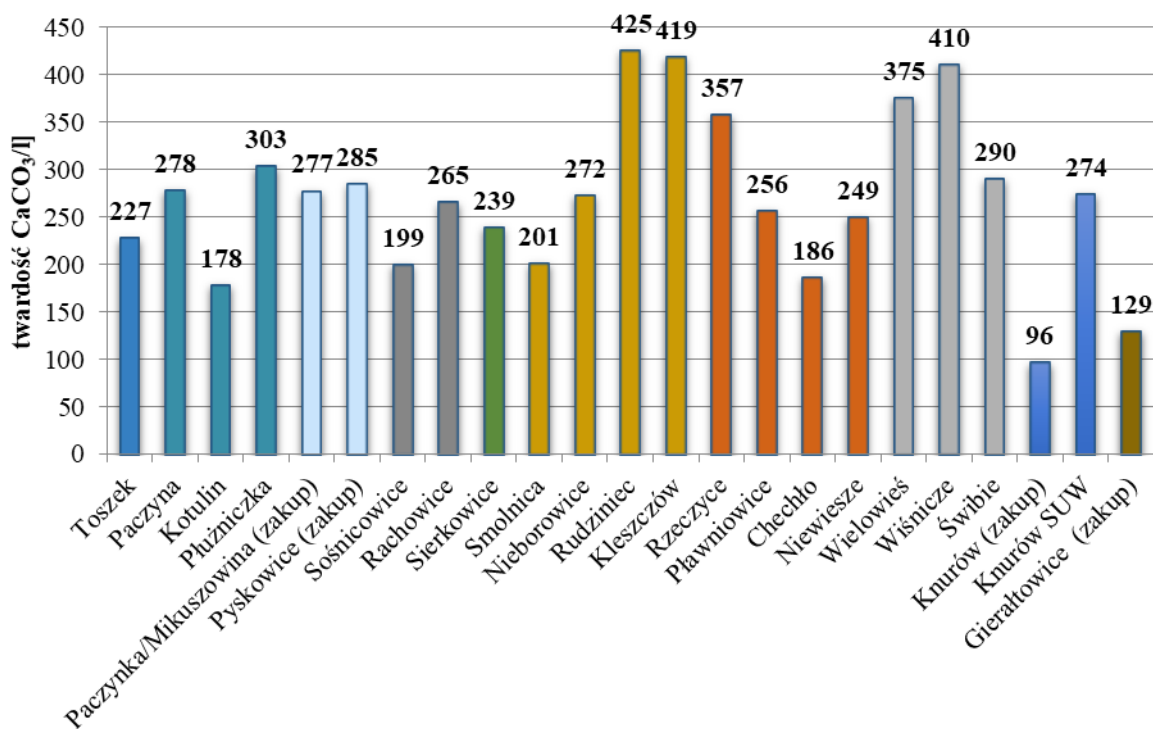

Rycina 4. Średni dobowy zakup wody na terenie powiatu gliwickiego

Mieszkańcy powiatu gliwickiego zaopatrywani są w większości w wodę pochodzącą z ujęć głębinowych znajdujących się na terenie nadzorowanym przez PPIS w Gliwicach.

Część wody pochodzi z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach eksploatującego ujęcia powierzchniowe (strefa zasilania „Goczałkowice”,

„Mikołów”) oraz głębinowe (strefa zasilania „Zawada”). Woda głębinowa charakteryzuje się wysoką twardością ogólną, której wartość wahała się w granicach od ok. 178 do 425 mg CaCO₃/l, gdzie w przypadku wody powierzchniowej twardość wynosi w przybliżeniu 100 mg CaCO₃/l. W żadnej badanej próbce nie stwierdzono przekroczenia zakresu wartości parametrycznej (500 mg CaCO₃/l) określonej w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

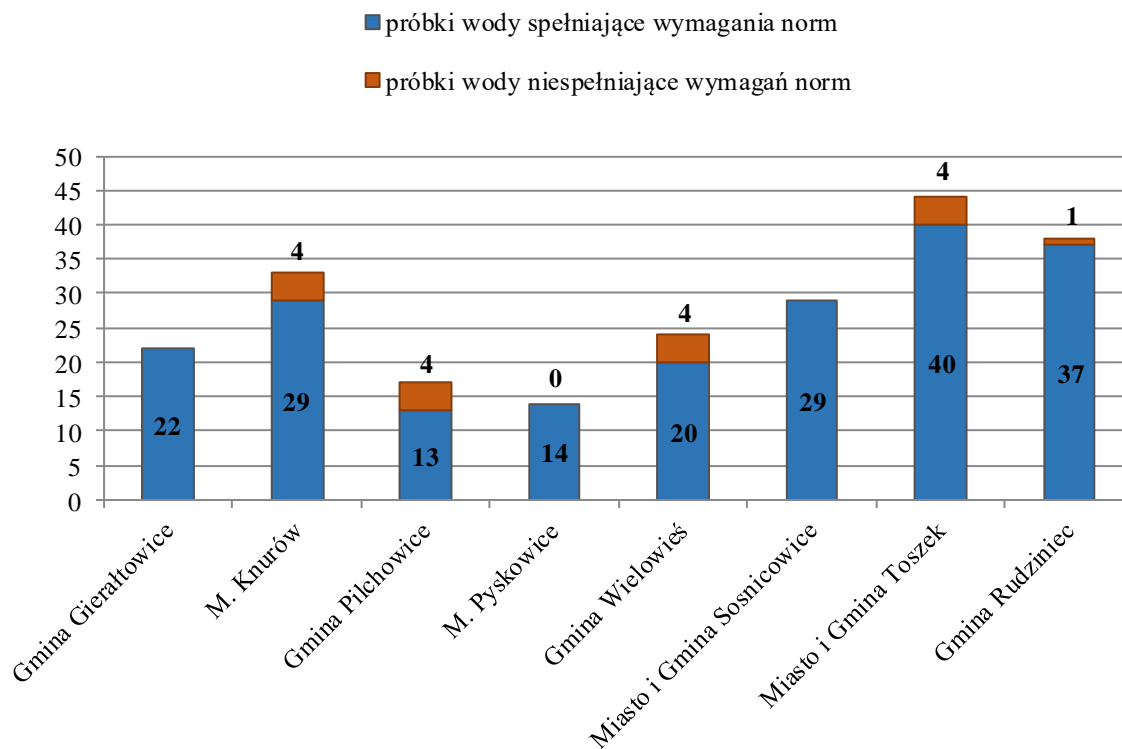
Rycina 5. Średnia twardość wody [CaCO₃/l] pochodzącej z ujęć głębinowych oraz z zakupu na terenie powiatu gliwickiego

Na nadzorowanym terenie powiatu gliwickiego w ramach kontroli urzędowej oraz kontroli wewnętrznej przebadano:

- pod kątem mikrobiologicznym:
  - 245 próbek (kontrola urzędowa),
  - 402 próbki (kontrola wewnętrzna),
- pod kątem fizykochemicznym:
  - 230 próbek (kontrola urzędowa),
  - 398 próbek (kontrola wewnętrzna).

Przekroczenia parametrów mikrobiologicznych stwierdzono w 28 próbkach wody pobranych

z punktów zgodności (19 próbek w ramach kontroli urzędowej, 9 próbek w ramach kontroli wewnętrznej), natomiast przekroczenia parametrów fizykochemicznych w 21 próbkach (9 próbek - kontrola urzędowa, 12 próbek -kontrola wewnętrzna).

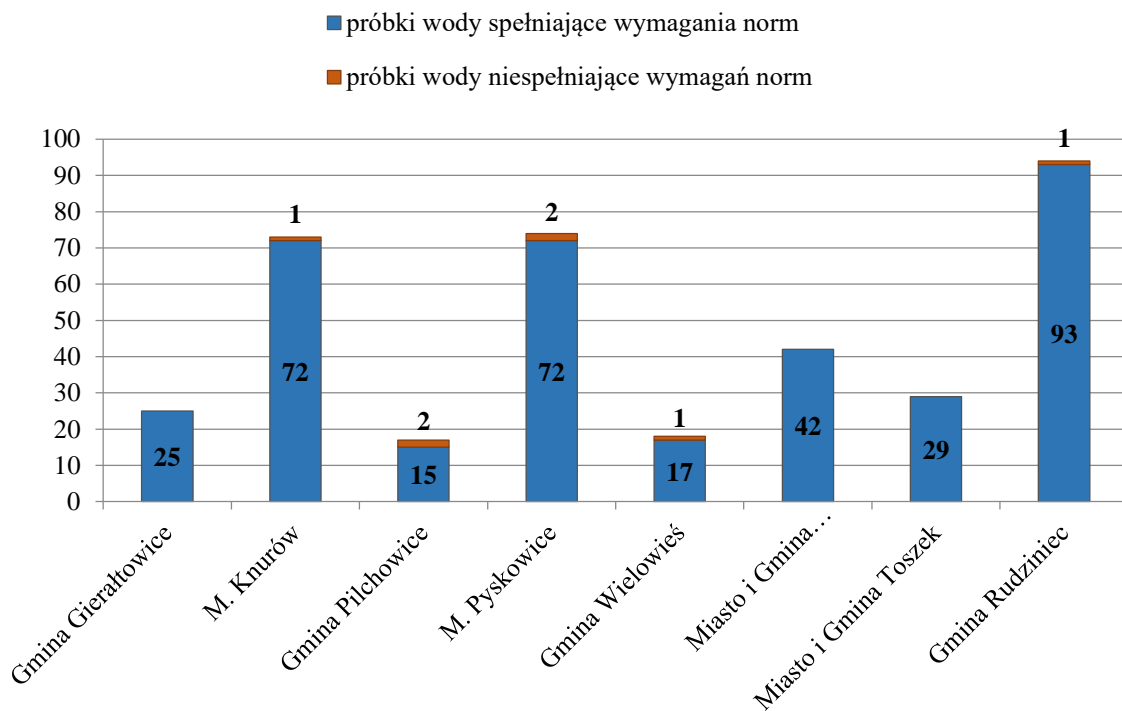

Rycina 6. Jakość próbek wody przebadanych pod względem mikrobiologicznym na terenie powiatu gliwickiego w 2019 r. (kontrola urzędowa)

Obecność *E. coli* stanowi dowód niedawnego skażenia i uznawana jest za najbardziej odpowiedni wskaźnik zanieczyszczenia kałowego wody. Wykrycie tych drobnoustrojów powinno skłaniać do dalszych działań, w tym pobrania kolejnych próbek wody do badań i poszukiwania potencjalnych przyczyn zanieczyszczenia, takich jak niewłaściwe uzdatnianie wody lub nieszczelność systemu dystrybucyjnego.

Bakterie grupy coli powinny być nieobecne w wodzie tuż po zakończeniu dezynfekcji. Ich wykrycie oznacza nieskuteczność w uzdatnianiu wody. Są wskaźnikiem niemającym bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, natomiast ich obecność może świadczyć o wtórnym zanieczyszczeniu wody wodociągowej np. materiałem roślinnym lub glebą, dużej zasobności wody w organiczną substancję pokarmową, bądź o złym stanie instalacji sieci wodociągowej. Parametr ten może być przydatny w ocenie czystości i szczelności systemów dystrybucji wody, potencjalnej obecności biofilmu, a także skuteczności dezynfekcji.

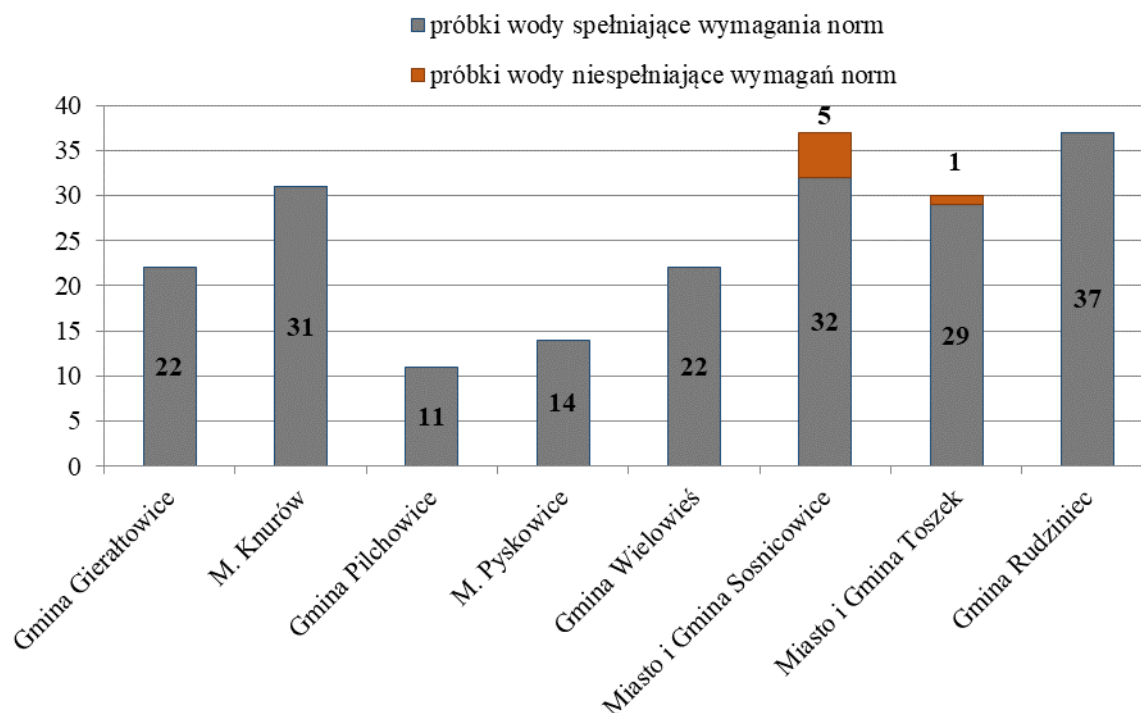

Rycina 7. Jakość próbek wody przebadanych pod względem mikrobiologicznym na terenie powiatu gliwickiego w 2019 r. (kontrola wewnętrzna)

Ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72h jest wskaźnikiem przydatnym w ocenie stanu sanitarnego systemu dystrybucji, może sygnalizować powstanie warunków sprzyjających narastaniu mikroflory, w tym stagnację wody, znaczną zawartość substancji biogenych w wodzie, powstawanie biofilmu i inne nieprawidłowości w zakresie utrzymania sieci wodociągowej. Podwyższona wartość tego parametru może być spowodowana brakiem lub niewystarczającym stężeniem środków dezynfekcyjnych. Nie jest to wskaźnik obecności patogenów, ale informuje o skuteczności prowadzenia procesów uzdatniania wody, celem których jest utrzymanie jak najmniejszej liczebności populacji drobnoustrojów.

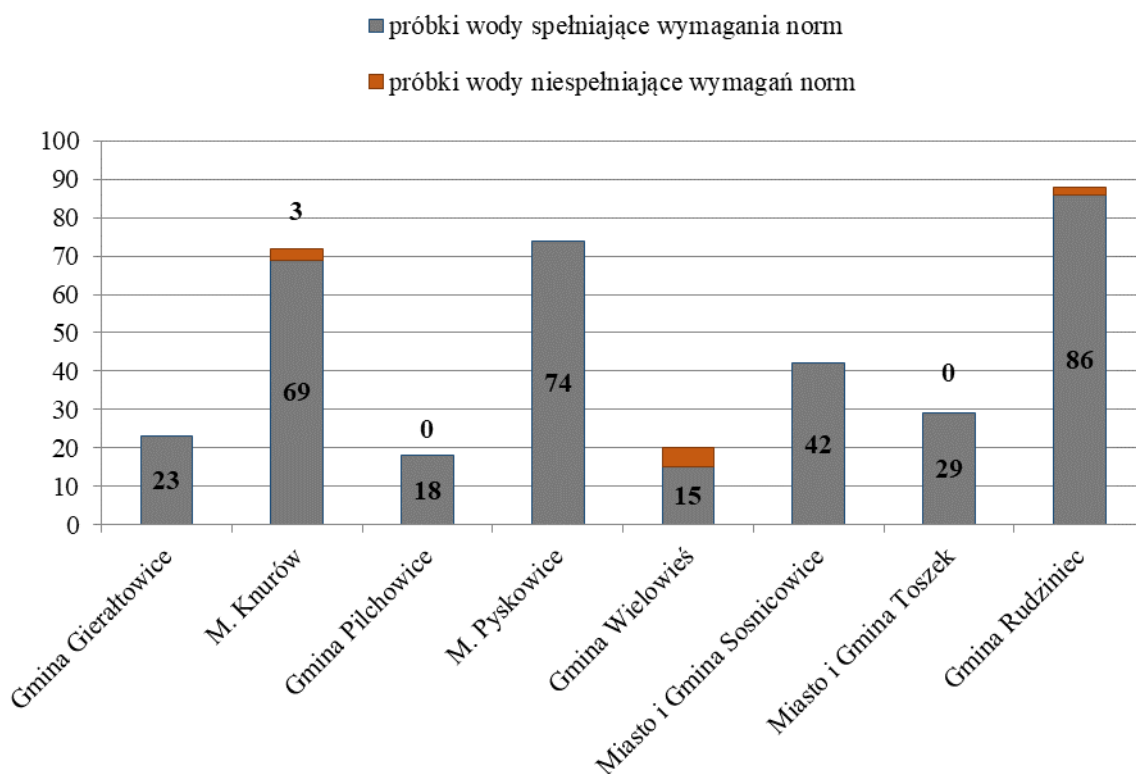
Zalecana wartość parametryczna dla żelaza oraz manganu ustalona została w celu zapewnienia akceptowalności wody dla konsumentów oraz ochrony systemu dystrybucji, gdyż w sieci wodociągowej może dochodzić do wytracania się związków żelaza w formie trudno rozpuszczalnych osadów o rdzawo - brunatnej barwie oraz tlenków manganu o czarnym zabarwieniu. Obecność żelaza i manganu w wodzie, zwłaszcza w ilościach stwierdzonych w badanych próbkach nie ma istotnego znaczenia pod względem bezpieczeństwa zdrowotnego, może natomiast wpłynąć na brudzenie armatury i pranej odzieży, a także powodować zwiększoną mętność i zmianę zapachu oraz smaku wody.

Rycina 8. Jakość próbek wody przebadanych pod względem fizykochemicznym na terenie powiatu gliwickiego w 2019 r. (kontrola urzędowa)

Mętność stanowi wskaźnik oceny jakości wody na różnych etapach jej uzdatniania i dystrybucji, jej zmienne wartości mogą wskazywać na pogorszenie jakości wody ujmowanej, a także na nieprawidłowości w procesie uzdatniania lub pogorszenie stanu technicznego systemu dystrybucji. Poziom mętności jest skorelowany z obecnością nierozpuszczalnych substancji nieorganicznych (mineralnych) oraz koloidów w wodzie i dla ujęć głębinowych nie wiąże się z ryzykiem dla zdrowia.

Zalecana przez Światową Organizację Zdrowia maksymalna wartość dla azotanów wynosząca 50 mg/l została ustalona, jako chroniąca przed methemoglobinemią u niemowląt karmionych z butelki (narażenia krótkotrwałe). Methemoglobinemia to schorzenie objawiające się utratą zdolności do przyłączenia i przenoszenia tlenu przez hemoglobinę. Niemowlęta karmione z butelki są w grupie wysokiego ryzyka, ponieważ cechuje je wysokie spożycie wody w stosunku do masy ciała. Ryzyko wzrasta przede wszystkim w razie współistniejących infekcji przewodu pokarmowego. Powinno się zatem zwracać szczególną uwagę na bezpieczeństwo mikrobiologiczne wody przeznaczonej do podawania niemowlętom karmionym z butelki, gdy zawiera ona azotany w stężeniach zbliżonych do zalecanej wartości.

Rycina 9. Jakość próbek wody przebadanych pod względem fizykochemicznym na terenie powiatu gliwickiego w 2019 r. (kontrola wewnętrzna)

w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości PPIS w Gliwicach każdorazowo informował jednostkę odpowiedzialną za jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wnosząc o podanie przyczyny wystąpienia przekroczenia i wskazanie działań zmierzających do jego usunięcia. Skuteczność przeprowadzanych działań naprawczych za każdym razem potwierdzana była pozytywnymi wynikami badań próbek wody.

W 2019 r. nie wniesiono interwencji dotyczącej złej jakości wody na terenie powiatu gliwickiego.

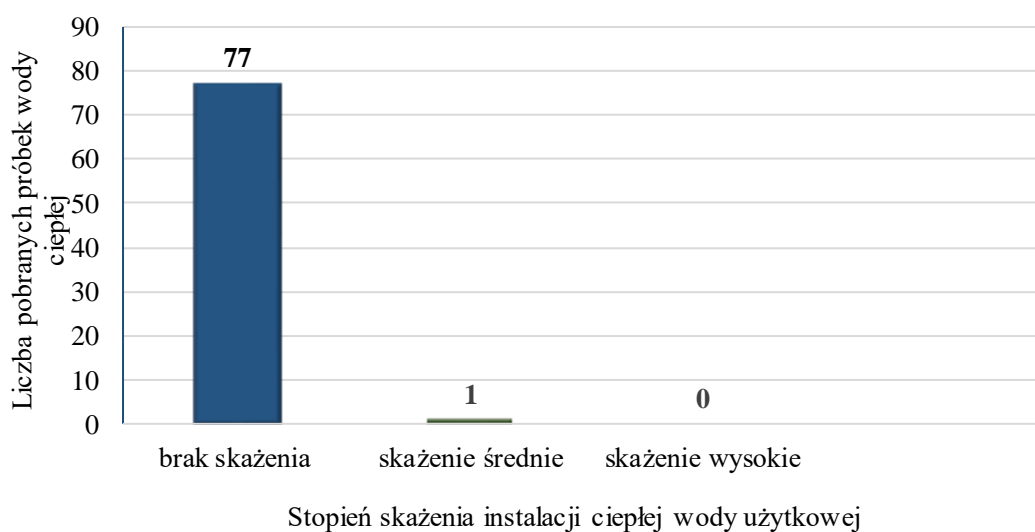
PPIS w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. W 2019 r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* w 18 obiektach, ogółem pobrano 78 próbek wody ciepłej, z czego w 1 stwierdzono nieprawidłowości.

Tabela 2. Wykaz przekroczeń wartości parametrycznych na terenie powiatu gliwickiego

Gmina	Przekroczone parametry (wodociąg)	Maksymalna wartość przekroczenia	Wartość parametryczna
KNURÓW	bakterie gr. coli (Kwitek)	3 jtk/ 100ml	0 jtk/100ml
	ogólna l. mikroorganizmów po 72h (Kwitek)	>300 jtk/ml*	bez nieprawidłowych zmian
	mętność (GPW)	1,1 NTU	<1NTU
	żelazo (GPW)	643 µg/l	200 µg/l
	mangan (GPW)	108 µg/l	50 µg/l
PYSKOWICE	bakterie gr. coli (GPW)	4 jtk/ 100ml	0 jtk/100ml
SOŚNICOWICE	mętność (Sierakowice)	8,8 NTU	1 NTU
	mangan (Sierakowice)	96 µg/l	50 µg/l
	mangan (Sośnicowice)	66 µg/l	
	mangan (Rachowice)	54 µg/l	
	żelazo (Sierakowice)	305 µg/l	200 µg/l
	żelazo (Sośnicowice)	279 µg	
TOSZEK	bakterie gr. coli (Kotulin)	261 NPL/100ml	0 NPL/100ml
	ogólna l. mikroorganizmów po 72h (Kotulin)	296 jtk/ml*	bez nieprawidłowych zmian
	mętność (Płużniczka)	1,7 NTU	1 <NTU
	mangan (Szpital Toszek)	463 µg/l	200 µg/l
PILCHOWICE	bakterie gr. coli (Nieborowice)	13 jtk/100ml	0 jtk/100ml
	ogólna l. mikroorganizmów po 72h (Kotulin)	>300 jtk/ml*	bez nieprawidłowych zmian
	ogólna l. mikroorganizmów po 72h (GPW Knurów)	>300 jtk/ml*	
	bakterie gr. coli	22 jtk/100ml	0 jtk/100ml

	E. coli (Szpital Pilchowice)	2 jtk/100ml	0 jtk/100ml
WIELOWIEŚ	bakterie gr. coli (Wielowieś)	3 jtk/100ml	0 jtk/100ml
	bakterie gr. coli (Wiśnicze)	3 jtk/100ml	bez nieprawidłowych zmian 50 mg/l
	bakterie gr. coli (Świbie)	3 jtk/100ml	
	ogólna l. mikroorganizmów po 72h (Wielowieś)	174 jtk/ml*	
	azotany (Wielowieś)	51/52 mg/l	
	azotany (Świbie)	59 mg/l	
	azotany (Wiśnicze)	66 mg/l	
RUDZINIEC	bakterie gr. coli (Pławniowice)	2 jtk/100ml	
	ogólna l. mikroorganizmów po 72h (Rzeczyce PWIK Gliwice)	199 jtk/ml*	bez nieprawidłowych zmian
	mętność (Chechło)	1,2 NTU	< 1 NTU
	mętność (Rudzinec)	1,3 NTU	

*uzyskany wynik świadczy o wykrytych nieprawidłowych zmianach

Rycina 10. Zestawienie liczby przebadanych próbek wody ciepłej na terenie powiatu gliwickiego pod względem parametru mikrobiologicznego *Legionella sp.* w zależności od oceny skażenia.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych w 2019 r. na terenie powiatu gliwickiego oraz podejmowanych działań naprawczych, PPIS w Gliwicach stwierdza przydatność wody do przeznaczonej do spożycia przez ludzi w badanym zakresie.

Miasto Knurów

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę - ok. 38429 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość rozprowadzanej wody – ok. 5422,6m³/d
- Za dystrybucję wody odpowiada Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Knurowie przy ul. Szpitalnej 11,
- Producentem wody jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Knurowie przy ul. Szpitalnej 11 oraz Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. przy ul. Wojewódzkiej 19 w Katowicach

Mieszkańcy Miasta Knurów zaopatrywani są w wodę przeznaczoną do spożycia przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Knurowie przy ul. Szpitalnej 11. Woda zasilająca miasto pochodzi z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach (ujęcie powierzchniowe „Goczałkowice”) oraz z własnego ujęcia głębinowego „Kwitek” przy ul. Ks. Koziółka w Knurowie. Stacja Uzdatniania Wody „Kwitek” zasilana jest wodą z dwóch studni głębinowych Vzbis oraz VIZbis. Uzdatnianie wody odbywa się równolegle na 3 filtrach z granulowanym materiałem filtracyjnym Pyrolox. Dezynfekcja końcowa prowadzona w sposób ciągły z zastosowaniem podchlorynu sodu. Na terenie miasta znajdują się 2 zbiorniki zapasowe dwukomorowe o pojemności 2000m³ każdy.

Przeprowadzona kontrola sanitarna stacji uzdatniania wody KWITEK, w trakcie której dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego urządzeń wodociągowych, a także kontrola funkcjonowania „Wodociągu Knurów” nie wykazały uchybień.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Knurowie oraz w ramach monitoringu wewnętrznego prowadzonego przez GPW S.A. pobrano:

- 73 próbki do badań mikrobiologicznych,
- 72 próbki do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli urzędowej zgodnie z planem działania na 2019 r. oraz w ramach wzmożonego nadzoru upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach pobrali:

- 33 próbki do badań mikrobiologicznych,
- 31 próbek do badań fizykochemicznych.

PWIK Sp. z o.o. w Knurowie oraz z GPW SA zgłosiło 15 informacji o przerwach w dostawie wody w związku z planowanymi pracami oraz wystąpieniem sytuacji awaryjnych.

Tabela 3. Ujęcia wody na terenie Knuruwa/ Woda z zakupu od GPW S.A.

Lp.	Nazwa	Produkcja wody [m ³ /d]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Zaopatrywane miejscowości / dzielnice
1	SUW „Kwitek”	555,2	38429	Knurów – okolice: ul. Wolności, ul. Jęczmienna, ul. 1 Maja, ul. Sobieskiego, ul. Batorego, ul. Kazimierza Wielkiego, ul. Wilsona, ul. Niepodległości (do wysokości Szpitala), ul. Dworcowej (okolice Komisariatu, Przychodni Unia Bracka), ul. Rakoniewskiego, Osiedle Fińskie Domki Osiedle Redyna)
2	Zakup od GPW S.A.	4867,4		pozostałe dzielnice Knuruwa

Przekroczenia mikrobiologicznych parametrów wskaźnikowych stwierdzono w 4 próbkach wody pobranych w ramach kontroli urzędowej oraz w 1 próbce wody pobranej w ramach monitoringu wewnętrznego.

Podwyższoną wartość wskaźnika mikrobiologicznego - ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72h >300 jtk/ml świadcząca o nieprawidłowych zmianach wykazały badania przeprowadzone w sierpniu w próbce pobranej w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w punkcie zgodności przy ul. Kilińskiego w Knurowie. Przekroczenie mogło być wynikiem stagnacji wody w instalacji wewnętrznej budynku szkoły w okresie wakacyjnym. Badania kontrolne nie wykazały nieprawidłowości.

Pojedyncze bakterie grupy coli stwierdzono w 4 próbkach wody pobranych w ramach kontroli urzędowej przeprowadzonej w lipcu w punktach zgodności zlokalizowanych przy ul. Lignozy (2 jtk/100ml), ul. Niepodległości przy nr 40 (3 jtk/100ml), ul. Ściegiennego (2 jtk/100ml) oraz po zbiorniku wody mieszanej na Stacji Uzdatniania Wody Kwitek (1 jtk/100ml), przy braku obecności bakterii kałowych. Powyższe nieprawidłowości wynikały prawdopodobnie z panujących wysokich temperatur oraz braku wystarczającej dezynfekcji wody dostarczanej od GPW S.A. Powtórne badania wody pobranej z ww. punktów oraz dwóch punktów zgodności zlokalizowanych na terenie Knuruwa nie wykazały przekroczeń.

W analizowanym okresie stwierdzono przekroczenie parametrów fizykochemicznych w 3 próbkach wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez GPW S.A. W lutym badania wykazały podwyższone stężenie żelaza - $213\ \mu\text{g/l}$ (wartość parametryczna - $200\ \mu\text{g/l}$) w punkcie zgodności przy ul. Lignozy oraz przy ul. Dworcowej żelazo - $643\ \mu\text{g/l}$ (wartość parametryczna $200\ \mu\text{g/l}$), mangan - $108\ \mu\text{g/l}$ (wartość parametryczna $50\ \mu\text{g/l}$). Przekroczenia wartości parametrycznej dla wskaźników fizykochemicznych stwierdzono również w listopadzie w punkcie przy ul. Dworcowej (mętność $1,1\ \text{NTU}$, przy zalecanej wartości do $1\ \text{NTU}$; żelazo $213\ \mu\text{g/l}$, przy wartości parametrycznej $200\ \mu\text{g/l}$). Nieprawidłowości te miały charakter incydentalny o małym zasięgu. Badanie kontrolne nie wykazywały pogorszenia jakości wody.

W 2019 r. na terenie Miasta Knurów nie wniesiono interwencji dotyczącej złej jakości wody.

PPIS w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. Badania laboratoryjne próbek wody pobranych w 4 obiektach: Hotel Protos, ul. Szpitalna 29; Szpital w Knurowie Sp. z o.o., ul. Niepodległości 8; Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy NADZIEJA, ul. Parkowa 1A; ZOL Sp. z o.o., ul. Dworcowa 3 nie wykazały nieprawidłowości.

Badania wody ciepłej w Ośrodku Matki Bożej Uzdrawienie Chorych przy ul. Szpitalnej 29 w Knurowie wykazały średnie skażenie bakteriami *Legionella sp.* w 1 z 4 pobranych próbek wody,

co wskazuje na punktowe zanieczyszczenie instalacji ciepłej wody użytkowej. Strona podjęła działania naprawcze polegające na dezynfekcji termicznej oraz płukaniu instalacji w budynku. Przeprowadzona kontrola doraźna na podstawie wyników badań próbek wody pobranych na wniosek strony wykazała zgodność wartości ww. parametru mikrobiologicznego z wymaganiami obowiązujących przepisów, co potwierdziło skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych. W związku z powyższym wydana została decyzja umarzająca nr NS/HK-4563L-17/D-89/19 z dnia 26.06.2019 r.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych w 2019 r. na terenie Miasta Knurów oraz podejmowanych działań naprawczych, PPIS w Gliwicach stwierdza przydatność wody do przeznaczonej do spożycia przez ludzi w badanym zakresie.

Miasto Pyskowice

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę - ok. 16 717 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość rozprowadzanej wody – ok. 2014,9 m³/d
- Za dystrybucję wody odpowiada Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Gliwicach, ul. Rybnicka 47 oraz Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. ul. Górnośląska 2, Toszek.
- Producentem wody jest Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach

Woda dostarczana mieszkańcom Pyskowic pochodzi wyłącznie z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach. Do północnej części miasta oraz Osiedla Centrum woda dopływa z Zabytkowej Stacji Wodociągowej "Zawada" przy ul. Bytomskiej w Karchowicach (4 studnie). Południowy obszar miasta zasilany jest ze studni znajdującej się przy ul. Piaskowej 4 w Pyskowicach. Woda wtłaczana jest do sieci bez dodatkowego uzdatniania. Dezynfekcja prowadzona jest za pomocą podchlorynu sodu. Za dystrybucję wody na terenie Pyskowic odpowiada głównie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Gliwicach. Osiedle Mikuszowina zaopatrywane jest w wodę głębinową (GPW S.A. strefa zasilania „Zawada”) przez Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach oraz w ramach monitoringu wewnętrznego prowadzonego przez GPW S.A. pobrano punktów zgodności:

- 74 próbki wody do badań mikrobiologicznych,

- 74 próbki wody do badań fizykochemicznych.

Tabela 4. Zakupu wody od GPW S.A. w Katowicach na terenie Miasta Pyskowice

Lp.	Nazwa	Produkcja wody [m ³ /d]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Zaopatrywane miejscowości / dzielnice
1	PWiK Sp. z o.o. (GPW S.A. strefa zasilania Zawada)	1989,0	16 467	Pyskowice
2	Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. (GPW S.A. strefa zasilania Zawada)	25,9	250	Dzielnica Mikuszowina

Przedstawiciele PPIS w Gliwicach zgodnie z ustalonym planem działania na 2019 r. oraz w ramach wzmożonego nadzoru pobrali:

- 14 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 14 próbek do badań fizykochemicznych.

Obecność pojedynczych bakterii grupy coli, przy braku bakterii kałowych stwierdzono w 2 próbkach wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej ze studni wodomierzowej przy ul. Piaskowej w Pyskowicach w maju (2 jtk/100ml) i czerwcu (4 jtk/100ml). Powtórne badania wody, a także badania prowadzone w punktach zgodności w zbliżonym okresie nie wykazały obecności ww. wskaźnika mikrobiologicznego.

Pozostałe analizy laboratoryjne próbek wody wykazały, iż woda w badanym zakresie pod względem parametrów mikrobiologicznych oraz wykonywanych oznaczeń chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych spełnia wymagania załącznika nr 1 część A. tabela 1., załącznika nr 1 część C. tabela 1. i tabela 2., załącznika nr 1 część B. oraz załącznika nr 1 część D. tabela 1. i tabela 2. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz.2294).

W 2019 r. na terenie Miasta Pyskowice nie było zgłoszeń reakcji niepożądanych związanych ze spożyciem wody.

PPIS w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. W 2019 r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. w trzech obiektach: Ośrodek Energetyk ul. Na Grobli 2; Posejdon, ul. Nad Kanałem 2; Szpital w Pyskowicach Sp. z o. o., ul. Szpitalna 2. Analiza wyników badań nie wykazała nieprawidłowości.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych w 2019 r. na terenie Miasta Pyskowice oraz podejmowanych działań naprawczych, PPIS w Gliwicach stwierdza przydatność wody do przeznaczonej do spożycia przez ludzi w badanym zakresie.

Na terenie Pyskowic funkcjonują 4 podmioty wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnych ujęć w ramach działalności gospodarczej, a także w budynkach zamieszkania zbiorowego dla mniej niż 50 osób lub produkujące mniej niż średnio 10m³ wody na dobę zgodnie z § 8 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294):

- Dom Przyjść Posejdon, ul. Nad Kanałem 1F, Pyskowice
- Home Lake, ul. Węgorza 1, Pyskowice
- Ośrodek Wędkarski, ul. Wędkarzy, Pyskowice
- Ośrodek żeglarski Maytur, ul. Nad Kanałem 5, Pyskowice.

Są to obiekty świadczące usługi noclegowe całoroczne i sezonowe zlokalizowane przy zbiorniku wodnym Dzierżno Duże, zaopatrzone w wodę z głębinowych ujęć indywidualnych bez podłączenia do wodociągu sieciowego. Woda wykorzystywana jest do celów sanitarnych oraz spożywczych.

W ramach kontroli urzędowej w 2019 r. PPIS w Gliwicach pobrał:

- 10 próbek wody do badań mikrobiologicznych ,
- 10 próbek wody do badań fizykochemicznych.

Wszystkie ośrodki ustaliły harmonogram pobierania próbek wody do badań w 2019 r. w uzgodnieniu z PPIS w Gliwicach.

W ramach kontroli wewnętrznej pobrano:

- 6 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 8 próbek wody do badań fizykochemicznych.

Analiza jakości wody pochodzącej z indywidualnego ujęcia zaopatrującego Ośrodek Maytur wykazała, iż wszystkie badane parametry spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

W związku z podwyższonymi wartościami manganu w wodzie zaopatrującej Ośrodek Wędkarski obowiązuje decyzja o warunkowej przydatności wody do spożycia (decyzja nr NS/HK-4560-St-2/D-157/18 z dnia 16.08.2018 r.) dopuszczająca w terminie do dnia 30.09.2020 r. maksymalną zawartość manganu w wodzie udostępnianej konsumentom 400 µg/l. Ponadnormatywną wartość manganu stwierdzono w próbkach wody pobranych w czerwcu - 187 µg/l oraz w lipcu - 378 µg/l. W ośrodku zastosowano filtry do odżelaziania i odmanganiania (faza testowa), które znacznie wpłynęły na poprawę jakości fizykochemicznej wody. Kolejne badania nie wykazywały nieprawidłowości. W próbce wody pobranej w sierpniu stwierdzono podwyższoną ogólną liczbę mikroorganizmów w 22±2°C po 72h w ilości >300 jtk/1ml, co świadczyło o nieprawidłowych zmianach. Zarządca przeprowadził dezynfekcję studni. Badania kontrolne potwierdziły skuteczność podjętych działań naprawczych.

Z uwagi na obecność w wodzie bakterii grupy coli w ilości 88 jtk/100 ml oraz ogólnej liczby mikroorganizmów w 22±2°C po 72h >300 jtk/1ml, świadczącej o nieprawidłowych zmianach wydano decyzje nr NS/HK-4560St-1/D-90/19 z dn. 26.06.2019 r. stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia w Domu Przyjęć Posejdon, zobowiązującą stronę do:

- podjęcia skutecznych działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody w obiekcie w zakresie parametrów mikrobiologicznych do wymagań określonych w obowiązujących przepisach oraz bieżącego PPIS w Gliwicach o zakresie i terminach podejmowanych działań,
- skutecznego poinformowania odbiorców o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi.

Badanie kontrolne przeprowadzone po zakończeniu działań naprawczych polegających na dezynfekcji studni oraz przepłukaniu instalacji wykazało wykonanie zarządzeń ww. decyzji. W związku z powyższym w dniu z 09.07.2019 r. wydano decyzję o przydatności wody do spożycia.

Badanie jakości wody przeprowadzone w lipcu w ramach kontroli wewnętrznej przez zarządcę ośrodka Home Lake wykazało obecność bakterii grupy coli w ilości 10 jtk/100 ml, przy wartości parametrycznej 0 jtk/100ml. Ponowna analiza nie potwierdziła przekroczenia. Bakterie grupy coli

należą do mikroorganizmów nietworzących form przetrwalnikowych. Jest to wskaźnik mikrobiologiczny nie mający bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, natomiast ich obecność może świadczyć o wtórnym zanieczyszczeniu wody np. materiałem roślinnym lub glebą, dużej zasobności wody w organiczną substancję pokarmową bądź złym stanie instalacji sieci wodociągowej. We wszystkich próbkach wody pobranych w obiekcie stwierdzono utrzymujące się przekroczenia wartości manganu (138 µg/l, 161 µg/l, 188 µg/l, przy wartości parametrycznej 50 µg/l), żelaza (337 µg/l, 464 µg/l, 532 µg/l, przy wartości parametrycznej 200 µg/l) oraz zbyt wysoką mętność (4,7 NTU, 7,7 NTU, 3,8 NTU, przy zalecanej wartości do 1 NTU). Strona nie poinformowała o prowadzonych działaniach korygujących.

Z dniem 02.09.2019 r. podmiot zawiesił działalność gospodarczą.

Miasto i gmina Sośnicowice

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę - ok. 8542 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 1202,9 m³/d
- Za dystrybucję i produkcję wody odpowiada Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej przy ul. Powstańców 6 w Sośnicowicach oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Gliwicach przy ul. Rybnickiej 47.

Tabela 5. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie Miasta i Gminy Sośnicowice

Lp.	Ujęcie wody	Produkcja wody [m ³ /d]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1	SUW Sośnicowice	564,4	4035	Sośnicowice, Trachy, Łany Wielkie, Bargłówka,
2	SUW Sierakowice	175,3	1455	Sierakowice, Tworóg Mały
3	SUW Rachowice	106,9	710	Rachowice
4	SUW Smolnica	186,3	871	Smolnica
5	PWiK Sp. z o.o. w Gliwicach SUW Łabędy	170	1471	Kozłów, część Smolnicy

Woda dostarczana mieszkańcom gminy Sośnicowice pochodzi z 4 ujęć głębinowych eksploatowanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej przy ul. Powstańców 6 w Sośnicowicach tj. ujęcia w Sierakowicach, Sośnicowicach, Smolnicy oraz w Rachowicach. Wyjątek stanowi rejon Kozłowa oraz część Smolnicy, które zaopatrywane są w wodę głębinową przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Gliwicach przy ul. Rybnickiej 47 (strefa zasilania SUW Łabędy).

Na terenie gminy Sośnicowice występują wody charakteryzujące się podwyższoną wartością żelaza i manganu. W związku z powyższym na stacjach uzdatniania wody pracują urządzenia redukujące ww. parametry. W Rachowicach proces odżelaziania i odmanganiania przebiega w wyniku aeracji oraz filtracji na dwóch ciśnieniowych filtrach pośpiesznych z dwuwarstwowym złożem filtracyjnym (piasek, żwir). Uzdatnianie wody na stacji w Smolnicy odbywa się poprzez napowietrzanie w 3 statycznych mieszaczach, filtracji na 3 ciśnieniowych filtrach pośpiesznych (złoże żwirowe). W Sierakowicach zamontowane są 2 aeratory oraz 5 filtrów (2 filtry ciśnieniowe piaskowo-żwirowe, 3 filtry mechaniczne z kolumnami kontaktowymi wypełnionymi złożem katalitycznym). Stacja Uzdatniania Wody w Sośnicowicach działa w oparciu o 3 równoległe połączone filtry pośpieszne ze złożem dwuwarstwowym (żwir kwarcowy, złożo katalityczne). Woda poddawana jest stałej dezynfekcji podchlorynem sodu na stacjach uzdatniania wody w Sierakowicach, Smolnicy oraz Sośnicowicach. Ujęcie w Rachowicach jest dezynfekowane okresowo.

W 2019 r. przeprowadzono kontrole sanitarne wszystkich stacji uzdatniania wody na terenie miasta i gminy Sośnicowice. Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono uchybień, a stan sanitarny urządzeń wodociągowych oceniono jako dobry.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem na 2019 r. ora Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej przy ul. Powstańców 6 w Sośnicowicach oraz przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach przy ul. Rybnickiej 47 pobrało z ujęć wody oraz punktów zgodności:

- 42 próbki wody do badań mikrobiologicznych,
- 42 próbki wody do badań fizykochemicznych.

PPIS w Gliwicach, zgodnie z ustalonym planem działania na 2019 r. oraz w ramach wzmożonego nadzoru pobrał:

- 29 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 37 próbek do badań fizykochemicznych.

Wszystkie badane parametry w próbkach wody pobranych z punktów zgodności strefy zasilania Smolnica spełniały wymagania Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Przekroczenia parametrów fizykochemicznych stwierdzono w 5 próbkach wody pobranych w ramach kontroli urzędowej.

W próbkach wody pobranych ze Stacji Uzdatniania Wody w Sośnicowicach w marcu stwierdzono podwyższoną wartość żelaza - 254 µg/l; 279 µg/l (wartość parametryczna 200 µg/l). Nieprawidłowość spowodowana była wystąpieniem zakłóceń pracy filtrów w wyniku przerwy w dostawie prądu. Badania kontrolne nie wykazały nieprawidłowości.

Analiza laboratoryjna wody pobranej w maju z punktu zgodności w Łanach Wielkich, wykazała podwyższone stężenie manganu - 66 µg/l (wartość parametryczna 50 µg/l). Prawdopodobną przyczyną przekroczenia było niedostateczne wyczyszczenie przyłącza wodociągowego. Badania kontrolne wody podawanej do sieci oraz w ww. punkcie nie wykazały niezgodności parametru z normatywem.

W próbce wody pobranej w maju z punktu zgodności w Tworogu Małym stwierdzono przekroczenie mętności - 8,8 NTU, przy zalecanej wartości do 1 NTU, żelaza - 305 µg/l (wartość parametryczna - 200 µg/l) oraz manganu - 96 µg/l (wartość parametryczna - 50 µg/l). Nieprawidłowości wynikały z faktu, iż mieszkańcy nie powiadamiając przedsiębiorstwa wodociągowego korzystali z hydrantu. Zmiany ciśnienia w sieci wodociągowej spowodowały zerwanie osadów powodując chwilowe pogorszenie jakości wody. Po intensywnym płukaniu sieci przeprowadzono badania, które potwierdziły skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych.

Badania laboratoryjne wody pobranej w maju z punktu zgodności w Rachowicach, wykazały podwyższoną wartość manganu - 54 µg/l (wartość parametryczna 50 µg/l). Wyniki badań kontrolnych wody podawanej do sieci oraz w strefie zasilania nie potwierdziły przekroczenia.

Pozostałe parametry mikrobiologiczne, chemiczne, oraz wskaźnikowe mikrobiologiczne, organoleptyczne i fizykochemiczne spełniały wymagania załącznika nr 1 część A. tabela 1., załącznika nr 1 część C. tabela 1. i tabela 2., załącznika nr 1 część B. oraz załącznika nr 1 część D. tabela 1. i tabela 2. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

W 2019 r. na terenie Miasta i Gminy Sośnicowice nie wniesiono żadnych interwencji dotyczących złej jakości fizykochemicznej i mikrobiologicznej wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

PPIS w 2019 r. przeprowadził badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* obiekcie "IDYLLA" przy ul. Kozielskiej w Sierakowicach. Analiza wyników badań nie wykazała nieprawidłowości.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu Miasta i gminy Sośnicowice oraz podejmowanych działań naprawczych, PPIS w Gliwicach stwierdza przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2019 r.

Miasto i Gmina Toszek

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę - ok. 10215 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 1435,0 m³/d
- Za dystrybucję wody odpowiada REMONDIS Aqua Toszek Sp. z o.o. przy ul. Górnośląskiej 2 w Toszku oraz Szpital Psychiatryczny w Toszku przy ul. Gliwickiej 5
- Producentami wody są: REMONDIS Aqua Toszek Sp. z o.o. przy ul. Górnośląskiej 2; Szpital Psychiatryczny w Toszku przy ul. Gliwickiej 5; Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu przy ul. Leśnej 6; Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Gminy Wielowieś przy ul. Lipowej 14 w Sierotach; Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach przy ul. Wojewódzkiej 19

Tabela 6. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę Miasta i Gminy Toszek

Lp.	Ujęcie wody	Produkcja/zakup wody [m ³ /d]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1	SUW Toszek	814,3	4796	Toszek, Sarnów, Pisarzowice, Ciochowice, Boguszyce, Szpital w Toszku
2	SUW Paczyna	236,7	1803	Paczyna, Pniów
3	SUW Płużniczka	78,8	568	Płużniczka, Pawłowice, Ligota Toszecka
4	SUW Kotulin	166,8	1213	Kotulin
5	Paczynka/Mikuszowina	7,0	55	Paczynka

	(GPW strefa zasilania „Zawada”)			
6	SUW Szpital Psychiatryczny	69,0	1150	Szpital w Toszku (potrzeby szpitala, budynki mieszkalne)
7	Zakup od ZBGMiK w Rudzińcu (SUW Chechło)	15,4	141	Proboszczowice
8	Zakup od ZBGMiK w Wielowsi (SUW Wiśnicze)	20,7	261	Kotliszowice
		26,3	228	Wilkowiczki

Miasto i gmina Toszek zaopatrywane są w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi pochodzącą z ujęć podziemnych eksploatowanych przez Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. (Toszek, Kotulin, Płużniczka, Paczyna) oraz z zakupu od ZBGMiK w Rudzińcu, ZBGMiK w Wielowsi i GPW S.A. w Katowicach.

Szpital Psychiatryczny w Toszku posiada własne ujęcie wód podziemnych (studnia głębinowa-utwory karbońskie) o średniej dobowej produkcji 69,0 m³, które zaopatruje 400 mieszkańców budynków zakładowych, 600 pacjentów przebywających na leczeniu szpitalnym oraz 550 pracowników. Niedobory wody uzupełniane są z „wodociągu Toszek” zarządzanego przez przedsiębiorstwo Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. (średnio 47 m³/d). Proces uzdatniania wody oparty jest o filtrację ze wstępnym napowietrzaniem (filtry ciśnieniowe piaskowo-żwirowe oraz ze złożem aktywnym).

Woda na terenie miasta i gminy Toszek charakteryzuje się dużą zawartością żelaza i manganu. Stacja Uzdatniania Wody Kotulin zasilana jest wodą podziemną z utworów karbonu (studnie podstawowe S-1, S-3 oraz awaryjna S-2). W Paczynie eksploatowane są dwie studnie głębinowe: studnia podstawowa S4 oraz rezerwowa S3. Stacja Uzdatniania Wody w Płużnicze wykorzystuje wodę z studni czwartorzędowej S-1. Wody surowe poddawane są procesowi odżelaziania i odmanganiania z wykorzystaniem filtracji na złożach piaskowo-żwirowych.

Na Stacji Uzdatniania Wody w Toszku zasilanej z dwóch studni głębinowych (podstawowa S-4 i awaryjna S-4 bis – utwory trzeciorzędowe i czwartorzędowe) prowadzony jest dodatkowo proces koagulacji (poliakryloamid) oraz flokulacji (flokulant glinowy).

Na wszystkich stacjach uzdatniania wody dezynfekcja prowadzona jest okresowo z zastosowaniem podchlorynu sodu za wyjątkiem SUW Kotulin, gdzie od 2019 r. prowadzona jest w sposób ciągły.

Przeprowadzone kontrole sanitarne Stacji Uzdatniania Wody, w trakcie których dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego urządzeń wodociągowych nie wykazały uchybień.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem przedsiębiorstwo Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. prowadziło monitoring z ujęć oraz stałych punktów zgodności. Ogółem pobrano:

- 29 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 29 próbek do badań fizykochemicznych.

Przedstawiciele PPIS w Gliwicach zgodnie z ustalonym planem działania na 2019 r. oraz w ramach wzmożonego nadzoru pobrali:

- 44 próbki do badań mikrobiologicznych,
- 30 próbek do badań fizykochemicznych.

Z indywidualnego ujęcia wody na terenie Szpitala Psychiatrycznego w Toszku w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem oraz bieżącego nadzoru sanitarnego zarządca pobrał z ujęcia wody oraz punktu zgodności zlokalizowanego na terenie szpitala:

- 13 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 13 próbek do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli urzędowej zgodnie z planem działania na 2019 r. przedstawiciele PPIS w Gliwicach pobrali na terenie szpitala:

- 5 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 7 próbek do badań fizykochemicznych.

Wszystkie badane parametry w próbkach wody pobranych z punktów zgodności strefy zasilania SUW Toszek oraz SUW Paczyna spełniały wymagania Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Przekroczenia wartości parametrycznych w wodzie stwierdzono w 4 próbkach pobranych do badań mikrobiologicznych oraz w 3 próbkach pobranych do badań fizykochemicznych.

Wzrost mętności wody - 1,7 NTU (zalecana wartość do 1 NTU) zaobserwowano w próbce wody pobranej w marcu w punkcie zgodności w Pawłowicach. Przyczyną wystąpienia nieprawidłowości było uszkodzenie hydrantu w strefie zaopatrzenia. Wskutek nieszczelności sieci i związanych z tym zmian ciśnienia doszło do zerwania osadów. W celu przywrócenia odpowiedniej jakości wody podjęto działania polegające na płukaniu sieci, których skuteczność potwierdziły badania kontrolne.

Przekroczenia wskaźników mikrobiologicznych obejmowały strefę zasilania Kotulin. Analiza wyników badań próbki wody pobranej w ramach kontroli urzędowej dnia 20.08.2019 r. ze Stacji Uzdatniania Wody w Kotulinie wykazała obecność bakterii grupy coli w ilości 8 jtk/100ml, przy braku obecności wskaźników zanieczyszczenia kałowego *Escherichia coli*, enterokoki. W związku z powyższym w dniu 22.08.2019 r. pobrano próbki wody do badań kontrolnych. Badania laboratoryjne potwierdziły obecności bakterii grupy coli we wszystkich pobranych próbkach wody: Stacja Uzdatniania Wody Kotulin – 261 [171;399] NPL/100ml, Szkoła Podstawowa, ul. Gliwicka 13, Kotulin – 74 [53;104] NPL/100ml oraz punkt ul. Nogowczycka – 88 [63;121] NPL/100ml (wartość parametryczna 0 NPL/100ml). Dodatkowo w punkcie poboru ze stacji uzdatniania wody stwierdzono wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72h – 296 jtk/ml, mogący świadczyć o nieprawidłowych zmianach. Bakterie grupy coli należą do mikroorganizmów nietworzących form przetrwalnikowych, wśród których występują głównie formy środowiskowe. Część z nich ma zdolność do namnażania się w wodzie. Jest to wskaźnik mikrobiologiczny niemający bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, jednakże może świadczyć o podatności ujęcia podziemnego na inne zanieczyszczenia mikrobiologiczne, a także o niewłaściwym procesie uzdatniania wody. Ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72h jest wskaźnikiem przydatnym w ocenie stanu sanitarnego systemu, może sygnalizować powstanie warunków sprzyjających narastaniu mikroflory. Podwyższona wartość tego parametru może być spowodowana brakiem lub niewystarczającym stężeniem środków dezynfekcyjnych. Badanie to pozwala na wykrycie mikroorganizmów heterotroficznych, nie jest to jednak wskaźnik obecności patogenów.

Z uwagi na powyższe w dniu 23.08.2019 r. wydano decyzję administracyjną stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia. Ponadto wydano komunikat, celem informowania konsumentów o możliwych do podjęcia działaniach mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi. Komunikat został udostępniony na stronie internetowej PSSE w Gliwicach, stronie przedsiębiorstwa oraz w widocznych punktach na terenie sołectwa. Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. zapewnił zastępcze źródło wody (cysterny, woda w opakowaniach jednostkowych oraz 5 l butelkach). Strona prowadziła działania naprawcze polegające na dezynfekcji wody w zbiorniku oraz dezynfekcji i płukaniu strefowym sieci wodociągowej. Na bieżąco kontrolowano stężenie

chloru wolnego na sieci wodociągowej. W dniu 23.08.2019 r. pobrano kolejne 5 próbek do badań mikrobiologicznych ze strefy zaopatrzenia. W badanych próbkach wody uzdatnionej nie stwierdzono obecności bakterii grupy coli. Analizy nie wykazywały również obecności wskaźników kałowych. W związku z powyższym w dniu 24.08.2019 r. wydano decyzję stwierdzającą przydatność wody do spożycia. Do końca września zwiększono częstotliwość badań wody uzdatnionej w strefie zaopatrzenia wodociągu Kotulin. Z uwagi na zły stan techniczny oraz zanieczyszczenie mikrobiologiczne studni przedsiębiorstwo Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. do czasu odwiercenia nowych studni wprowadziło stałą dezynfekcję wody na stacji uzdatniania.

Pozostałe parametry mikrobiologiczne, chemiczne oraz wskaźnikowe organoleptyczne i fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Analiza laboratoryjna wody pobranej na terenie Szpitala Psychiatrycznego w Toszku wykazała, przekroczenie wartości parametrycznej ustalonej dla manganu w próbkach wody pobranych w maju - 463 µg/l oraz w sierpniu - 70 µg/l (wartości parametryczna 50 µg/l). Pierwsze przekroczenie związane było z awarią przy płukaniu złóż filtracyjnych. Badania kontrolne nie wykazywały nieprawidłowości. Z uwagi na kolejne przekroczenie stężenia manganu dokonano przeglądu stacji uzdatniania wody, który wykazał awarię aeratora oraz konieczność modernizacji filtrów. Do czasu zakończenia prowadzonych działań naprawczych obiekt zasilany był w wodę pochodzącą z ujęcia miejskiego.

W 2019 r. na terenie Miasta i Gminy Toszek nie wniesiono interwencji dotyczących złej jakości fizykochemicznej i mikrobiologicznej wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

PPIS w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. W 2019 r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* w Szpitalu Psychiatrycznym w Toszku przy ul. Gliwickiej 5 oraz w HG Hotelu Restauracji przy ul. Rynek 13. Analiza laboratoryjna wykazała, iż jakość wody ciepłej w ww. obiektach spełnia wymagania obowiązujących norm.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu Miasta i gminy Toszek oraz podejmowanych działań naprawczych, PPIS w Gliwicach stwierdza przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2019 r., poza okresem 23.08.2019 r. – 24.08.2019 r., w którym obowiązywał brak przydatności wody do spożycia na terenie Sołectwa Kotulin.

Gmina Gieraltowice

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę - ok. 11894 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 1972,65 m³/d
- Za dystrybucję wody odpowiada Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. K. Miarki 1 w Przyszowicach.
- Producentami wody są: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. przy ul. Szpitalnej 11 w Knurowie, Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. przy ul. Wolności 215, Zakład Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej przy ul. Zwycięstwa 26 w Ornontowicach, Zakład Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o. przy ul. Kolejowej 4 w Mikołowie i Kopalnia KWK Knurów-Szczygłowice przy ul. Górniczej 1.

Tabela 7. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Gieraltowice

Lp.	Zakup	zakup wody [m ³ /d]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Knurowie	1068,50	6060	Gieraltowice, Przyszowice, Paniówki
2	Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o.	260,27	1454	Przyszowice
3	Zakład Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej w Ornontowicach	402,74	2200	Chudów, Paniówki
4	Zakład Inżynierii Miejskiej Sp. z o. o. w Mikołowie	235,62	2100	Paniówki
5	KWK Knurów-Szczygłowice	5,5	80	Kolonia Beksza

W 2019 r. w ramach kontroli urzędowej prowadzono stały nadzór nad jakością wody dostarczanej mieszkańcom gminy Gierałtowie. Przedstawiciele PPIS w Gliwicach w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego zgodnie z planem pracy na 2019 r. pobrali z punktów zgodności:

- 25 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 25 próbek do badań fizykochemicznych.

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Przyszowicach prowadziło monitoring jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem pobierając:

- 25 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 23 próbki wody do badań fizykochemicznych.

Wszystkie badane parametry mikrobiologiczne, chemiczne, oraz wskaźnikowe mikrobiologiczne, organoleptyczne i fizykochemiczne spełniały wymagania załącznika nr 1 część A. tabela 1., załącznika nr 1 część C. tabela 1. i tabela 2., załącznika nr 1 część B. oraz załącznika nr 1 część D. tabela 1. i tabela 2. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

W 2019 r. na terenie gminy Gierałtowie nie wniesiono interwencji dotyczących złej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

PPIS w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego. W 2019 r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* w dwóch obiektach: Hotel Biały Dom I, ul. Darwina, Paniówki, Hotel Biały Dom II, ul. Darwina, Paniówki, które nie wykazały nieprawidłowości.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu gminy Gierałtowie PPIS w Gliwicach stwierdza przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2019 r.

Gmina Pilchowice

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę - ok. 11165 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 952,71 m³/d
- Za dystrybucję oraz produkcję wody odpowiada Pilchowickie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o., ul. Główna 44 w Nieborowicach, Szpital Chorób Płuc im. Św. Józefa w Pilchowicach

przy ul. Dworcowej 31 oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. przy ul. Szpitalnej 11 w Knurowie.

Woda dostarczana mieszkańcom gminy Pilchowice pochodzi głównie z ujęcia głębinowego w Nieborowicach, eksploatowanego przez Pilchowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o., ul. Główna 44, Nieborowice. Większa część Kuźni Nieborowskiej oraz ul. Krywałdzka w Nieborowicach zaopatrywane są przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Knurowie przy ul. Szpitalnej 11 z ujęcia „Kwitek” zlokalizowanego na terenie Miasta Knurów. Szpital Chorób Płuc im. Św. Józefa w Pilchowicach posiada własne ujęcie wód podziemnych zaopatrujące w wodę pacjentów oraz pracowników szpitala.

Tabela 8. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Pilchowice

Lp.	Ujęcie wody	Produkcja wody [m ³ /d]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1	SUW Nieborowice	890,41	10544	Nieborowice, Pilchowice, Stanica, Żernica, Wilcza, Leboszowice, Kuźnia Nieborowska
2	Szpital Pilchowice	12,3	150	potrzeby własne Szpitala
3	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. ul. Szpitalna 11, Knurów	50	471	Kuźnia Nieborowska, Nieborowice (ul. Krywałdzka)

Stacja Uzdatniania Wody w Nieborowicach zasilana jest wodą z czterech studni głębinowych: s-8z, s-9z, s-14z, s-15z pracujących naprzemiennie. Woda ze studni poddawana jest procesowi aeracji, a następnie kierowana jest na trzystopniowy system filtracji, gdzie na poszczególnych filtrach usuwany jest jon amonowy, żelazo i mangan. Do dezynfekcji wody stosowany jest podchloryn sodu dozowany w sposób ciągły.

Szpital Chorób Płuc w Pilchowicach posiada własne ujęcie wód podziemnych. Proces uzdatniania wody oparty jest o filtrację na filtrach katalitycznych (odżelazianie i odmanganianie) ze wstępnym napowietrzaniem. Dezynfekcja prowadzona jest okresowo podchlorynem sodu.

Przeprowadzone kontrole sanitarne stacji uzdatniania wody, w trakcie których dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego urządzeń wodociągowych nie wykazały uchybień.

Przedstawiciele PPIS w Gliwicach zgodnie z ustalonym planem działania na 2019 r. oraz w ramach wzmożonego nadzoru pobrali:

- 17 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 11 próbek do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem oraz dodatkowego nadzoru sanitarnego Pilchowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Nieborowicach oraz PWiK Sp. z o.o. w Knurowie pobrało z ujęcia wody oraz punktów zgodności:

- 17 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 18 próbek do badań fizykochemicznych.

PPIS w Gliwicach w 2019 r. prowadził nadzór nad jakością wody na terenie Szpitala Chorób Płuc im. Św. Józefa w Pilchowicach zgodnie z ustalonym planem działań oraz w ramach badań kontrolnych pobierając:

- 5 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 5 próbek do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem zarządca Szpitala Chorób Płuc im. Św. Józefa w Pilchowicach pobrał z punktu zgodności zlokalizowanego na terenie szpitala:

- 3 próbki do badań mikrobiologicznych,
- 3 próbki do badań fizykochemicznych.

Przekroczenia wskaźników mikrobiologicznych stwierdzono w 5 próbkach pobranych z punktu zgodności zlokalizowanego w Żernicy. Kontrola wewnętrzna prowadzona przez PPW Sp. z o.o. wykazała obecność bakterii grupy coli - 13 jtk/100 ml (wartość parametryczna 0 jtk/100ml) oraz wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72h > 300 jtk/ml świadczący o nieprawidłowych zmianach w próbce wody pobranej dn. 25.09.2019 r. Badania kontrolne nie wykazały przekroczeń.

W ramach wzmożonego nadzoru dn. 07.10.2019 r. pobrano próbkę z ww. punktu zgodności, której analiza wykazała pogorszenie jakości wody z uwagi na wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72h > 300 jtk/ml. Badania prowadzone w tym czasie wody podawanej do sieci nie wykazywały nieprawidłowości. Utrzymujące się do dn. 28.10.2019 r. przekroczenia nie dotyczyły całej strefy zaopatrzenia i związane były prawdopodobnie z instalacją wewnętrzną budynku. Przedsiębiorstwo podjęło działania naprawcze polegające na płukaniu przyłącza, zwiększonej dezynfekcji oraz przepłukaniu instalacji wewnętrznej obiektu, co skutkowało przywróceniem jakości wody do wymagań określonych w przepisach prawa.

Analiza laboratoryjna próbki wody pobranej dnia 31.07.2019 r., w ramach monitoringu wewnętrznego prowadzonego w Szpitalu w Pilchowicach wykazała obecność bakterii *Escherichia coli* – 2 jtk/100 ml oraz grupy coli – 22 jtk/100ml (wartość parametryczna – 0 jtk/ml). Obecność *E. coli* stanowi dowód niedawnego skażenia i uznawana jest za najbardziej odpowiedni wskaźnik zanieczyszczenia kałowego wody. Wykrycie tych drobnoustrojów powinno skłaniać do dalszych działań, w tym pobrania kolejnych próbek wody do badań i poszukiwania potencjalnych przyczyn zanieczyszczenia, takich jak niewłaściwe uzdatnianie wody lub nieszczelność systemu dystrybucyjnego. Po otrzymaniu informacji o nieprawidłowościach, natychmiastowo wyłączono ujęcie szpitalne z eksploatacji i przełączono na zasilanie z sieci miejskiej. Pacjenci oraz personel zostali powiadomieni o braku przydatności wody do spożycia. Zapewniono zastępcze źródło wody do spożycia (butelki, dystrybutory wody). Przeprowadzono działania naprawcze polegające na czyszczeniu zbiornika wraz z chlorowaniem całej instalacji, których skuteczność potwierdziły badania kontrolne przeprowadzone dnia 06.08.2019 r.

W 2019 r. na terenie gminy Pilchowice nie wniesiono interwencji dotyczących złej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

PPIS w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. W 2019 r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* w 3 obiektach: Szpital Chorób Płuc im. Św. Józefa w Pilchowicach, ul. Dworcowa 31; Klinika Nieborowice Sp. z o. o., ul. Kasztanowa 5, Nieborowice; Dom Pomocy Społecznej Zameczek, Kuźnia Nieborowska. W żadnej z pobranych próbek nie stwierdzono nieprawidłowości.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu gminy Pilchowice oraz podejmowanych działań naprawczych, PPIS w Gliwicach stwierdza przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2019 r.

Gmina Wielowieś

- Ludności zaopatrywana w wodę – ok. 6149 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 788,5 m³/d
- Dystrybucją wody na terenie gminy zajmuje się: Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, ul. Lipowa 14, Sieroty
- Za dystrybucje wody na terenie Oddziału Psychiatrycznego XVI w Dąbrówce odpowiedzialny jest Szpital Psychiatryczny w Toszku przy ul. Gliwickiej 5
- Producentami wody dostarczanej mieszkańcom gminy są: Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, ul. Lipowa 14, a w przypadku Oddziału Psychiatrycznego XVI w Dąbrówce, Szpital Psychiatryczny w Toszku przy ul. Gliwickiej 5

Mieszkańcy gminy Wielowieś zaopatrywani się w wodę przeznaczoną do spożycia przez Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej z/s w Sierotach. Dostarczana woda pochodzi z ujęć własnych wód podziemnych tj. ujęcia Wielowieś, Wiśnicze, Świbie.

Dwie studnie zlokalizowane przy Ujęciu Wielowieś podają wodę bezpośrednio do sieci miejskiej z pominięciem stacji uzdatniania. Stacja Uzdatniania Wody w Świbiu zasilana jest wodą pochodzącą z dwóch studni głębinowych S1 i S2. Z uwagi na dużą zawartość azotanów w wodzie surowej poza zastosowaniem filtrów piaskowo - żwirowych prowadzony jest proces odwróconej osmozy. Dezynfekcja końcowa prowadzona jest okresowo. W Wiśniczu na Stacji Uzdatniania Wody prowadzony jest proces uzdatniania polegający głównie na usunięciu azotanów z wody surowej. Urządzeniem uzdatniającym jest wymiennik jonitowy trzykolumnowy wyposażony w silnie zasadową żywicę amonową. Naprzemiennie pracują po 2 jonity. W celu zabezpieczenia przed wtórnym skażeniem mikrobiologicznym prowadzona jest okresowa dezynfekcja wody na ujęciach podchlorynem sodu.

Oddział Rehabilitacji Psychiatrycznej XVI w Dąbrówce Szpitala Psychiatrycznego w Toszku posiada własne ujęcie wód podziemnych. Woda ze studni głębinowej poddawana jest filtracji wstępnej oraz inżektorowemu procesowi napowietrzania. Następnie przy pomocy zestawu

hydroforowego woda tłoczona jest na dwa stopnie filtracji w układach dwukolumnowych pracujących równolegle – sedimentacja (złożę sedimentacyjne) oraz wymiana jonowa. Po filtracji następuje proces dezynfekcji przy użyciu lamp UV. Dezynfekcja podchlorynem sodu jest prowadzona okresowo. Planowana jest budowa wodociągu w celu dostarczenia do obiektu wody z miejscowości Barut przez przedsiębiorstwo wodociągowe ze Strzelec Opolskich.

Przeprowadzone kontrole sanitarne stacji uzdatniania wody, w trakcie których dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego urządzeń wodociągowych nie wykazały uchybień.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Gminy Wielowieś pobrał z ujęć wody oraz punktów zgodności:

- 18 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 20 próbek do badań fizykochemicznych.

Przedstawiciele PPIS w Gliwicach zgodnie z ustalonym planem działania na 2019 r. oraz w ramach wzmożonego nadzoru pobrali:

- 24 próbki do badań mikrobiologicznych,
- 22 próbki do badań fizykochemicznych.

• *Tabela 9. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Wielowieś*

Lp.	Ujęcie wody	Produkcja wody [m ³ /d]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1	UW Wielowieś	471,5	3696	Wielowieś, Kieleczka, Czarków, Raduń, Sieroty, Borowiany, Zacharzowice, Radonia, Jażmanów, Chwoszcz
2	SUW Wiśnicze	179,7	925	Wiśnicze, Gajowice, Błażejowice, Świbie (górną część)
3	SUW Świbie	131,5	1478	Świbie (dolną część), Dąbrówka
4	Oddział Rehabilitacji	5,8	50	Dąbrówka Hubertus (potrzeby własne Oddziału)

	Psychiatrycznej XVI			
--	---------------------	--	--	--

Wysoka zawartość azotanów jest charakterystyczna dla wód głębinowych gminy Wielowieś. Szczególne zagrożenie związane jest z ujęciem Wielowieś, które nie posiada żadnego systemu uzdatniania wody. Nieznaczne przekroczenie azotanów stwierdzono w 2 próbkach wody pobranych na sieci w strefie zaopatrzenia w maju - 52 mg/l oraz czerwcu – 51 mg/l (wartość parametryczna 50 mg/l). W związku z zaistniałą sytuacją podjęto działania korygujące polegające na wyłączeniu z eksploatacji studni S-1, która generuje wyższe stężenia azotanów do czasu poprawy jakości wody surowej.

Pomimo zastosowanej technologii uzdatniania wody (kolumny jonitowe) na ujęciu w Wiśniczu poziom azotanów w punkcie zgodności w Błażejowicach w maju wyniósł 65 mg/l, a w sierpniu 55 mg/l. Majowy wynik był kwestionowany z uwagi na duże rozbieżności wartości podanych przez laboratorium w stosunku do wskazań sondy (45mg/l - 48 mg/l), gdzie w przypadku badań wykonywanych przez organy Inspekcji Sanitarnej w zbliżonym okresie wyniki pokrywały się z odczytami sondy. Badania kontrolne nie wykazywały nieprawidłowości.

Badanie wody pochodzącej z Ujęcia Świbie (odwrócona osmoza) wykazało ponadnormatywną wartość azotanów w maju - 59 mg/l. Uzyskana wartość również różniła się od wskazań sondy, a badanie kontrolne nie potwierdziło nieprawidłowości.

Przekroczenie wartości parametrycznej ustalonej dla azotanów w wodzie dostarczanej mieszkańcom gminy nie utrzymywało się łącznie przez okres dłuższy niż 30 dni w ciągu poprzedzających 12 miesięcy.

Ujęcia wody znajdujące się na terenie gminy Wielowieś nie posiadają wyznaczonej strefy pośredniej, pomimo usytuowania na terenach szczególnie narażonych na bezpośredni wpływ zanieczyszczeń z powierzchni terenu (brak odpowiedniej warstwy izolującej). Z uwagi na rolnicze zagospodarowanie terenu i problemem przenikania zanieczyszczeń, których źródłem są obszary intensywnego stosowania nawozów naturalnych i sztucznych oraz środków ochrony roślin, nieskanalizowane obszary zabudowane oraz tzw. rolnicze wykorzystanie ścieków niezbędne jest podjęcie działań, które w dłuższej perspektywie zapewnią zaopatrzenie mieszkańców w wodę bezpieczną i o odpowiedniej jakości.

Pojedyncze bakterie grupy coli stwierdzono w 4 próbkach wody pobranych w ramach kontroli urzędowej we wrześniu w punktach zgodności w Sierotach (3 jtk/100ml), Dąbrówce (3 jtk/100ml), Wiśniczu (3 jtk/100ml) oraz na Ujęciu Wody Wielowieś (3 jtk/100ml), przy braku obecności

bakterii kałowych. Zarządca niezwłocznie podjął działania naprawcze polegające na dezynfekcji wszystkich ujęć wody wraz z studniami przy zastosowaniu podchlorynu sodu (stężenie chloru wolnego do 0,3 mg/l). Celem weryfikacji skuteczności podjętych działań PPIS w Gliwicach pobrał do badań kontrolnych próbki wody z ujęć wody oraz stref zaopatrzenia. Wszystkie badane parametry mikrobiologiczne i wskaźnikowe spełniały wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Na terenie Oddziału Rehabilitacji Psychiatrycznej XVI w Dąbrówce w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem zarządca pobrał:

- 5 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 5 próbek do badań fizykochemicznych.

Przedstawiciele PPIS w Gliwicach zgodnie z ustalonym planem działania na 2019 r.:

- 2 próbki do badań mikrobiologicznych,
- 2 próbki do badań fizykochemicznych.

Wszystkie badane parametry spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

W 2019 r. na terenie Gminy Wielowieś nie wnoszono interwencji dotyczących złej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

PPIS w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. W 2019 r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* w obiektach SP ZOZ Szpital Psychiatryczny Oddział Rehabilitacji Psychiatrycznej w Dąbrówce oraz DPS Caritas, ul. Wiejska 42, Wiśnicze 1. Analiza wyników badań nie wykazała nieprawidłowości.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu gminy Wielowieś oraz podejmowanych działań naprawczych, PPIS w Gliwicach stwierdza przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2019 r.

Gmina Rudziniec

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę - ok. 10 385 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość rozprowadzanej wody – ok. 1390,1 m³/d.
- Za dystrybucję wody na terenie gminy odpowiada Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu przy ul. Leśnej 6 oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach, ul. Rybnicka 47.

Tabela 10. Charakterystyka zaporzenia w wodę gminy Rudziniec

Lp.	Ujęcie wody	Produkcja wody[m ³ /d]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1	SUW Rudziniec	356,2	3979	Rudziniec, Rudno, Bojszów Łącza, Ujazd (Gmina Ujazd)
2	SUW Chechło	110,6	789	Chechło, Widów
3	SUW Pławniowice	104,1	800	Pławniowice
4	SUW Niewiesz	465,8	2529	Niewiesz, Poniszowice, Słupsko, Niekarmia, Łany, Bycina
5	PWiK Gliwice Studnia 6, Rzczyce	353,4	2288	Rzczyce Ligota Łabędzka Taciszów Kleszczów
6	PWiK Gliwice Studnia 7, Taciszów/Kleszczów			

Woda przeznaczona do spożycia dostarczana mieszkańcom gminy Rudziniec pochodzi z ujęć głębinowych usytuowanych na terenie gminy. W Rudzińcu oraz w Pławniowicach eksploatowane są utwory trzeciorzędowe natomiast w Chechle i Niewiesz utwory czwartorzędowe.

Wody głębinowe na terenie gminy Rudziniec charakteryzują się dużą zawartością żelaza i manganu. Uzdatanie opera się na utlenianiu poprzez napowietrzanie oraz odżelazianiu i odmanganianiu z wykorzystaniem filtracji na złożach piaskowo-żwirowych. W Chechle dodatkowo zastosowano węgiel aktywny. Dezynfekcja odbywa się za pomocą podchlorynu sodu i prowadzona jest w sposób ciągły. W miejscowościach Rzczyce oraz Kleszczów znajdują się dwie studnie głębinowe (triasowe) posiadające lokalne stacje uzdatniania, których zadaniem jest redukcja żelaza.

W ubiegłym roku włączono po modernizacji istniejące ujęcie wykorzystujące studnię nr 7, zaopatrujące mieszkańców Kleszczowa i Taciszowa. Proces technologiczny uzdatniania wody obejmuje filtrację oraz dezynfekcję za pomocą niskociśnieniowych lamp UV z możliwością dodatkowej dezynfekcji za pomocą podchlorynu sodu.

W grudniu 2019 r. w związku z zakończeniem inwestycji p.n. „Przebudowa Stacji Uzdatniania Wody przy studni głębinowej 6b w Rzeczcach – etap I” włączono po modernizacji do eksploatacji stację uzdatniania wody zaopatrującą mieszkańców miejscowości Rzeczyce. Przyjęte rozwiązania obejmują proces napowietrzania w bloku aeracyjnym oraz uzdatniania na 3 filtrach ciśnieniowych pracujących równolegle. Dezynfekcja wody prowadzona jest za pomocą lamp UV z możliwością awaryjnej dezynfekcji podchlorynem sodu.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach zgodnie z ustalonym harmonogramem pobrano ogółem:

- 94 próbki wody do badań mikrobiologicznych,
- 88 próbek wody do badań fizykochemicznych.

Ponadto w ramach kontroli urzędowej zgodnie z planem działania na 2019 r. oraz wzmożonego nadzoru przedstawiciele PPIS w Gliwicach w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrali:

- 38 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 37 próbek do badań fizykochemicznych.

Analiza wody pobranej w maju z punktu zgodności w Pławniowicach wykazała obecność bakterii grupy coli – 2 jtk/100 ml, przy wartości parametrycznej 0 jtk/ml. Badanie kontrolne wykonane w punkcie oraz na ujęciu nie potwierdziło nieprawidłowości. Prewencyjnie wzmożono dezynfekcję sieci.

Wzrost mętności przy braku przekroczeń innych parametrów stwierdzono w próbkach wody pobranych w marcu ze stacji uzdatniania wody Rudziniec – 1,3 NTU oraz w Chechle – 1,2 NTU (zalecana wartość do 1 NTU).

Badania laboratoryjne wykazały nieznaczny wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72h mogący świadczyć o nieprawidłowych zmianach w próbce wody pobranej w listopadzie

z punktu zgodności w Rzeczcach (199 jtk/ml). Kontrola nie wykazała nieprawidłowości. Charakterystyczny poziom ogólnej liczby mikroorganizmów wodociągu w Rzeczcach w 2019 r. kształtował się na poziomie od 0 jtk/ml do 71 jtk/ml.

Pozostałe parametry mikrobiologiczne, chemiczne oraz wskaźnikowe spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Na terenie Gminy Rudziniec funkcjonuje Zakład Lecznictwa Odwykowego SZANSA przy ul. Cmentarnej 18 w Pławniowicach wykorzystujący wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia zgodnie z § 7 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Obiekt nie posiada dostępu do wodociągu sieciowego, a średnia produkcja wody ze studni wynosi 3,6 m³/d. Woda wykorzystywana jest do celów spożywczych oraz sanitarnych przez ok. 50 osób. Zarządca ujęcia prowadził badania wody w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym z PPIS w Gliwicach harmonogramem na 2019 r. W ramach kontroli wewnętrznej oraz urzędowej pobrano ogółem 5 próbek wody do badań mikrobiologicznych i 5 do badań fizykochemicznych. Analiza laboratoryjna wykazała, iż wszystkie badane parametry spełniały wymagania ww. rozporządzenia.

W 2019 r. na terenie Gminy Rudziniec nie wniesiono interwencji dotyczących złej jakości fizykochemicznej i mikrobiologicznej wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu gminy Rudziniec oraz podejmowanych działań naprawczych, PPIS w Gliwicach stwierdza przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2019 r.

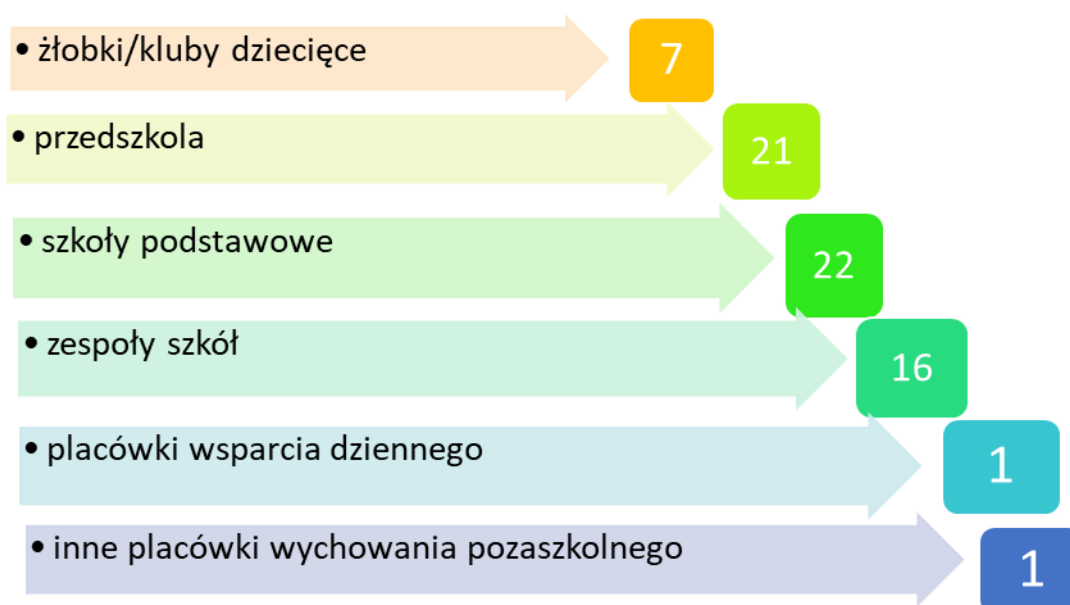
WNIOSKI:

1. Stan sanitarno-porządkowy i techniczny obiektów w porównaniu z rokiem ubiegłym uległ poprawie, co skutkowało mniejszą liczbą nakładanych mandatów karnych oraz wydanych decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości sanitarno-technicznych.
2. Z uwagi na kilkukrotne pojawienie się ponadnormatywnych wartości parametrów mikrobiologicznych konieczne było prowadzenie wzmożonego nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia. Priorytetem jest zapewnienie stabilności biologicznej wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, poprzez dawkowanie odpowiedniej ilości dezynfektanta, zabezpieczającego przed wtórnym rozwojem mikroorganizmów, nawet w najdalszych odcinkach sieci.

OCENA STANU SANITARNEGO
w zakładach nauczania i wychowania
powiatu gliwickiego za rok 2019

Na terenie powiatu gliwickiego w roku 2019 PPIS w Gliwicach, Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży (dalej: HDM) nadzorowała warunki higieniczno – sanitarne w 68 zakładach nauczania i wychowania.

Placówki oświatowo-wychowawcze pod nadzorem Sekcji HDM w 2019 roku.

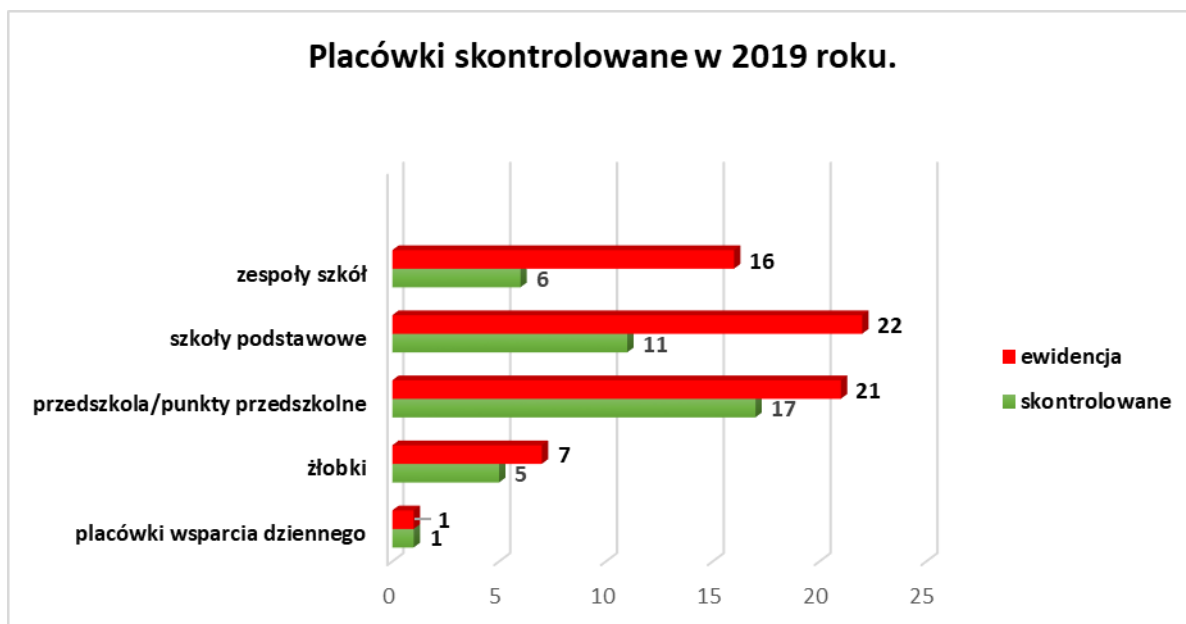

Rys. 1 Placówki oświatowo-wychowawcze pod nadzorem na terenie powiatu gliwickiego

W roku sprawozdawczym na terenie powiatu gliwickiego pracownicy Sekcji HDM przeprowadzili 70 kontroli w placówkach nauczania i wychowania.

Przedmiotem kontroli było:

1. egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
2. nadzór nad stanem technicznym sal gimnastycznych wraz z ich zapleczem, sal zajęć, boisk szkolnych oraz placów zabaw w przedszkolach,

Rys. 2 Placówki skontrolowane na terenie powiatu gliwickiego.

3. wyposażenie pracowni komputerowych,
4. nadzór nad pracowniami chemicznymi,
5. ocena dostosowania mebli szkolnych do wzrostu dzieci,
6. higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
7. ocena warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
8. bieżąca ocena stanu sanitarno – technicznego piaskownic,
9. ocena prowadzonego dożywiania dzieci i młodzieży,
10. ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów,
11. zapewnienie uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych.

OCENA STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO PLACÓWEK OŚWIATOWO – WYCHOWAWCZYCH

W bieżącym roku sprawozdawczym nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego w 2 obiektach:

1. Klub dziecięcy „Ceduś” Knurów, ul. Ułanów 4 – mandat na kwotę 200 zł za nieprawidłowo przechowywane nocniki, zły stan sanitarny pomieszczenia sanitarnego.
2. Półkolonia letnia przy Szkole Podstawowej Nr 6 Pyskowice, ul. Wyzwolenia 4 – mandat na kwotę 100 zł za zły stan sanitarny pomieszczeń w wyniku prowadzonego w trakcie trwania półkolonii letniej remontu.

Ponowne kontrole przeprowadzone w placówkach wykazały poprawę stanu sanitarnego.

Ponadto w celu wyeliminowania nieprawidłowości dotyczących stanu technicznego w 4 niżej wymienionych obiektach wszczęto postępowanie administracyjne t.j.:

- Przedszkole Nr 1 Pyskowice, ul. Oświęcimska 28,
- Przedszkole Nr 2 Pyskowice, ul. Wyzwolenia Boczna 2,
- Miejskie Przedszkole Nr 3 Knurów, ul. Kilińskiego 10,
- Szkoła Podstawowa Nr 4 Pyskowice, ul. Wojska Polskiego 23.

W związku z brakiem realizacji zaleceń z lat ubiegłych w przypadku 1 szkoły wydano decyzję administracyjną zmieniającą termin:

- Szkoła Podstawowa Nr 5 (dawniej Zespół Szkół) Pyskowice, ul. Szkolna 2.

W 2019 roku zamknięte zostały postępowania administracyjne w 5 niżej wymienionych obiektach:

1. Miejskie Przedszkole Nr 13 Knurów, ul. Piłsudczyków 4,
2. Miejska Szkoła Podstawowa Nr 7 Knurów, ul. Jedności Narodowej 5,
3. Szkoła Podstawowa Nr 3 Pyskowice, ul. Strzelców Bytomskich 1,
4. Szkoła Podstawowa Nr 1 Toszek, ul. Dworcowa 27,
5. Szkoła Podstawowa Paczyna, ul. Wiejska 80.

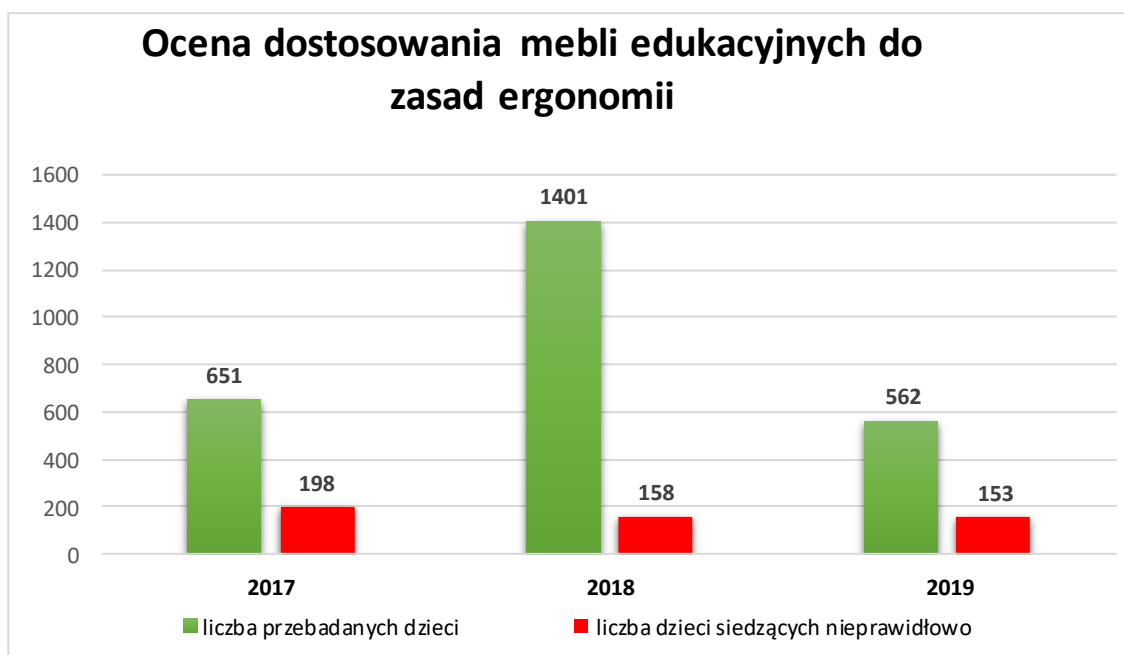
OCENA DOSTOSOWANIA MEBLI EDUKACYJNYCH DO ZASAD ERGONOMII

W roku 2019 podczas bieżących kontroli przeprowadzono także ocenę dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów w następujących placówkach:

- Szkoła Podstawowa Paczyna, ul. Wiejska 80,
- Szkoła Podstawowa Pniów, ul. Szkolna 4/1,
- Szkoła Podstawowa Toszek, ul. Wilkowicka 2,

- Szkoła Podstawowa Kozłów, ul. Marcina 33,
- Szkoła Podstawowa Nr 6 Pyskowice, ul. Wyzwolenia 4,
- Miejska Szkoła Podstawowa Nr 6 Knurów, ul. Batorego 5,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Wielowieś, ul. Szkolna 12 a,
- Zespół Szkolno – Przedszkolny Paniówki, ul. Zwycięstwa 44,
- Zespół Szkolno – Przedszkolny Rudno, ul. Szkolna 9,
- Zespół Szkolno –Przedszkolny Pławniowice, ul. Gliwicka 107,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Rudziniec, ul. Gliwicka 5,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Wilcza, ul. K. Miarki 28.

Na ogólną liczbę 562 przebadanych uczniów stwierdzono, że 153 z nich korzysta z mebli niedostosowanych do wzrostu, co stanowi 27,22%.

Rys. 3 Ocena dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii.

W porównaniu do roku ubiegłego zmniejszyła się liczba dzieci siedzących nieprawidłowo.

HIGIENICZNA OCENA ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

Higieniczną ocenę rozkładów zajęć lekcyjnych w 2019 r. przeprowadzono w:

- 11 szkołach podstawowych, w których skontrolowano 150 oddziałów,
- 6 zespołach szkół, w których skontrolowano 46 oddziałów.

Ocena rozkładów zajęć lekcyjnych w placówkach nie wykazała nieprawidłowości.

NADZÓR NAD NIEBEZPIECZNYMI SUBSTANCJAMI CHEMICZNYM I ICH MIESZANINAMI

Podczas bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracownikami chemicznymi stwierdzono, że w 3 placówkach prowadzi się zajęcia z użyciem niebezpiecznych substancji chemicznych. Ogólna ilość niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin znajdująca się w placówkach wynosi 10,23 kg. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w szkołach. W części szkół zajęcia prowadzone są wyłącznie w formie teoretycznej.

ZAPEWNIENIE UCZNIOM MIEJSCA NA POZOSTAWIENIE W SZKOLE CZĘŚCI PODRĘCZNIKÓW I PRZYBORÓW SZKOLNYCH

Na terenie powiatu gliwickiego w związku z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (Dz.U. Nr 6 z 2003 r. poz. 69 ze zm.) dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych przeprowadzone kontrole w szkołach podstawowych i w zespołach szkół wykazały, iż wszystkie skontrolowane szkoły zapewniły miejsce na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych zgodnie z ww. rozporządzeniem.

DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

Przeprowadzone kontrole sanitarne w szkołach podstawowych i w zespołach szkół wykazały, że na terenie Powiatu gliwickiego 14 placówek prowadziło dożywianie. Dzieci i młodzież miała możliwość skorzystania z obiadów dwudaniowych oraz napojów. Z obiadów pełnych skorzystało 1795 dzieci. Z posiłków dofinansowanych skorzystało 82 dzieci, co stanowi 4,57%.

Akcję „Szlanka mleka” w roku 2019 prowadziło 12 skontrolowanych placówek i skorzystało z niej 1120 dzieci. Z programu „Owoce w szkole” dofinansowywanego przez Agencję Rynku Rolnego ze środków Unii Europejskiej skorzystało 1245 dzieci.

Rys. 4

Liczba dzieci korzystających z dożywiania.

PROFILAKTYCZNA OPIEKA ZDROWOTNA

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad gabinetami profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami na terenie Powiatu gliwickiego odnotowano, że 13 placówek posiada gabinety do własnej dyspozycji. W 1 przypadku brak jest zapewnionej profilaktycznej opieki zdrowotnej (brak pielęgniarki) Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 2 Knurów, ul. Kilińskiego 6. Dwie placówki, które nie posiadają gabinetów mają zapewnione pomieszczenia zastępcze na terenie placówki (Szkoła Podstawowa Kozłów, ul. Marcina 33, Szkoła Podstawowa Bargłówka, ul. Raciborska 67).

POMIARY NATEŻENIA OŚWIETLENIA SZTUCZNEGO

W 2019 roku na terenie powiatu gliwickiego nie przeprowadzono pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego w placówkach oświaty.

INTERWENCJE

W 2019 roku na terenie powiatu gliwickiego przeprowadzono 3 kontrole doraźne w związku ze zgłoszonymi do PPIS w Gliwicach interwencjami dotyczącymi:

1. Szkoła Podstawowa Nr 6 z oddziałami integracyjnymi Pyskowice, ul. Wyzwolenia 4

Dnia 06.05.2019 r. do PPIS w Gliwicach drogą e-mailową wpłynęła interwencja na nieprawidłowości w Szkole Podstawowej Nr 6 w Pyskowicach ul. Wyzwolenia 4.

W dniu 09.05.2019 r. przeprowadzona została kontrola doraźna, w wyniku której stwierdzono nieprawidłową temperaturę w pomieszczeniu szkolnym tj. w sali nr 22 (temperatura wynosiła 17,3° C). Ponadto w pomieszczeniach sanitarnych w dniu kontroli była zapewniona bieżąca ciepła woda oraz mydło, papier toaletowy i ręczniki jednorazowego użytku. Wszystkie miski ustępowe posiadały deski sedesowe. Wg oświadczenia dyrekcji dla uczniów dostępne są kabiny toaletowe zarówno z możliwością zamknięcia od środka jak i bez zamka. Toaleta na II piętrze była wyłączona z użytku ze względu na trwającą termomodernizację. Standardy dostępności do urządzeń sanitarnych zostały mimo to zachowane.

Dyrekcja w piśmie wyjaśniającym poinformowała PPIS w Gliwicach o podjętych działaniach, polegających na skróceniu czasu trwania lekcji oraz o dogrzewaniu pomieszczeń szkoły przenośnymi grzejnikami. Powyższe potwierdza również załączone przez dyrekcję szkoły, pisemne stanowisko Urzędu Miasta Pyskowice.

Ze względu na częściowo nieprawidłową temperaturę w sali zajęć skargę należy uznać za zasadną.

2. Szkoła Podstawowa Nr 4 Pyskowice, ul. Wojska Polskiego 23

Dnia 10.05.2019 r. do PPIS w Gliwicach drogą elektroniczną wpłynęła interwencja dotycząca nieprawidłowości w Szkole Podstawowej Nr 4 Pyskowice, ul. Wojska Polskiego 23. Podczas kontroli

stwierdzono, że prowadzone są prace remontowe na zewnątrz i wewnątrz budynku związane z termomodernizacją.

Stwierdzono, iż w salach lekcyjnych brak jest oświetlenia sztucznego, a na sufitach wiszą kable. Ponadto w 10 z 16 sal lekcyjnych okna są zaklejone folią ochronną. Wiszące kable znajdują się również na korytarzach. Wg oświadczenia wicedyrektora nie są one podłączone do prądu. W salach zajęć i na korytarzach składowane są także zdemontowane kaloryfery.

Pomieszczenie sanitarne dziewcząt na „I holu” zostało wyłączone z użytku i wg oświadczenia wicedyrektora w pomieszczeniu tym przechowywane są narzędzia i sprzęt remontowy.

Również wg oświadczenia wicedyrektora pracownicy firmy remontowej korzystają z pomieszczeń sanitarnych uczniów wyłącznie podczas lekcji.

Ponadto w dniu kontroli stwierdzono brak bieżącej ciepłej wody w pomieszczeniach sanitarnych dziewcząt i chłopców (mydło w płynie, ręczniki jednorazowego użytku, papier toaletowy – zapewnione).

Pomieszczenia szkoły sprzątane są na bieżąco. Stan sanitarno – higieniczny obiektu w dniu kontroli – bez uwag.

W związku z w/w opisanymi nieprawidłowościami zobowiązano dyrekcję do zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniów zgodnie z § 2 Rozporządzenia MEN i S z dnia 31.12.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 6 z 2003 r., poz. 69 ze zm.) oraz do poinformowania PPIS w Gliwicach o podjętych działaniach.

Dyrektor szkoły poinformowała pismem z dnia 30.05.2019 r. o usunięciu w/w nieprawidłowości (z okien zostały usunięte folie, zdemontowane kaloryfery zostały usunięte, udostępniono toaletę dla pracowników do wyłącznego użytku pracowników ekipy remontowej, w pomieszczeniach sanitarnych uczniów zapewniono dostęp do bieżącej ciepłej wody).

W związku z powyższym interwencję należy uznać za zasadną.

3. Szkoła Podstawowa Toszek, ul. Wilkowska 2

Dnia 25.06.2019 r. do PPIS w Gliwicach drogą elektroniczną wpłynęła interwencja dotycząca braku bieżącej wody podczas pobytu dzieci w oddziale przedszkolnym w Szkole Podstawowej w Toszku, ul. Wilkowska 2. W przedmiotowym obiekcie została przeprowadzona kontrola doraźna.

Wg oświadczenia dyrektora szkoły podstawowej w dniu 21.06.2019 r. miał miejsce remont hydrantu i związane z tym przerwy w dopływie zimnej wody. Przesunięcie terminu remontu nie było możliwe ze względu na harmonogram wykonawcy. Zdarzenie miało charakter incydentalny, a pracownicy zostali poinformowani o tym fakcie przed planowanym remontem. W oddziale przedszkolnym w wyżej wymienionym dniu przebywało jedynie 2 dzieci (na ogólną liczbę zgłoszonych 5) oraz 3 pracowników. Prowadzone prace nie zagrażały zdrowiu dzieci i pracowników. Zapewniono również stały dostęp do wody pitnej.

Stan sanitarno-higieniczny obiektu w dniu kontroli prawidłowy.

Interwencję uznano za bezzasadną.

W BIEŻĄCYM ROKU SPRAWOZDAWCZYM PRZEPROWADZONO NASTĘPUJĄCE ZAMIERZENIA ZGODNIE Z WYTYCZNYMI GIS

Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego 2019/2020

Na terenie powiatu gliwickiego pracownicy Sekcji HDM przeprowadzili kontrole doraźne, mające na celu sprawdzenie przygotowania szkół na przyjęcie uczniów po przerwie wakacyjnej, budynków oraz terenów rekreacyjnych przy szkołach. Kontrolą objęto 5 szkół, w tym 4 szkoły podstawowe oraz 1 zespół szkół.

Zakres prac remontowych przeprowadzonych w placówkach przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego 2019/2020 obejmował:

- generalny remont basenu,
- malowanie elewacji budynku szkoły,
- zagospodarowanie terenu wokół szkoły,
- remont placu zabaw,
- wymianę instalacji elektrycznej,
- wymianę oświetlenia,
- malowanie sal zajęć i korytarzy,
- odświeżenie pomieszczeń sanitarnych.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że placówki zostały prawidłowo przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego.

Wypoczynek zimowy i letni w 2019 roku

Na terenie powiatu gliwickiego w bieżącym roku sprawozdawczym w okresie ferii zimowych skontrolowano 9 turnusów półkolonii, w których wzięło udział 369 dzieci. W 5 placówkach zapewniono wyżywienie dla 160 dzieci.

Na wszystkich turnusach podczas wypoczynku dzieci i młodzieży zapewniono prawidłowe warunki higieniczno-sanitarne tj. dostęp do bieżącej ciepłej wody, dostateczną ilość urządzeń sanitarnych oraz środków higieny osobistej.

Natomiast na terenie Powiatu podczas trwania wypoczynku letniego przeprowadzono 13 kontroli w placówkach wypoczynku dzieci i młodzieży. Z wypoczynku skorzystało 368 dzieci, natomiast z wyżywienia skorzystało 142 dzieci w 7 placówkach. W 1 placówce zastosowano karanie mandatowe ze względu na złe warunki higieniczno-sanitarne.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów

W 2019 roku pracownicy HDM PPIS w Gliwicach przeprowadzili badania obciążenia uczniów ciężarem tornistrów w 8 niżej wymienionych szkołach na terenie powiatu:

- Miejska Szkoła Podstawowa Nr 1 Knurów, ul. Słoniny 1 – liczba uczniów 552,
- Szkoła Podstawowa Nr 4 Pyskowice, ul. Wojska Polskiego 23 – liczba uczniów 326,
- Szkoła Podstawowa Bargłówka, ul. Raciborska 67 – liczba uczniów 83,
- Szkoła Podstawowa Chudów, ul. Szkolna 52 – liczba uczniów 156,
- Szkoła Podstawowa Kozłów, ul. Marcina 33 – liczba uczniów 108,
- Szkoła Podstawowa Kotulin, ul. Gliwicka 13 – liczba uczniów 101,
- Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 2 Knurów, ul. Kilińskiego 6 – liczba uczniów 404,
- Zespół Szkolno – Przedszkolny Stanica, ul. Gliwicka 18 – liczba uczniów 130.

Po analizie danych uzyskanych podczas badania wynika, iż liczba uczniów u których została przekroczona norma 10% wyniosła 770, natomiast liczba uczniów, u których została przekroczona norma 15 % wynosiła 235.

Nazwa szkoły	Liczba przebadanych uczniów	Liczba uczniów mieszczących się w normie do 10%	Liczba uczniów mieszczących się w normie do 15%
Miejska Szkoła Podstawowa Nr 1 Knurów, ul. Słoniny 1	321	141	254
Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 2 Knurów, ul. Kilińskiego 6	284	176	272
Szkoła Podstawowa Bargłówka, ul. Raciborska 67	80	32	67
Szkoła Podstawowa Chudów, ul. Szkolna 52	149	55	108
Szkoła Podstawowa Kozłów, ul. Marcina 33	97	56	85
Szkoła Podstawowa Kotulin, ul. Gliwicka 13	97	38	81
Szkoła Podstawowa Nr 4 Pyskowice, ul. Wojska Polskiego 23	307	125	245
Zespół Szkolno – Przedszkolny Stanica, ul. Gliwicka 18	121	63	109

DODATKOWE INFORMACJE

Na terenie powiatu gliwickiego w roku 2019 nastąpiły zmiany w ewidencji nadzorowanych placówek oświatowych.

1. Powstały nowe obiekty:

- Żłobek Niepubliczny „Kraina Elfów” Sośnicowice, ul. Kościuszki 22/3,
- Klub Dziecięcy „Muzykolandia” Knurów, ul. Dworcowa 10 a.

2. Powstały 2 nowe zespoły szkolno – przedszkolne:

- Szkoła Podstawowa w Wielowisi, ul. Zamkowa 24 weszła w skład Zespołu Szkolno – Przedszkolnego ul. Zamkowa 24,

- Miejskie Przedszkole Nr 3 w Knurowie oraz Miejska Szkoła Podstawowa Nr 4 w Knurowie weszły w skład Zespołu Szkolno – Przedszkolnego Nr 2 w Knurowie, ul. Kilińskiego 6.
3. Ponadto oddano do użytku nową salę gimnastyczną przy:
- Szkole Podstawowej Sośnicowice, ul. Gliwicka 21.
4. Wydano także zgodę na dalsze funkcjonowanie dodatkowych oddziałów przedszkolnych w:
- Zespole Szkolno – Przedszkolnym Chudów, ul. Szkolna 52,
  - Zespole Szkolno – Przedszkolnym Paniówki, ul. Zwycięstwa 44,
  - Szkole Podstawowej Nr 6 Knurów, ul. Batorego 55.

PODSUMOWANIE

Dyrekcje placówek sukcesywnie podejmują działania zmierzające do poprawy warunków technicznych budynków. Jednak dużą trudność stwarza terminowe wykonanie decyzji administracyjnych, co spowodowane jest brakiem środków finansowych.

Wzrasta liczba placówek zakupujących nowe ergonomiczne wyposażenie sal lekcyjnych, jednak nadal występuje problem niedostosowania stanowisk do zasad ergonomii.

Pracownicy Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży podczas kontroli informują wychowawców klas jak prawidłowo dostosować meble edukacyjne do zasad ergonomii.

Ze względu na duże zapotrzebowanie społeczne, w istniejących już placówkach powstają dodatkowe oddziały przedszkolne, które jednak nie mogą wpływać na pogorszenie warunków bytowych dzieci przebywających w przedszkolu i być przyczyną zwiększonej zachorowalności i wypadkowości wśród dzieci.

Ponadto w dalszym ciągu istnieje konieczność szerzenia profilaktyki zdrowotnej w placówkach w zakresie przeciwdziałania wszawicy, z uwagi na częste zgłaszanie problemu w tym zakresie.

OCENA STANU SANITARNEGO
TERENU DZIAŁANIA PPIS W GLIWICACH Z ZAKRESU ZAPOBIEGAWCZEGO
NADZORU SANITARNEGO – OBSZAR POWIAT GLIWICKI

I. Zagadnienia dotyczące opiniowania planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

W powiecie gliwickim w roku 2019 wydano **6** opinii sanitarnych dla projektu dokumentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. W powiecie Gliwickim **100 %** powierzchni objętych jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego co odpowiada łącznej powierzchni **66340 ha**.

Wydane opinie dotyczyły łącznej powierzchni **549,43 ha** dotyczyły następujących zagadnień:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego po północno - wschodniej stronie Gminy Pyskowice
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu gminy Pyskowice dla terenu położonego w rejonie ulicy Wrzosowej
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów obejmujący rejon ul. Jerzego Ziętka, ul. Szpitalnej, ul. 26. Stycznia i ul. Zimowej
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów ograniczony ulicami: Szpitalną, Wilsona, 1 Maja oraz północnymi granicami miasta- Etap IV
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów ograniczony ulicami: Szpitalną, Wilsona, 1 Maja oraz północnymi granicami miasta- Etap III
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Knurów w rejonie ul. Dworcowej, Rybnej, Stanisława Wyspiańskiego - "Rejon Farskie Pola"

II. Zagadnienia dotyczące uzgadniania przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych – postępowania dla zakresu raportu.

Dla powiatu gliwickiego wydano **23** opinii w tym; dotyczących następujących zagadnień:

- Budowy, rozbudowy i przebudowy hal produkcyjnych i produkcyjnomagazynowych głównie na terenach strefy ekonomicznej
- Przebudowa infrastruktury powierzchniowej w rejonie KWK Szczygłowice
- Rozbudowy gospodarstw rolnych z ukierunkowaniem na gospodarstwa hodowli drobiu oraz trzody chlewnej
- Budowa budynków inwentarskich do hodowli bydła
- Budowa węzła do produkcji kruszywa skalnego na terenie Zakładu Przeróbki Mechanicznej Węgla KWK Knurów Szczygłowice
- Wykonanie urządzeń wodnych do przerzutu wód z rzeki Bierawki do zalewiska W11 w ramach ochrony terenów przed powodzią w obrębie Knurowa
- Budowa elektrowni fotowoltaicznej w Wielosiu

Stwierdza się, że wpływające wnioski w treści załączonej dokumentacji uwzględniają w coraz większym stopniu wpływ na otoczenie. We wszystkich opracowaniach gwarantuje się że zakres oddziaływania realizacji pozostaje w granicach terenu, do którego Inwestor ma prawo. W trakcie uzgodnienia inwestycji brano pod uwagę następujące zagadnienia: emisja zanieczyszczeń, ochronę powietrza, usytuowanie terenów mieszkaniowych i kierunków oddziaływania transgranicznego a także poziom emisji hałasu i zanieczyszczeń pyłowych. Wszystkie przedsięwzięcia były zgodne z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dla ww. opinii nie odnotowano protestów.

III. Zagadnienia związane z uzgadnianiem dokumentacji projektowej

W roku 2019 dla powiatu gliwickiego uzgodniono **64** projekty przedłożone przez wnioskodawców. Dokumentacja dotyczyła głównie:

- Przychodni medycznych
- Przedszkoli
- Obiektów przemysłowych w strefie specjalnej KSSE Gliwice

- Poradni psychologiczno-pedagogicznej
- Zakładów fryzjerskich i odnowy biologicznej
- Stacji uzdatniania wody
- Restauracji
- projektów przydomowych oczyszczalni ścieków

Projekty obiektów nowych przedkładane były wraz projektami branżowymi instalacji wentylacji, wodnej i kanalizacyjnej. Niektóre z przedłożonych projektów wymagały uzupełnień i wyjaśnień. Wydawanie opinii sanitarnych do projektów odbywało się na podstawie wniosków Inwestorów.

IV. Zagadnienia dotyczące uczestnictwa w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych

W roku 2019 wydano **73** opinii dopuszczeniowych. Wszystkie obiekty odebrane były za pierwszym razem. Większość Inwestorów przystosowała obiekty zgodnie z projektem uzgodnionym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, choć w niektórych przypadkach przekazano Inwestorowi zalecenia do wykonania. Wskazówki nie miały wpływu na procedurę odbiorową związaną z koniecznością wydania decyzji sprzeciwu.

Sprawy te dotyczyły nieprawidłowego wykonawstwa i przygotowania pomieszczeń oraz innych drobnych usterek. Zdarzały się także sytuacje samowolnych zmian dokonywanych przez Inwestorów, które można było uznać, jeżeli nie miały większego wpływu na zachowanie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

V. Zagadnienia odnośnie współpracy z innymi organami

Współpraca przebiegała bez zarzutów, polegała na kontaktach telefonicznych oraz spotkaniach. W roku 2019 odnotowano **1** spotkanie potwierdzone notatką służbową, dotyczące utworzenia dodatkowego oddziału przedszkolnego w Miejskim Przedszkolu w Sośnicowicach.

VI. Współpraca z nadzorem bieżącym

Współpraca między działami polegała głównie na udziale sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w zakresie doradztwa merytorycznego dla poszczególnych spraw. W powiecie gliwickim nie odnotowano interwencji.

Wnioski

W powiecie gliwickim 100 % powierzchni terenu objętych jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego co odpowiada łącznej powierzchni 66340 ha.

Wnioski Wójtów i Burmistrzów oraz Prezydentów Miast usytuowanych na terenie powiatu gliwickiego przygotowywane są prawidłowo i zawierają niezbędne załączniki. Wśród wpływających wniosków do uzgodnienia dokumentacji projektowej w dalszej mierze przeważa tematyka oczyszczalni ścieków, zmian sposobu użytkowania lokali mieszkalnych na użytkowe oraz projektów zakładów fryzjerko-kosmetycznych,

Zauważalne jest podwyższenie standardów obiektów zgłaszanych do odbioru. W zakładach fryzjerskich i kosmetycznych w zakresie zabezpieczenia higieniczno-sanitarnego tworzone są ciągi sterylizacji narzędzi natomiast w obiektach usługowo-handlowych o powierzchni przekraczającej 100m² żąda się wydzielenie ubikacji ogólnodostępnej dla klientów dostępnej z dróg komunikacji wewnętrznej. We wszystkich realizacjach podlegających czynnościom odbiorowym stosowana jest prawidłowa wentylacja potwierdzona stosownym dokumentem.

W związku z tworzeniem nowych Zespołów Szkolno - Przedszkolnych prowadzone były konsultacje z władzami gmin i miast na terenie powiatu gliwickiego w celu stworzenia najkorzystniejszych warunków dla dzieci.